NJIŽ

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 63 (2682) | Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, nedelja 14. marca 1954 | Cena 25 lir

Na 6. strani: Poročilo našega posebnega dopisnika o včerajšnjem začetku tekmovanja na 120-metrski skakalnici v Planici.

Tržaški Slovenci in rimski emisarji

V zadnji nedeljski številki našega lista smo obljubili, da se bomo povrnili na članek «Laž in resnica», ki je izšel v predzadnji številki «Demokracije». Tedaj smo poudarili, da članek slehernega čitatelja lahko ponovno prepriča, da je vodstvo SDZ dokončno sklenilo vztrajati pri odločnem nadaljevanju politike klečeplastva pred emisarji rimske imperialistične vlade in pred vlado samo ter da hoče o pravilnosti take politike prepričati one, ki vodstvu SDZ, še sledijo. V svojem članku namreč trdijo, da bi vsaka temu klečeplastvu in sodelovanju z rimskimi emisarji nasprotna politika pomenila za tržaške Slovence «tragično zmoto». Iz tega sledi nadalje, da je bila vsa dosedanja politika enotnosti tržaških Slovencev začenši od bazoviškega tabora, ki je pomenil odločen odpor proti emisarjem okupatorskega Rima, po njihovem mnenju naravnost «tragična zmota». S tem hoče «Demokracija» dopovedati, da je bila vsa — pa tudi njihova — politika odpora in politika nesodelovanja z emisarji zgrešena in za tržaške Slovence škodljiva.

Ta stoodstotni preokret v smer klečeplastva in sodelovanja z okupatorjem pri samodržnem voditelju SDZ ni nič novega. Že pred skoro tridesetimi leti se je isti gospod zavzemal — in v tem tudi uspel — da so bili v odbor tedanje Združene zveze izvoljeni tudi fašisti. Posledica je bila — ne glede na zlonamernost ali dobronamernost njegovega zavzemanja — da so fašisti Zadružno zvezo ob prvi priložnosti enostavno likvidirali. Tudi takrat se je mladina in z njo vse tržaško ljudstvo taki politiki upiralo kot se mladina in vse tržaško ljudstvo upira tudi danes n. pr. vabljenju rimskih emisarjev na ples, ki je bil preimenovan iz «slovanskega» v «tradicionalni» in se upira tudi jalovemu prepričevanju o nujnosti in koristnosti sodelovanja z emisarji, prepričevanju, ki ga najdemo v omenjenem članku. Toda to ni edini primer klečeplastva pred okupatorjem. Ko se je naše ljudstvo borilo za življenje in smrt in umiralo po koncentracijskih taboriščih je omenjeni voditelj kaj rad ob vsaki priliki upognil hrbet z vdanostnimi izjavami do fašizma, ki jih ne bomo na tem mestu ponovno objavljali, ker smo to že večkrat storili. Prišli so Angleži in Američani in... klečeplastvo se je ponovilo. Seveda zopet brez koristi za naše ljudstvo, čeprav «demokracija» trdi nasprotno pozabljajo kokikokrat je bilo klečeplastvo nagrajeno z brco.

Zgodovina klečeplazne politike do okupatorja, zlasti pa do takšnega okupatorja, ki ima pri naš šele svoje predhodnike v obliki emisarjev, nas uči, da je taka politika za naše ljudstvo pogubna. Zato je pogubna tudi politika ki jo propagira članek «Laž in resnica». To pa tem bolj, če upoštevamo, da medtem ko vodstvo SDZ tako klečeplazi pred emisarji Rima, istočasno napada ono državo, ki predstavlja danes edino jamstvo za naš narodnostni obstoj. Kajti le tej državi — Jugoslaviji — se moramo zahvaliti, da Italije danes še ni tu.

Kako pogubna je ta politika ne samo za tržaške Slovence, temveč za vse tržaško prebivalstvo ne glede na njegovo narodnost in politično pripadnost, pa nam pričajo nastopi proti rimskim funkcionarjem kar na dveh zadnjih letošnjih kongresih italijanskih iredentističnih strank. Danes, po enem letu in pol odkar vedrijo in oblačijo pri nas rimski funkcionarji, so torej celo tržaški italijanski iredentisti prisiljeni te emisarje kritizirati. Vodstvo SDZ pa, ki ima v svojem naslovu pridevnik «slovenski», poskuša uvajati politiko klečeplazenja do teh s strani samih Italijanov nezaželenih emisarjev.

Iz zadnje številke «Demokracije» pa razen tega lahko ugotovimo, da so v njenem novem uredništvu nenadoma opazili, da se je celo Vidali nekam spreobrnil in trdijo , da se je začel sedaj bolj zavzemati za STO, čeprav so v zadnjih letih že stokrat ugotovili, da vodi v bistvu prav tako iredentistično politiko, kakršno vodijo ostale italijanske nacionalistične stranke, za katere vemo, da niso v Trstu nič drugega kot agenture rimskega imperializma.

Spričo tega najnovejšega poskusa vodstva SDZ ponovno opozarjamo vse njene pristaše, naj dobro motrijo, kam ta politika sodelovanja z okupatorskimi emisarji vodi. Kot rečeno, je že zgodovina pokazala, da je bila škodljiva. Nobenega dvoma ni, da je škodljiva tudi danes. Slovenci od Rima nismo nikoli imeli ničesar pričakovati — razen svinca v hrbet, ječ, požigov, konfinacij in internacij.

Ta ugotovitev velja tudi za danes in jutri.

Tržaški Slovenci imajo že tolike izkušnje, da se zavedajo, da jih le Jugoslavija lahko zaščiti in podpre v borbi proti rimskemu pohlepu in proti njegovim emisarjem, ki brezobzirno nadaljujejo s fašistično politiko raznarodovanja.

Nove volitve v Turčiji

ANKARA, 13. — Narodna republikanska stranka je predlagala ljudski republikanski stranki, ki je sedaj v opoziciji, naj bi predložili skupne liste na volitvah, ki bodo 2. maja. Namen sodelovanja obeh strank naj bi bil: 1. reforma ustave, zato da se ustanovi druga zbornica; 2. ločitev oblasti in jamstva za neodvisnost sodnikov.

Turška narodna skupščina, ki je bila izvoljena 2. maja 1950, je bila včeraj razpuščena. Nove volitve bodo 2. maja in nova skupščina bo začela delovati 14. maja.

MOSKVA, 13. — Ameriški poslanik v Moskvi Charles Bohlen je danes obiskal sovjetskega podtajnika v zunanjem ministrstvu Kuznecova in se z njim razgovarjal o tehničnih pripravah za ženevsko konferenco. Bohlen je govoril tudi v imenu francoskega in britanskega poslanika.

TOKIO, 13. — V kratkem se bodo v Teheranu začela japonsko-iranska pogajanja za dobavljanje petroleja v zameno za japonske bombažne tkanine.

PO SCELBOVIH OBLJUBAH O „MORALIZACIJI JAVNEGA ŽIVLJENJA"

Krčevito prizadevanje uradnih krogov da se škandal omeji na najmanjšo mero

Na razpravi proti Mutu je sodišče odklonilo pričevanje prof. Pellegrinija, ki ovrača uradni izvid o smrti Vilme Montesi - Dramatičuo soočenje med Mutom in Bisaccio - Francimei z izgonskim listom v Milan - Nova visokodoneča imena v zvezi z markizom Montagno

RIM, 13. — «Afera Montesi» je že daleč prerastla zidove rimske sodne palače, v kateri se je danes nadaljeval proces, ki ga je Montagna sprožil proti novinarju Mutu. Zato je bila današnja razprava tudi manj opažena kot prve. Škandal se je prenesel že v najvišje kroge, v vlado, državno oblast, policijo, Vatikan in prišel že do stopnje, ko za javno mnenje ni več toliko važno, kako se bo končal proces proti Mutu, niti več, kaj vse bodo tam priče povedale, temveč predvsem, kako bo vlada reagirala na huda in presenetljiva razkritja, kako bo Scelba držal besedo o «moralizaciji javnega življenja» in kako bo funkcionirala «metla», ki jo danes napoveduje Saragat v glasilu PSDI.

Po današnjih dogodkih sodeč je ta «metla» zelo krotka stvar in obeta biti prej pesek v oči kot pa resnično prizadevanje, da se vsaj v tej konkretni zadevi razčistijo vse odgovornosti, če se že ne ozdravi vse italijansko javno življenje, kar je bogme težka naloga. Ne na procesu, ne v vladnih krogih in akcijah ni bilo opaziti nobenega dokaza, da bi se sumljivo stališče oblasti, ki ga grajajo celo takšni listi kot «Corriere della Sera», kakorkoli spremenilo.

Glavni dogodek na današnji razpravi procesa, ki se je začela z bolj ali manj nepomembnim zaslišanjem treh novinarjev, ki so baje dali četrtemu novinarju Cesariniju Sforzi neke podatke o zadevi Montesi in ki zdaj to tajijo, je bil sklep sodišča, da ne pripusti med dokazni material poročila o mnenju univ. prof. Pellegrinija iz Padove, ki zavrača ugotovitve uradnega sodnega izvida o smrti Vilme Montesi.

V imenu obrambe je odv. Sotgiù predložil znanstveno mnenje prof. Rinalda Pellegrinija z instituta za pravno medicino v Padovi o poročilu o smrti Vilme Montesi, ki sta ga naredila profesorja Giorgio Frach in Francesco Carella. Zahteval je, naj se prof. Pellegrini pokliče kot priča skupno z obema avtorjema uradnega poročila. Javni tožilec je ugovarjal, ker da «v zadevi Mutu ni nobenega dokumenta o smrti Vilme Montesi».

Čeprav je odv. Sotgiù poudarjal, da toži Montagna Muta predvsem z utemljitvijo, da je «dal lažne informacije» o smrti Vilme Montesi, je sodišče po posvetovanju, ki je trajalo celo uro in čert, sklenilo zavrniti zahtevo obrambe. Prav tako predsednik sodišča ni hotel prečitati poročila finance o trgovskem delovanju Uga Montagne in se je izgovarjal, da pride to «kasneje na vrsto».

Na današnji razpravi se je spet pojavila Adriana Concetta Bisaccia, ki se je, kot vse kaže, hotela samo umakniti velikemu zanimanju javnosti in se zato preselila iz luksuznega hotela «San Remo» v neko drugo stanovanje, ki javnosti ni znano, ki so ga pa nekateri novinarji kljub temu iztaknili. Tem novinarjem (med njimi je bil tudi dopisnik «Unità») je Bisaccia ponovno zatrjevala, da o smrti Vilme Montesi ne ve ničesar, da pa bo povedala vse, kar ve, o tihotapstvu z mamili, če bo sodišče to hotelo.

Po sklepu sodišča, da Pellegrinijevo izvedensko mnenje ne pride v akte, se je proces nadaljeval s soočenjem Bisaccie in novinarja Muta, ki trdi, da je dobil prav od nje prve informacije o smrti Montesi.

Muto je dejal: «Gospodična Bisaccia je zatrdila, da pozna okoliščine, v katerih je umrla Vilma Montesi, in to s tremi besedami: «Vem, kdo je odgovoren za smrt uboge deklice». Dodala je, da smrti ni prava nesreča, temveč da je do nje prišlo zaradi uživanja mamil med neko slavnostjo na posestvu Capocotta, ki so se je udeležile osebe na visokih družbenih položajih. Ko ji je postalo slabo, so Montesijevo pustili na plaži v Tor Vaianica ali pa jo vrgli v morje. Bisaccia mi je dobesedno rekla, da je s temi okoliščinami neposredno seznanjena, ker je osebno bila navzoča v tistih urah. Ko mi je to povedala, je izrazila bojazen, da jo bodo preganjale osebe, ki so se udeležile slavnosti v Capocotti.»

Bisaccia je protestirala, češ da to ni res in rekla o Mutu, da ji «nima pravice uničiti življenja, da bi se rešil». Dejala pa je: «Ne spominjam se več, kaj sem utegnila reči Silvanu Mutu v razburjenem stanju zaradi njegovega pritiska, toda zdi se mi neverjetno, da bi lahko priznala, da sem bila navzoča v Capocotti.» In še: «Ne bi smel vzeti za čisto zlato ono, kar sem rekla v trenutnem izbruhu». Med soočenjem je Bisaccia začela Muta tikati, potem pa se je obvladala in nadaljevala z vikanjem.

Ves čas zasliševanja in soočenja, tudi pod križnim ognjem odvetnikov in tožilca, ki so ga očitno hoteli spraviti v zadrego in protislovja, je Muto vztrajal pri svojem, medtem ko je Bisaccia večkrat izbruhnila, očitala Mutu, da je «njemu lahko, ker ima za sabo vse», ker je «narodni junak», medtem ko je ona samo uboga deklica», ki nima nikogar in o kateri hočejo trditi, da «je prodana kdo ve komu». Obrnila se je tudi k sodnikom in jih pozvala, naj začnó s preiskavo o smrti Vilme Montesi, naj najdejo prave krivce in dokažejo njeno nedolžnost.

Proti koncu procesa je odvetnik Sotgiù vprašal Bisaccio, ali je Mutu govorila tudi o trgovini z mamili. Odvrnila je: «Poročala sem mu samo o okoliščinah, o katerih sem zvedela v krogih Via della Croce. Toda to, kar zdaj vem o tem, je mnogo bolj utemeljeno. To sem zvedela v zadnjem času od slikarja Duilia Francimeija. Takrat pa sem morda govorila samo o motornih čolnih, ki so na plaži razkladali kokain.»

Kakor hitro se je proces dotaknil te kočljive zadeve, je predsednik razpravo prekinil in jo preložil na ponedeljek predpoldne.

Slikar Francimei, ki ga je imenovala Bisaccia v procesu, je bil medtem včeraj izpuščen iz norišnice, kamor ga je spravila policija v eni izmed najbolj kritičnih faz procesa. Preden so ga izpustili, ga je zaslišal namestnik državnega tožilca dr. Vessichelli, nato pa so ga odpeljali še na kvesturo, kjer so ga zaslišali v zvezi z obtožbo, da je Bisacci grozil pred hotelom «San Remo». Nato so mu vzeli prstne odtise, ga fotografirali in izpolnili list za policijsko kartoteko, nakar so ga odpustili z ukazom o prisilnem izgonu v Milan, kamor mora priti najkasneje v petih dneh. Ta ukrep so utemeljili s tem, da doslej ni poskrbel za pravico do stalnega bivališča v Rimu.

Obramba na procesu proti Mutu bo skoraj gotovo zahtevala, naj Francimeija pokličejo kot pričo, če se bo sodišče sploh hotelo spustiti v razpravljanje zadeve s tihotapstvom mamil. Vprašanje pa je, koliko je kakšna priča vredna po tolikih strahovalnih poizkusih od norišnice do prstnih odtisov in izgonskega lista.

Bruzzone, Pavone in kokain

Med drugimi pričami, ki se obetajo, sta gotovo najbolj zanimiva neposredno prizadeta Ugo Montagna in ministrski sinček Piero Piccioni. Za njima pa bivši poveljnik policije Tommaso Pavone, katerega zasliševanje bi bilo zanimivo ne samo v zvezi s smrtjo Vilme Montesi, temveč predvsem tudi v zvezi s tihotapstvom mamil. Razne informacije namreč kažejo, da Genovčan ing. Bruzzone nikakor ni samo tista vetrnjaška in povsem nezanesljiva osebnost, kot jo je hotela prikazati uradna propaganda že dve ali tri ure po tem, ko je prišla njegova prijava v rimsko sodno palačo (sicer pa so tudi preiskavo zaradi smrti Vilme Montesi ustavili, in to, kot ugotavlja danes Panfilo Gentile v «Corriere della Sera», na tudi formalno popolnoma nedopusten način, ker da Anna Maria Caglio «absolutno ni zanesljiva priča»).

Informacije, ki jih je Bruzzone doslej sporočil tisku, se zdijo dokaj resne. Po teh informacijah je dejanski lastnik družbe «Italchimica», ki jo omenja Bruzzone, znan milanski industrijec, ki je intimen prijatelj Tommasa Pavona še iz časov, ko je bil ta prefekt v Milanu. V milanskih industrijskih krogih so že takrat zelo sumljivo gledali na to prijateljstvo.

Prve obtožbe proti Spataru že pred štirimi leti (Viola)

Če bi hoteli iti do dna vsem Montagnevim zadevam, med katere spada tudi davčna utaja (mož, ki je Cagliovi plačeval po pol milijona na mesec, sploh nikoli ni vložil Vanonijeve davčne prijave), pa bi se krog prizadetih znatno razširil in uiti ne bi smel niti bivši minister Spataro, De Gasperijev namestnik v vodstvu demokristjanske stranke. Res da razen trditve, da je Spataro dobil pet milijonov od Montagne ob prodaji neke hiše ustanovi INAIL za dvojno ceno, ime demokristjanskega prvaka nikjer ni zapleteno v Montagneve zadeve.

Pač pa je njegov sin Alfonso Spataro solastnik cele vrste podjetij, v katerih je med drugimi solastniki tudi Montagna ali kdo izmed njegovih zaupnikov. Kriminalec in vohun Montagna je bil celo priča pri poroki mladega Spatara (v aprilu 1952); poročnih slovesnosti, ki so bile opravljene zelo pompozno, sta se udeležila tudi De Gasperi in Scelba z ostalimi ministri in demokristjanskimi prvaki.

Že leta 1950 je takratni demokristjanski in sedanji neodvisni poslanec Ettore Viola dolžil Spatara korupcije in pri tem navedel, da se minister poslužuje svojega sina kot slamnatega moža. Viola je svoje obtožbe tudi kasneje ponavljal, dokler ni zletel iz demokristjanske stranke in bil celo tepen v parlamentu, da je moral v bolnišnico (spominjamo se še, da bi moral kot predsednik italijanskih «combattentov» naslednji dan govoriti na velikem zborovanju za «italijanstvo Trsta»). Viola je začel svoje obtožbe ponavljati tudi zdaj.

Montagna našteva nova imena in grozi s «sodnim dnevom»

Montagna pa je poslal danes vrhovnemu državnemu tožilcu spomenico, v kateri pobija trditve karabinjerskega poročila, ki ga je, kot znano, podpisal polkovnik Pompei. Nato našteva Montagna celo vrsto osebnosti, ki da so hodile na lov v Capocotto in ki bi lahko dale dobre informacije o njem. Med njimi so general Giovanni Gatta, šef kabineta glavnega tajništva državne obrambe, general Fallaci iz generalnega štaba, državni svetnik general Pinna, general Giacceddu, vojvoda Gutierrez di Spadafora, letalski general Casiero, knez Luigi Ruspoli, dr. Antonello Galeazzi, don Pio della Rovere, vojvoda Grazioli Lante, vrsta karabinjerskih častnikov od polkovnika navzdol, cela vrsta «komendatorjev», odvetnikov itd.

Montagna je priredil tudi tiskovno konferenco, na kateri je dejal z grozečim glasom, da «utegne izbruhniti sodni dan», kar so vsi razumeli kot grožnjo onim na visokih položajih, ki so zapleteni v njegove zadeve in o katerih morda čuti, da ga hočejo žrtvovati, da bi se sami rešili.

In kaj dela pri vsem tem vlada in državna oblast? Pavone je odstopil, Scelba pa ga je javno pohvalil. Nadomestil ga je, vsaj začasno, njegov osebni namestnik Coglitore, čeprav ni neznano, da so socialni demokrati zahtevali, naj postane poveljnik policije prefekt Vicari, nekdanji Romitov šef kabineta v notranjem ministrstvu. Govore pa tudi, da bi utegnil novi poveljnik policije postati Augusto Vitelli, vrhovni rimski emisar v Trstu.

Sumljiva «vladna preiskava» - De Caro brez pooblastil in sredstev

Pavonov odstop je bila doslej edina posledica škandala z Montagno. Danes so še enkrat in formalno demantirali, da bi nameraval Piccioni odstopiti. Major Cerra ni le prost, temveč razpošilja celo protestna pisma. Vlada se izogiba kot hudič križa možnostim, da bi se začela parlamentarna preiskava o vsej aferi. Manever, ki naj to možnost prepreči, je verjetno tudi Scelbov sklep, da poveri ministru De Caru, liberalcu, preiskavo v zvezi s karabinjerskim poročilom. V rimskih krogih poudarjajo, da ima De Caro zelo malo časa na razpolago, da izvede «preiskavo», pa prav nobenih praktičnih sredstev in možnosti. Liberalci so sicer izrazili zadovoljstvo, da je prav njihovega bivšega predsednika doletela ta čast, obenem pa ne kažejo nobenega navdušenja nad nalogo, ki zelo smrdi po poskusu, da bi se z liberalnim plaščem pokrila demokristjanska gniloba.

Milanski «Corriere della Sera» pravi o tem: «Kar se tiče preiskave, ki jo je Scelba poveril De Caru, se nam se ni posrečilo razumeti, kaj naj bi ugotovila, v kakšni obliki in s kakšnimi pooblastili.»

Skratka, namesto «moralizacije» (Scelba) in «metle» (Saragat) je opaziti krčevito prizadevanje, da bi škandal, ki zajema vedno bolj na široko med najvišjimi krogi, ostal omejen na najmanjšo mero, ko ga že ni bilo mogoče preprečiti.

McCarthy končno v defenzivi

WASHINGTON, 13. — Senator McCarthy je danes zvečer zatrdil, da ne bo predsedoval svoji preiskovalni podkomisiji med sejami, na katerih bodo razpravljali o njegovem sporu z vojsko. Izrazil je željo, da bi predsedstvo na teh sejah prevzel senator Karl Mundt.

Medtem se afera s sporom med McCarthyjem in vojsko vse bolj razširja. Demokratični senator Kefeuver, ki je član senatne komisije za oborožene sile, je poslal tisku pismeno izjavo, v kateri zahteva, naj tako pravni zastopnik vojske Adams kot pravni svetnik McCarthyjeve komisije Cohn pod prisego pričata pred komisijo, tako da bi se končno ugotovilo, kdo govori resnico, kdo pa laže. Tudi republikanski senator Everett Dirksen je obsodil Mc Carthyja, ker ni spoštoval sporazuma med člani podkomisije in je objavil zaupne dokumente o svojem sporu z vojsko. Povedal je tudi, da so imeli predvčerajšnjim republikanski člani McCarthyjeve podkomisije tajno sejo o poročilu vojske o «primeru Schine».

Tudi oba največja newyorška dnevnika, ki zagovarjata republikansko politiko, ne varčujeta danes z napadi na senatorja McCarthyja. «New York Herald Tribune» piše, da je McCarthy «očitno že obupanec, pritisnjen z hrbtom ob zid, ki se bori za obstoj v političnem življenju». List nadaljuje, da je McCarthy «izrazil dvom v dobro vero vlade na način, ki ne dovoljuje sprave», in poudarja, da je «čas, da se ta umazana zgodba konča». «New York Times» pa pravi, da je bil senator končno prisiljen v ofenzivo, da pa še ni poražen, toda «tudi če bi bil poražen, bi zlo, ki ga je ustvaril, ostalo». List izraža upanje, da bodo dogodki zadnjih dni «odprli oči republikanski stranki».

McCarthy je medtem sporočil tisku besedilo nekega pisma, ki ga je 22. decembra poslal državnemu tajniku za vojsko Stevensu. V tem pismu je med drugim zatrjeval, da McCarthyjev sodelavec David Schine, zaradi katerega je afera izbruhnila, ne bi bil nikoli vpoklican v vojsko, če «nekateri novinarji s skrajne levice» ne bi začeli «ustvarjati hrupa o njegovem primeru».

Egiptovske ženske se borijo za volilno pravico

KAIRO, 13. — Devet predsednic egiptovskih ženskih združenj je sklenilo, da se pridruži voditeljici združenja «Nilovih hčera» Dorii Chafik, ki je včeraj začela gladovno stavko, da doseže volilno pravico za egiptovske ženske.

Studentje kairske univerze pa so danes demonstrirali proti ministrskemu podpredsedniku Naserju in zahtevali njegov odstop. Zahtevali so tudi obnovitev sovražnosti proti Angležem na področju Sueškega prekopa. Studentje so trosili letake, v katerih zahtevajo tudi preiskavo v zvezi z neredi od 28. februarja, ko je vojaštvo ubilo 3 študente, ranilo pa 13. Dalje zahtevajo borbo proti vsaki obliki ameriškega imperializma, ustanovitev vlade civilistov in razveljavljenje razsodb revolucijskega sodišča.

List «Akhbar El Yom» javlja, da namerava bivši vafdistični voditelj El Nahas kandidirati za predsednika republike. Kakor je znano, bo tudi general Nagib postavil svojo kandidaturo.

V Kairu pa so objavili skupno poročilo generalnega guvernerja in sudanskega ministrskega predsednika, v katerem se zanikujejo govorice o resni krizi med guvernerjem in sudansko vlado.

POGOJI FRANCOSKIH RADIKALOV za odobritev pogodbe o evropski vojski

Herriot se zavzema za Weygandov načrt in vidi mogočo rešitev tudi v predlogih Molotova - Mayer o možnosti izstopa radikalov iz vlade, če ta ne závzame odločnega stališča o Posarju - Nova sovjetska ofenziva proti obrambni skupnosti z vedno pogostejšim poudarjanjem predlogá Molotova o kolektivni varnosti

PARIZ, 13. — Kongres francoske radikalne stranke, ki je danes zaključil svoje delo, je odobril brez debate resolucijo o zunanji politiki, ki se glasi: «Radikalna in radikalno-socialistična stranka, zbrana na kongresu v Parizu poudarja svojo privrženost politiki miru, ki ne bi se mogla drugače uresničiti nego s splošno, istočasno in nadzorovano razorožitvijo.

Zavedajoč se globokega vznemirjenja v državi in parlamentu zaradi evropske obrambne skupnosti se stranka sklicuje in potrjuje resolucijo, ki je bila izglasovana na kongresu v Aix-Les Bains leta 1953, v kateri se poudarja privrženost stranke evropski skupnosti, toda njena ratifikacija se podreja: odobritvi mednarodnega statuta za Posarje, veljavnosti dodatnih protokolov, ustanovitvi skupne politične oblasti, t. j. naddržavnega izvršilnega sveta, ki naj bo odgovoren pred demokratično izvoljeno skupščino, omejitvi policijski sil v posameznih državah».

Na današnji seji kongresa se je bivši ministrski predsednik René Mayer izrekel za evropsko obrambno skupnost. Dodal je, da je berlinska konferenca pokazala, da sovjetska diplomacija nasprotuje bolj tej skupnosti, kakor pa oborožitvi Nemčije, ker vsi sovjetski predlogi v Nemčiji predvidevajo ustanovitev nemških oboroženih sil.

Mayer je dalje izjavil, da je namen sovjetske diplomacije povzročiti spore med zavezniki in razkrojiti atlantsko zavezništvo. Ta namen pa bi se dosegel, če se ne bi ratificirali bonnski in pariški dogovori.

Dalje je Mayer izjavil, da bi bil sprejem Zahodne Nemčije v NATO neskončno bolj nevaren kakor pa njen sprejem v evropsko obrambno skupnost. Če pogodba o tej skupnosti ne bo odobrena, je dodal govornik, bo francoska zunanja politika dovedla Francijo v osamljenost, Nemčija pa se bo kljub temu dvignila in se bo usmerila k neodvisni narodni politiki.

Med drugim je Mayer govoril tudi o Posarju in je dejal, da bi se to vprašanje lahko rešilo prve dni maja in da bi morala vlada glede tega zavzeti stališče. Dodal je, da radikalni ministri ne bi mogli še dalje ostati v taki vladi, ki ne bi zavzela o tem vprašanju odločnega stališča.

Popoldne je govoril bivši ministrski predsednik Daladier, ki je zavrnil tezo tistih, ki trdijo, da se bodo Američani umaknili na «periferično strategijo», če pogodba o obrambni skupnosti ne bo ratificirana. Dodal je še, da se je pred časom govorilo, da hoče Sovjetska zveza oborožitev Nemčije. K temu je pripomnil, da je SZ obljubila samo kontrolirano oborožitev in da zaradi tega daje on prednost načrtu Molotova pred načrtom o evropski obrambni skupnosti.

Na koncu je Daladier izjavil, da je treba ostati zvesti atlantskemu paktu, toda hkrati se je treba truditi, da se Vzhodna in Zahodna Evropa zbližata. Proti obrambni skupnosti pa bo nadaljeval borbo in se bo združil z vsemi Francozi, ki hočejo preprečiti nemško oborožitev.

Na popoldanski seji je govoril tudi Herriot, ki je dejal, da bi morebitne «nadomestne rešitve», za sedanji načrt pogodbe o obrambni skupnosti nudila lahko predlog generala Weyganda ali pa predlog Molotova, ki ga je obrazložil na konferenci v Berlinu. Pripomnil je, da je po njegovem mnenju bistveni del rešitve v predlogu generala Weyganda. Gre za to, da bi v okviru atlantskega pakta ustvarili sistem za obrambo Evrope, ki bi družil države članice z namenom, da se njih oborožene sile povežejo brez naddržavnih vojaških ali političnih organizacij. Na čelu tega sistema naj bi bil obrambni svet Evrope, ki bi ga sestavljali ministri držav članic, in njegova naloga bi bila izvajati navodila sveta NATO.

Herriot je dodal, da vidi neko drugo mogočo rešitev v predlogih Molotova o organizaciji kolektivne varnosti med vsemi državami, ki so pripravljene sprejeti jo ne glede na njihov politični režim.

V londonskih diplomatskih krogih pripisujejo znatno važnost ponovnim namigom na sovjetski načrt o pogodbi za evropsko varnost v zadnjih govorih sovjetskih predstavnikov. Ta načrt je bila glavna tema v včerajšnjem volilnem govoru Malenkova v Moskvi. V zadnjih urah pa so se na ta načrt sklicevali sovjetski delegati na ženevskem zasedanju evropske gospodarske misije. Varšavska vlada pa ga omenja v svoji izjavi, katere prepis je včeraj izročil v Londonu poljski poslanik zunanjemu ministru Edenu.

V londonskih diplomatskih krogih sodijo, da je namen tega sovjetskega vztrajanja ošibiti v parlamentih zahodnih držav tiste struje, ki so naklonjene ratifikaciji evropske obrambne skupnosti, ker naj bi to skupnost nadomestil predlagani varnostni pakt. Zlasti so mnenja, da v trenutku, ko je usoda obrambne skupnosti v Franciji še vedno negotova, Rusija upa, da bo olajšala delo tistim francoskim političnim strujam, ki nasprotujejo obrambni skupnosti, in jim nakazala možnost «alternativne politike».

Vedno večji pomen dela nove skupščine FLRJ

Beograjska «Borba» ugotavlja v analizi dela prvega zasedanja nove jugoslovanske skupščine, da se že iz prvih sej novega jugoslovanskega parlamenta vidi, da je skupščina pričela delati na nov način. To ni buržoazni parlament, v katerem bi prihajala do izraza razna nasprotja, parlament, kjer bi se izvajale kombinacije raznih strank, kjer se počasi rešujejo važna vprašanja države. Toda to niti vrhovni sovjet, kjer se formalno sprejemajo sklepi, ki jih je že vnaprej sprejelo državno in partijsko vodstvo. Delo nove skupščine, zaključuje «Borba», temelji na načelih socialistične demokracije in bo imelo vedno večji pomen za demokratično upravljanje v družbenem življenju države.

V Jugoslavijo prihaja grška vojaška delegacija

BEOGRAD, 13. — V ponedeljek bo prispela v Jugoslavijo še ena grška vojaška delegacija v okviru medsebojnih obiskov vojaških delegacij Grčije, Turčije in Jugoslavije za bližje spoznavanje komandnega in vodilnega kadra armad balkanskih držav. Delegacijo bo vodil generalni podpolkovnik Temistokles Koceas, poveljnik vojaškega korpusa na obmejnem področju med Grčijo in Jugoslavijo.

BEOGRAD, 13. — Danes je prispela v reško pristanišče ladja «Pelagia» z 9887 tonami jare pšenice, nabavljene iz kontingenta ameriške pomoči Jugoslaviji. Pšenico bodo razposlali kmetijskim področjem, kjer jo bo lahko vsak kmetovalec dobil v zameno za domačo pšenico. V glavnem je namenjena za seme.

LONDON, 13. — Lady Mary Mallet, soproga bivšega britanskega veleposlanika v Beogradu Sira Iva Malleta, je te dni objavila brošuro o Jugoslaviji. Posebna poglavja brošure so posvečena zgodovini posameznih republik in pokrajin z glavnimi podatki o kulturi, posebno pa o arhitekturi, kiparstvu, srednjeveških samostanih in narodnih plesih. Knjiga je bila tiskana na Danskem v angleškem jeziku.

Šišakli umorjen?

BEYRUT, 13. — Lista «Al Sahafa» in «Al Wijdane», ki sta izšla v posebni izdaji, javljata, da je bil bivši predsednik sirijske republike general Šišakli umorjen v Saudovi Arabiji, kamor je pribežal. Lista trdita, da je Šišaklija ustrelil s samokresom neki Druz, ki je bil na podlagi tamkajšnjih zakonov takoj obglavljen.

MOSKVA, 13. — Jutri bodo v Sovjetski zvezi volitve za vrhovni sovjet. V volilne imenike je vpisanih 120 milijonov volivcev, ki bodo izvolili 1331 poslancev.

ATENTAT NA FATEMIJA takoj po njegovi aretaciji

Ko so bivšega zunanjega ministra po zaslišanju nameravali odpeljati v zapor, ga je voditelj neke monarhistične organizacije petkrat zabodel in mu zadal hude rane - Atentator se je nemoteno odstranil z avtomobilom

TEHERAN, 13. — Danes so javili, da je bil bivši zunanji minister Husein Fatemi, ki ga je policija iskala že od časa, ko je Zahedi strmoglavil Mosadekovo vlado, zjutraj aretiran. Aretirali so ga na domu nekega občinskega funkcionarja v kraju Chemran 18 kilometrov od Teherana.

Fatemija so takoj odpeljali k vojaškemu guvernerju, ki ga je zaslišal. Preden so ga odpeljali v urade vojaškega guvernerja, je Fatemi izjavil novinarjem v francoščini: «Nasprotujem sedanjemu režimu». V trenutku, ko so ga aretirali, je Fatemi imel brado in je nosil turban. Od 19. avgusta, ko je padla Mosadekova vlada, je policija Fatemija zaman iskala. Zopet se je pojavil na politični pozornici ob priliki volitev v Teheranu kot nosilec skupne liste narodne fronte in stranke Tudeh.

Ko so Fatemija po zaslišanju nameravali odpeljati iz policijske palače v zapore ob spremstvu številnih agentov in orožnikov, ga je na stopnišču z bodalom napadel voditelj organizacije «Fedayan Chah» Djafari. Zabodel ga je najprej v jetra in Fatemi se je zgrudil v mlaki krvi. Toda Djafari se s tem ni zadovoljil, pač pa ga je še štirikrat zabodel, kljub temu, da so agenti skušali to preprečiti. Pristaši omenjene organizacije, ki so bili navzoči, so se zgrnili okoli svojega voditelja, da mu pomagajo. Ta je v nepopisni zmedi, ki je nastala in med rjovenjem množice pokazal zdivjani množici okrvavljeno bodalo ter je nato nemoteno vstopil v svoj avtomobil «Cadillac» in se je oddaljil. Djafari je imel važno vlogo pri monarhističnem udaru 19. avgusta in je vodil napad na Mosadekovo hišo.

Generalni guverner je pozneje izdal poročilo, ki pravi, da je bil «bivši zunanji minister ranjen po nekaterih neznancih v trenutku, ko so ga s sedeža policije peljali v zapor». Poročilo dodaja, da sta bila med incidentom ranjena tudi dva agenta in da stanje Fatemija ne povzroča zaskrbljenosti.

Policijske oblasti iščejo Djafarija, da bi «ga vprašajo za pojasnila» glede poizkušenega umora Fatemija.

Teheranski radio je nocoj javil, da so ponovno proglasili obsedno stanje, ki je bilo ukinjeno ob priliki volitev.

Husein Fatemi se je rodil leta 1912. Študiral je deloma v Parizu in leta 1941 je postal novinar. Šest let pozneje se je pridružil Mosadekovemu gibanju. Od 6. maja 1951 do 19. avgusta 1952 je bil ob Mosadekovi strani najvažnejša osebnost vsega iranskega političnega življenja. Znan po svojih naprednih idejah je bil najprej državni podtajnik v ministrskem predsedništvu. Avgusta 1952 je bil ranjen, ko je neki član organizacije «Fedayan Islam» izvršil nanj atentat. Kmalu potem je bil imenovan za zunanjega ministra in njegovo ime je povezano s prekinitvijo diplomatskih odnosov z Veliko Britanijo 1. novembra 1952. V avgustu 1953, ko se je začela kriza Mosadekovega režima, je zastavil ves svoj vpliv, da bi pospešil proglasitev republike in po prvem Zahedijevem neuspelem poskusu vojaškega udara je objavil oster članek proti šahu. Na podlagi tega članka je državni pravdnik nameraval zahtevati smrtno kazen za Fatemija.

31 potnikov zgorelo pri eksploziji letala

Letalo «Constellation» je eksplodiralo in se vnelo v trenutku, ko je pristajalo na letališču v Singapuru - Rešilo se je le 8 članov posadke - Vzroki nesreče niso znani

SINGAPUR, 13. — Neko letalo «Constellation» družbe Boac je eksplodiralo v trenutku, ko je pristalo na letališču Kallung v Singapuru. V letalu je bilo 31 potnikov in 9 članov posadke. Vseh 31 potnikov je zgubilo življenje, medtem ko je 8 od 9 članov posadke ostalo pri življenju. Letalo je prihajalo iz Sydneya in bi moralo nadaljevati pot skozi Kalkuto v London.

Po pripovedovanju očividcev se je letalo dotaknilo tal samo z desnim kolesom, se je nenadoma obrnilo enkrat okoli sebe in je nato eksplodiralo. Po eksploziji bencinskih rezervarjev so letalo zajeli plameni. Članom posadke se je posrečilo rešiti se, ker so bili ob pristanku vsi v sprednjem delu letala. Gasilci, ki so takoj prihiteli, so zaman skušali pogasiti plamene ter razbiti truplo letala, da bi rešili potnike. Vsa prizadevanja so bila zaman in potniki so v letalu vsi zgoreli, tako da je bilo pozneje nemogoče spoznati trupla žrtev. Od mrtvih je 23 moških in 8 žensk. Za sedaj je težko ugotoviti vzroke nesreče, ker na letališču niso dobili od letala nobenega znaka, ki bi govoril o kakih okvarah na letalu.

Minister za civilno letalstvo v Londonu je izjavil, da bo jutri poslal v Singapur dva funkcionarja, ki bosta vodila preiskavo o nesreči.

NEW YORK, 13. — Nova seja Varnostnega sveta OZN v zvezi z blokado Sueškega prekopa se je zaključila brez uspeha. Govorili so delegati Egipta, Izraela in Libanona. Varnostni svet je nato odložil svoje seje na nedoločen čas.

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je leta 1883 umrl Karl Marx, utemeljitelj znanstvenega socializma.

DANES, nedelja 14. marca Matilda, Svetovid

Sonce vzide ob 6.21 in zatone ob 18.09. Dolžina dneva 11.48. Luna vzide ob 13.04 in zatone ob 3.50.

JUTRI, ponedeljek 15. marca Klemen, Desimir

ŠE EN DOKAZ SABOTIRANJA TRŽAŠKEGA GOSPODARSTVA

Omejevanje uvoza živil iz Jugoslavije je v škodo potrošnikov in industrije

Italijanski uradniki ZVU skoparijo z uvoznimi dovoljenji, da ščitijo ital. monopol na tržaškem trgu ter da onemogočajo vpliv zalednih držav na tržaško gospodarstvo

ZVU, odnosno rimski uradniki, ki odločajo pri uvoznih in izvoznih dovoljenjih po direktivah rimskih ministrstev, so v zadnjem času še bolj omejili uvoz iz Jugoslavije. Omejili so uvoz vseh predmetov, posebno pa še uvoz mesa in mleka.

Ti zadnji ukrepi so močno prizadeli številna tržaška podjetja in v posebni meri podjetja za predelavo mesa. S to dejavnostjo sta se v Trstu ukvarjali dve podjetji, ki sta bili zaradi pomanjkanja uvoznih dovoljenj prisiljeni odpustiti polovico svojih delavcev. Eno teh podjetij je v žaveljskem industrijskem pristanišču v poslopju propadle tovarne žarnic «FLENT», ki je že v preteklem letu morala zapreti obrat in odpustiti vse delavce.

Italijanski uradniki v ZVU vodijo to politiko po direktivah iz Rima, ker skušajo na ta način omejiti jugoslovansko konkurenco italijanskemu mesu. Znano je namreč, da je živina iz jugoslovanskih alpskih predelov mnogo kvalitetnejša in poleg tega še cenejša kot v Italiji. ZVU tako podpira monopolistični trg z mesom, ki se je ustvaril v Trstu in zaradi katerega so cene mesa v našem mestu tako visoke.

Do istih posledic vodi podobna politika pri izdajanju uvoznih dovoljenj za mleko. Odgovorni organi so s pomočjo birokratskih omejitev znižali uvoz jugoslovanskega mleka na borih 12 odstotkov skupne uvožene količine. Tudi pri mleku veljajo isti razlogi kot pri mesu. Jugoslovansko mleko je cenejše in kvalitetnejše kot mleko iz Furlanije in je zato bilo neprijeten konkurent znanega italijanskega velekapitalista, ki ima sedaj monopol na tržaškem trgu. O poslabšanju kvalitete mleka smo že pisali na drugem mestu med kroniko občinskega sveta, zato se tu omejujemo samo na ugotovitev, da je zapora izvoza mleka iz Jugoslavije mnogo pripomogla do sedanjega stanja na tržaškem trgu in do tega, da morajo potrošniki kupovati drago in slabo mleko.

Mleko in meso pa seveda nista edina artikla, proti uvozu katerih vodijo italijanski uradniki ZVU pravo križarsko vojno. Iste ugotovitve veljajo za vsa ostala živila, za gradbeni material in za vse ostale raznovrstne jugoslovanske proizvode.

V vseh teh primerih imajo korist od take politike ZVU edino italijanski monopolisti; tržaški potrošniki in delavci pa imajo dvojno škodo! Prvič so prizadeti zato, ker morajo kupovati drago in slabo italijansko mleko, meso in ostala živila ter druge raznovrstne izdelke; drugič pa zniževanje trgovskega prometa z Jugoslavijo zmanjšuje možnosti za jugoslovanska naročila tržaški industriji in je tako važen vzrok za krizo tržaške industrije.

Italijanski uradniki ZVU vodijo to politiko že dalj časa. Njih zasluga je, da je lani znašal obseg vsega iz Jugoslavije uvoženega in v Jugoslavijo izvoženega blaga v okviru tržaško-jugoslovanskega kliringa, po poročilu agencije «Jugopres», komaj 737 milijonov lir in je bil približno enak obsegu trgovine v letu 1952. To je naravnost sramotno nizka vsota, saj bi po jugoslovanskih računih ta promet zlahka presegel 6 milijard na leto.

Italijanski uradniki ZVU so pri tej svoji politiki šli tako daleč, da so potrebna dolgotrajna pogajanja in intervencije za vsako, pa čeprav smešno nizko količino blaga za uvoz. Celo več. Lanskoletni velesejmski kontingent so sicer uradno odobrili, istočasno pa so ga vključili v normalne kupčije, tako da nista imela niti Trst niti Jugoslavija od velesejma praktično nobenih koristi.

Razlogi za tako delovanje italijanskih uradnikov ZVU so dvojne narave: pri taki politiki jih vodijo ozke koristi raznih italijanskih proizvajalcev, ki imajo italijanski in tudi tržaški trg monopolno v svojih rokah in zaradi tega zaslužijo bajne dobičke. Tuje ceneno in po kvaliteti konkurenčno blago predstavlja seveda za te dobičke veliko nevarnost in je treba vsako konkurenco odstraniti, če ne gre drugače, s pomočjo državnega aparata. Istočasno pa je to tradicionalna politika Rima, ki skuša odstraniti vsak vpliv zalednih držav na tržaško gospodarstvo. To je tipično vmešavanje rimskih političnih koristi v tržaške gospodarske zadeve, ki je že v preteklosti prizadejalo Trstu toliko škode.

Vsa ta vprašanja imajo izredno močan vpliv na sedanjo gospodarsko krizo in bi odstranitev vzrokov za zmanjševanje prometa med Trstom in Jugoslavijo mnogo pripomogla k ugodnejši zaposlitvi tržaške industrije in tudi do ugodne rešitve prometnih vprašanj. Jugoslavija je že večkrat predlagala, da bi sklenila z ZVU poseben gospodarski sporazum, ki bi omogočil obsežno zamenjavo in istočasno pripomogel do važnih naročil tržaški industriji. Mislimo, da je sedaj zadnji čas, da vzame ZVU jugoslovanske predloge v pretres in jih resno upošteva, saj bi njih uresničitev lahko Trstu samo koristila.

General Winterton obiskal vodovodne naprave v Štivanu

Conski poveljnik general Winterton je obiskal včeraj dopoldne vodovodne naprave za črpanje in čiščenje vode v Štivanu pri Devinu. Spremljala sta ga ing. Heber z oddelka ZVU za javna dela in ing. Zennaro od ACEGAT.

Iz tajništva OF

Tajništvo OF nam sporoča, da je na vabilo SDZ (podp. dr. I. Agneletto) na javno razpravljanje «Kdo koristneje zastopa interese tržaških Slovencev, SDZ ali OF», odgovorilo, da vabila ne sprejme, ker ga smatra za jalovo politično špekulacijo, nastalo iz stiske, v katero je SDZ zapadla zaradi klečeplazne politike svojega vodstva do rimskih emisarjev ter zaradi politike sovraštva do tržaškega naprednega gibanja in do matične domovine Jugoslavije. To politiko vodstva SDZ obsojajo vsi zavedni tržaški Slovenci in ostali napredni Tržačani, zaradi česar je v vrstah SDZ tudi prišlo do razkrajanja.

Še danes in jutri

se lahko prijavite za

MNOŽIČNI IZLET

v Sežano in Tomaj

in sicer samo v

UL. ALFIERI 8/I.

Vpisovanje danes od 10. do 12. ter od 15. do 18. ure. — Jutri od 17. do 20. ure.

SEJA ODBORA OF ZGONIŠKE OBČINE

Zaskrbljenost prebivalstva zaradi gospodarske in socialne krize

Vse naše ljudstvo obsoja klečeplazno politiko vodstva SDZ in njegovo sovraštvo do matične domovine

Sinoči je bila v Zgoniku seja OF za zgoniško občino. Po temeljiti diskusiji o raznih organizacijskih vprašanjih so sklenili, da bodo v prvi polovici aprila sklicali skupščino OF za zgoniško občino. Na njej bodo podali poročilo o političnem in gospodarskem položaju, o delu OF ter bodo izvolili nov odbor. Do tedaj pa bodo odborniki obiskovali člane in jim izročali izkaznice OF za leto 1954, hkrati pa bodo tudi poskrbeli za pritegnitev novih članov.

Sledilo je zelo živahno razpravljanje o potrebah mladine in o nujnosti rešitve nekaterih vprašanj, za oživitev družabnega življenja kakor tudi kulturne, prosvetne ter športne dejavnosti. Prav tako so poudarili, da bi se morala občinski svet in odbor še bolj zavzemati za rešitev številnih občinskih problemov. Pri tem so ugotovili, da zlasti mladi ljudje zahtevajo, da se zgradi javno kopališče, nad njim pa naj se v istem poslopju namestita knjižnica in čitalnica. Občinski svet pa naj na svojih sejah postavlja na dnevni red predvsem gospodarska in socialna vprašanja. Iz intervencij navzočih je razvidno, da je vse prebivalstvo občine močno razburjeno zaradi načina razpisa osrednjih oblasti za službeno mesto zdravnika in je pripravljeno odločno nastopiti proti nameram iredentističnih oblasti.

Tov. Bole je orisal položaj v SDZ po odločitvi, da priznajo in sodelujejo z rimskimi emisarji. Pri tem je tudi ožigosal poziv te organizacije OF na diskusijo o tem, kdo bolje zastopa interese Slovencev. Dejal je, da taki diskusija sploh ni potrebna, ker dejstva zgovorno kažejo kapitulantsko politiko vodstva SDZ.

Prikazal je tudi ljubimkanje SDZ-ejevskega vodstva s kominformovskim vodstvom in povezavo vseh teh skupin z iredento. Pri tem je tudi poudaril, da je STO le vaba, na katero bi radi lovili lahkoverne ljudi. Tako politiko pa obsojajo že sami pristaši SDZ. Vsi so poudarili, da je nujno iskati na bazi med ljudmi vse možnosti za skupne akcije, da pa je tudi nujno, da OF odločno obsoja hlapčevsko politiko vodstva SDZ. V zvezi s sedanjimi socialnimi in gospodarskimi težavami v Trstu in v Italiji so navzoči ugotovili, da delavstvo ne glede na politično prepričanje priznava, da je Jugoslavija najbolje rešila razna socialna in gospodarska vprašanja.

DELEGACIJA SLOVENSKIH STARŠEV PRI PROF. SCHIFFRERJU

ŠE ENA INTERVENCIJA STARŠEV za otvoritev vrtca v Ul. Donadoni

Cinična pripomba odgovornega funkcionarja, naj gredo slovenski otroci iz mesta v vrtec na Prosek, kjer je... boljši zrak

Te dni je skupina slovenskih staršev iz šolskega okoliša Donadoni ponovno intervenirala pri načelniku socialnega skrbstva ZVU prof. Schiffrerju glede otovoritve slovenskega otroškega vrtca v šoli v Ul. Donadoni. Kot znano, si slovenski starši, skupno z njimi pa tudi razne slovenske politične skupine ter šolske organizacije, že vsa povojna leta zaman prizadevajo za otvoritev otroških vrtcev za slovenske otroke v središču mesta, kljub temu, da je otrok več kot dovolj in da je tu in tam kakšen zavezniški funkcionar tudi priznal popolno upravičenost zahtev slovenskih staršev. Toda kaj več kot obljub doslej ni uspelo doseči.

Prof. Schiffrer je delegacijo ki je izjavila, da so starši pripravljeni celo sami prispevati k vzdrževanju vrtca, sicer prijazno sprejel, je pa takoj povedal, da zahtevanega otroškega vrtca v «tekočem šolskem letu ne bo mogoče odpreti, ker bodo težave s prostori». Dejal je tudi, da bodo največje težave glede prostorov pri mestni občini, ki upravlja vrtce, da pa bo na vsak način poklical k sebi italijanskega didaktičnega ravnatelja šole v Ul. Donadoni in z njim pregledal možnosti za odstop ene učilnice za slov. otroški vrtec. Istočasno pa je prof. Schiffrer predlagal delegaciji, naj bi slovenski starši vozili otroke na Prosek, kjer bo v kratkem odprt vzoren vrtec, češ da je zrak na Proseku bolj zdrav kot v mestu.

Bila bi pravzaprav iluzija, pričakovati od prof. Schiffrerja kaj več kot nedoločeno obljubo brez repa in glave, na vsak način pa bi bilo realistično pričakovati od njega, ki se povrhu prišteva celo med «julijske socialiste» vsaj to, da si vsaj kot funkcionar ZVU ne bo privoščil takih ciničnih izjav. Pošiljati slovenske otroke iz mesta na skoraj 10 km oddaljeni Prosek v vrtec, pomeni norčevati se iz zahtev slovenskih staršev in prezirati najelementarnejšo pravico otrok, da se v svojem okolišu vzgajajo v svojem materinskem jeziku. Če imajo italijanski otroci v okolišu Donadoni lahko kar tri otroške vrtce — enega v šoli in dva pri nunah — imamo tudi Slovenci pravico vsaj do enega. Zaskrbljenost prof. Schiffrerja za zdravje naših otrok pa le kaj slabo prikriva njegov odnos do zahteve slov. staršev, saj ga istočasno očitno prav nič ne skrbi zdravstvena usoda italijanskih otrok, ki «morajo hoditi v vrtce v mestu»

Sicer pa tudi izgovor o pomanjkanju prostora v šolskem poslopju v Ul. Donadoni ne drži popolnoma. Vseh učilnic v tem poslopju je namreč 34, od katerih imajo Italijani 28 za osnovno šolo in 3 za vrtec, Slovenci in Italijani si delijo 1 učilnico, popolnoma zase pa imajo Slovenci le 2 učilnici. Italijanski vrtec je imel še lani 2 učilnici in je dobil tretjo letos (!). Ker peti razredi italijanske šole nimajo turnusa in torej pouk le predpoldne, bi lahko italijanska šola. ki ima v pritličju od 4 učilnic in pol, slovenska pa 2 in pol, svoj razred brez vsakršne škode in le z malo razumevanja odstopila za slovenski vrtec. In če bi že sama šola kot taka ne imela tega razumevanja, bi ga morale imeti vsaj odgovorne oblasti!

V ladjedelnicah CRDA so se delavci vzdržali nadur

V vseh obratih CRDA, to je v ladjedelnicah in v Tovarni strojev so se delavci včeraj vzdržali nadurnega dela. S tem so protestirali proti ravnateljstvu, ki noče umakniti svojega ukrepa o skrčenju delovnega časa delavcem, ki so v baraki. Na skupščinah delavcev v ladjedelnici pa je prišlo do izraza nezadovoljstvo s sedanjo sindikalno politiko in z akcijami za zagotovitev naročil in s tem tudi dela.

Uspelo predavanje na Proseku

Predsinočnjim je Krog tržaških Slovenk organiziral v novi dvorani na Proseku predavanje «Kulturna prizadevanja tržaških Slovenk v dveh minulih zgodovinskih obdobjih».

Predavala je tov. Mara Samsa, ki se je še posebej zadržala na dobi nastanka ženskih mesečnikov «Slovenka», «Jadranka» in «Zenski svet». Pri tem je zlasti poudarila delovanje dveh tržaških ženskih osebnosti, t. j. Marice Nadlišek-Bartolove in Marice Gregorčič-Stepančičeve. Tople besede predavateljice so močno pritegnile pozornost vseh številnih poslušalk, ki so jo zato na koncu nagradile z obilnim ploskanjem.

Krog tržaških Slovenk bo imel odslej na Proseku vsakih 14 dni predavanje v obliki izobraževalnega tečaja.

Še o šoli v Sesljanu

Prejeli smo:

Uredništvu «Primorskega dnevnika» — s prošnjo, da objavite kot odgovor na pismo gospoda J. Terčona, župana v Nabrežini, glede šole v Sesljanu, objavljenem v vašem listu dne 3. t. m. naslednje:

Iz tega pisma sledi, kot da bi novo šolsko poslopje služilo predvsem počitniški koloniji, ne pa svojemu glavnemu namenu, t. j. šoli. Čudno zveni tudi poudarjanje finančne strani. Strinjam se sicer z načelom varčevanja v čim večji meri, a nikoli ne na račun tako važnega vprašanja. kot je na pr. vprašanje šole. Kot se je občinski svet soglasno in brez pridržkov zavzel za nabavo šolske opreme v Nabrežini (če se ne motim v višini 3 in pol milijonov lir) tako naj bi tudi obveljajo načelo za nakup zemljišča za novo šolo v Sesljanu. Sicer pa je brezplačno tudi zemljišče v bližini stare šole. Odveč so skrbi glede uporabe od princa darovanega zemljišča za šolo, saj bo tega mogoče uporabiti za druge potrebne stavbe ki jih bo treba prej ali slej zgraditi.

Glede komisije pri kateri naj bi sodelovali razni vaščani, ugotavljam, da so te «razne vaščane» predstavljale štiri osebe, vštevši gospoda župana in grajskega oskrbnika, brez obeh domačih zastopnikov občinskega sveta. Je mar to lojalno ali nelojalno?

V protestni noti prebivalcev so bile navedene štiri točke, od katerih pa je gospod župan upošteval le eno (nevarnost prekoračenja ceste) in sicer s trditvijo, da je z raznimi ukrepi mogoče preprečiti nesreče. Neumestnost te trditve bi mogla potrditi šola v Sv. Križu (Lega), kjer je cestni promet zahteval nekaj otroških žrtev.

Najbolj značilno pa je, da so za gospoda župana ostale točke protestnega pisma «tako malenkostne, da ni vredno o njih razpravljati». Potemtakem je odredba, nanašajoča se na nova šolska poslopja, brezpomembna. Prav tako malenkostno naj bi bilo v smislu njegovega pisma motenje šolskega pouka z zvočniki. O tem važnem vprašanju bi mu najlažje odgovorilo učiteljstvo samo.

Končno preseneča tako javno priznano preziranje osnovnega vprašanja volje in želja ljudstva. Ne le demokracija, ampak tudi pomembnost same stvari, zahtevata upoštevanje in «potrebe prizadetega prebivalstva. Zaradi tega upam, da ne bo ta zadeva ostala v predalih vsemogočnega ožjega odbora in da jo bo občinski svet rešil po želji prebivalstva

VIKTOR SKOF
občinski svetovalec

SANTINOVA MAŠA ZA IZSELJENCE, KI JE BOLJ PODOBNA «ZADUŠNICI»

KLEROFAŠISTIČNO GLASILO PRIZNAVA da gredo v Avstralijo predvsem Tržačani

To je dokaz, da v Trstu ni dela in kruha za domačine, medtem ko se vedno najde služba za ezule in priseljence z Juga

Jutri odpotuje v Avstralijo prva skupina 600 tržaških delavcev, ki jih je najela avstralska vlada za najrazličnejša dela. Letos bi moralo odpotovati po načrtu urada za izseljevanje 2100 tržaških delavcev. Za to množično izseljevanje, ki je prvo v teh povojnih letih v našem mestu, je italijanska iredentistična propaganda mnogo delala, njihovi listi so prikazovali ljudem Avstralijo kot «deveto deželo», ki naj bi jih rešila vseh skrbi pred bedo in brezposelnostjo.

V petek pa je bila v mestni stolnici pri sv. Justu maša «za izseljence», ki jo je imel sam škof Santin. Te «poslovilne maše» so se udeležili tudi župan Bartoli, namestnik rimskega emisarja v Trstu De Castra dr. Fabiani in drugi prvaki tržaške iredente. Kot vidimo, veliko zanimanje za odhod Tržačanov iz rodnega mesta v tujino. Toda vse te visoke in «ugledne» osebnosti so prijadrale v Trst iz raznih krajev. Ne škof ne župan in ne Fabiani niso Tržačani. Zato je to «slovo od odhajajočih Tržačanov» zvenelo kot zasmehovanje našega človeka, ki mu v Trstu odrekajo pravico do kruha in ga silijo, da gre v tujino, kjer mu nihče ne zagotavlja določene zaposlitve in mu ne nudijo nobenih garancij delovne pogodbe.

«Giornale di Trieste», glasilo fašista Alessija, pa je včeraj napisal, da ti ljudje odhajajo, ker tukaj ni dela za vse; in da pravijo: «V poslednjih letih smo iskali zaposlitev; videli smo, da ni tako lahko zagotoviti si mirno življenje. Tukaj nas je preveč. Zato odhajamo v deželo, kjer je mnogo možnosti za zaposlitev. Upamo, da bomo v Avstraliji našli delo in mir». Tako naj bi po mnenju klerofašističnega lista govorili in sklepali odhajajoči tržaški delavci. List nadalje piše, da so vsi zadovoljni, da gredo v Avstralijo in da nihče ne žaluje za svojim rodnim mestom. Pri tem pa tudi priznava, da je med izseljenci velika večina Tržačanov ter zelo malo Istranov, to je ezulov.

Ne vemo sicer, ali se list norčuje iz revežev, ki so brez dela in kruha in morajo zato v tujino, ali iz samega sebe, ker je znano, da je prav ta list mnogo doprinesel k sedanjemu kritičnemu gospodarskemu stanju. Naj bo kakorkoli, dejstvo je, da so naši ljudje danes prisiljeni odhajati v Avstralijo na težka melioracijska dela avstralske puščave, v tujino, ki jim ne zagotavlja gotovega kruha in zaslužka, kot se je to že zgodilo s tisoči in tisoči italijanskih delavcev, ki so iz obupa zapustili domovino in šli na «novi kontinent», kjer pa so zaradi pomanjkanja dela gladovali in se raztrgani vrnili domov.

Naraščanje brezposelnosti je najbolj ugoden pogoj za rekrutiranje delovne sile za tujino. Toda to brezposelnost domačinov v Trstu so povzročili, kot smo to že neštetokrat povedali, prav razni Bartoliji in njemu podobni z naseljevanjem italijanskega elementa. To nasilno priseljevanje tujcev je naše delavce spravilo na cesto. Samo od 1947 do oktobra 1953 se je naselilo v Trstu 42.248 oseb, izselilo pa se jih je samo 17.713, kar pomeni, da je prišlo v naše mesto 24.554 oseb, ki so najbolj poslabšale stanje zaposlitve delovne sile in spravile na cesto tržaške delavce. Te priseljene osebe so vse zaposlene. To pomeni, da bi bilo v Trstu zelo malo brezposelnih, če ne bi iredentisti nasilno naseljevali v Trst svoje elemente iz političnih razlogov. Samo od oktobra 1950 do oktobra 1953 je prišlo iz italijanske republike v Trst 6.525 oseb.

Posledice takšne iredentistične politike, ki jih gornje številke potrjujejo, so dokaz, kako so rimski imperialisti s pomočjo svojih agentov v Trstu načrtno izpodrivali z delovnih mest Tržačane, jih pehali v bedo, da jih sedaj lahko ponujajo avstralski vladi. To politiko so vodili še posebno proti tržaškim Slovencem, ki so prvi na cesti, ko manjka delo. Poleg tega, pa so tudi v slovenske okoliške občine in vasi nasilno naselili na tisoče prišlekov. Samo v nabrežinsko občino so od 1946 do 1953 naselili 1250 tujcev, od katerih je 570 dobilo stalno bivališče.

To načrtno naseljevanje tujcev na škodo domačinov in načrtno uničevanje tržaškega gospodarstva, ki ga izvajajo Rim in njegovi tržaški plačani pomagači, je nujno ustvarilo psihozo izseljevanja v katerokoli deželo, samo da zagotovi zaposlitev. Toda dolžnost nas vseh je, da zahtevamo zaposlitev za domačine, da pridejo tujci na vrsto šele tedaj, ko so domači delavci vsi zaposleni in ne, kot se dogaja sedaj, da je skoraj 22.000 vpisanih brezposelnih tržaških delavcev, hkrati pa nad 24.000 tujcev, ki so v našem mestu dobili zaposlitev. Zato je nujno, da se vsi delavci in vse prebivalstvo borijo proti tej politiki uničevanja tržaškega gospodarstva in tržaških družin ter proti vsaki izselitvi domačinov v tujino.

Tistim pa, ki so se odločili, da gredo v Avstralijo, želimo srečno pot in čimprejšen povratek v svoj rodni kraj.

Javna dela v januarja 1954

V januarju 1954 je oddelek ZVU za javna dela in javne naprave sklenil s krajevnimi podjetji pogodbe za dela na anglo-ameriškem področju STO v vrednosti 39568.689 lir. Najvažnejši načrt, za katerega je namenjenih 13.751.525 lir, je gradnja hiš zavoda IACP.

Kalabreški tajnik za tržaško občino?

V mestu se širijo govorice, da so iz Rima poslali v Trst novega občinskega tajnika, ki naj bi prevzel mesto sedanjega tajnika dr. Sacchija, ki bo baje v kratkem upokojen. Ta novi občinski tajnik naj bi bil neki Etrusco Carminellli iz Reggio Calabria. Govorijo tudi, da je novi tajnik že predložil na občini svoje «spremno pismo», ki ga pooblašča, da nastopi mesto sedanjega dr. Sacchija. Nekateri pravijo celo, da je ta nov gospod iz Reggio Calabria zahteval, da mu dovolijo takoj nastopiti «novo službeno mesto».

Vprašanje tega novega občinskega tajnika, ki naj bi ga nam Rim tako «vljudno» poslal, je bilo postavljeno tudi pred občinskim svetom. V petek se je župan izgovarjal, da mu in občinskemu odboru ni ničesar «uradno» znanega. Odbornik Cumbat pa je prejšnji torek zanikal te vesti in dejal, da bodo za novega tajnika, ko bo to potrebno, razpisali državni natečaj, ki naj bi se ga udeležili tako Tržačani kot tudi vsi državljani italijanske republike.

Županov izgovor, odbornikovo torkovo zagotovilo, ki v petek ni bilo potrjeno, glas ljudstva in predvsem pa rimske metode vsiljevanja lastnih zaupnikov v tržaško upravo nas silijo, da postavimo ZVU in občinski upravi naslednje vprašanje:

Je res ali ni res, da so iz Rima že poslali novega občinskega tajnika, ne da bi razpisali natečaj, kot ga predvideva zakon?

Osvobodilna fronta

MOTOKLUB «MLADOST» NABREŽINA

Izletniki, ki potujejo na izlet v Tomaj 21. t. m., naj se javijo na sedežu v soboto 20. t. m. ob 18. uri. Priporočamo točnost.

OKRAJNI ODBOR OF NABREŽINA

obvešča člane izvršnega odbora in ostale aktiviste, da se bo nadaljevalo s sejo danes 14. t. m. ob 9. uri zjutraj. Priporočamo polnoštevilno udeležbo in točnost.

Razna obvestila

DANES OB 10. URI

v novi šoli pri Sv. Ivanu važen sestanek strokovnih organizacij uslužbencev slovenskih šol. Vabljeni!

Slikarska razstava ak. slikarja prof. BOGDANA GROMA v umetnostni galeriji «Rossoni», Korzo 9, je odprta do 25. t. m. vsak dan od 11. do 12.30 ter od 17. do 20.30

TRŽASKI FILATELISTICNI KLUB «L. KOSIR»

Danes 14. t. m. od 9. do 12. ure običajni sestanek, na katerem se bodo delile novitete in revija Nova filatelija št. 1.

NOVOSTI V LJUDSKI KNJIZNICI UL. ROMA 15, III.

1. Krajgher Lois: «Ivan Cankar». Studije o njegovem delu in življenju. Spomini nanj.
2. Mende Tibor: Indija pred viharjem.
3. Rebelais: Gargantua in Pantagruel.

Seja conskega odbora

Conski upravni odbor je na svoji zadnji seji potrdil med drugim naslednje sklepe:

Za pokrajinsko odposlanstvo najetje specializiranega obrtnika za poučevanje mizarske obrti pri šoli za defektne otroke v Villa Giulia.

Za tržaško občino sprememba tarif za uporabo mestnega športnega centra pri Sv. Soboti, kakor je bilo sklenjeno na seji tržaškega občinskega sveta 29. decembra 1953.

Za tržaški konzorcij za zdravljenje s streptomicinom: pristopitev h konzorciju za letošnje leto deške bolnice «Burlo Garofalo», Združenih bolnišnic, pokrajine, tržaške občine in protituberkuloznega konzorcija, ki bodo prispevali določen delež v ta namen.

Za deško bolnišnico «Burlo Garofalo» ustanovitev šole in konvikta otroških negovalk, da se vzgoji specializirano osebje za pomoč deci, ki ga še posebno potrebuje omenjena ustanova. Šola bo izdajala diplome za osebje, ki se bo zato lahko zaposlilo. Odobrili so tudi nove tarife za zdravniško pomoč mladim bolnikom v tej bolnišnici.

Končno je conski odbor priporočil odobritev proračuna pokrajinskega protituberkuloz-

Otvoritev pokritega kopalnega bazena

Včeraj so ob prisotnosti raznih oblasti otvorili pokriti kopalni bazen na Nabrežju Tommaso Gulli. Dopoldne so si bazen ogledali zastopniki domačega in tujega tiska, zvečer pa so bile v bazenu razne tekme.

Danes si bo občinstvo lahko ogledalo naprave, v četrtek pa bo bazen odprt za javnost. Vstopnina za kopalce bo znašala 200 lir, za obiskovalce pa 50 lir. Dnevno bo bazen odprt od 9. do 11. za razne šole, od 11.30 do 17.30 za občinstvo, od 18. do 21. pa za razna plavalna društva.

Zgradba in naprave so urejene po najmodernejšem sistemu: zmogljivost bazena doseže do 1000 kopalcev na dan. Velika dvorana meri 40 x 42 metrov, bazen pa 33,33 x 18 metrov. Zmogljivost ogrevalnega kotla znaša 1.700.000 kalorij, tako da bo v notranjosti lahko temperatura dosegla 24 stopinj, tudi če bo zunaj 5 stopinj pod ničlo.

Deske so mu povzročile poškodbe prsnega koša

Zaradi hude poškodbe prsnega koša z verjetnim zlomom reber in notranjimi poškodbami so včeraj zjutraj pridržali na I. kirurškem oddelku 42-letnega težaka Virgilia Dagrija iz Ul. Baiamanti 35.

Namesto Dagrija, ki ne govori, je njegov delovni tovariš pojasnil, da ga je snop desk, katere so izkrcavali stisnil ob vagon Če bo šlo vse po sreči, bo Dagri okreval v 8 ali 20 dneh.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Oproščen obtožbe nenamernega umora

26. decembra 1952. leta sta se 21-letni Adolf Sardoč in njegov prijatelj Srečko Šusteršič, oba iz Prečnika, vozila z lambreto proti Nabrežini, ko sta sredi temnega drevoreda opazila moža, ki je negotovo hodil po cesti. Sardoč je takoj zavrl in obenem zavil na stran, vendar kljub temu ni mogel preprečiti trčenja v neznanca, ki se je iznenada premaknil proti sredi ceste, kjer je po sunku obležal na tleh. Medtem ko je Šusteršič stekel do najbližjega lokala in o nezgodi obvestil Rdeči križ in policijo, je Sardoč ostal na mestu. Moža, ki so ga identificirali za 58-letnega Vincenca Kočevarja iz Nabrežine, so odpeljali v bolnišnico, kjer je 29. istega meseca podlegel poškodbam.

Mladega Sardoča je policija prijavila pod obtožbo nenamernega umora sodišču, kjer se je moral zagovarjati. Na policiji dane izjave je obtoženec še enkrat ponovil pred sodnikom, nakar je njegov zagovornik spregovoril nekaj besed v njegovo obrambo in zahteval od sodišča, da Sardoča oprosti. Kljub temu da je tožilec zahteval obsodbo na 4 mesece zapora, je sodišče delno sprejelo zagovornikov predlog in Sardoča oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

Preds. Gnezda, tož. — De Franco, zapisn. — Magliacca, obramba — odv. Skerk.

Pri padcu v stanovanju si je zlomila kolčni sklep

Zgodaj popoldne so sprejeli na ortopedskem oddelku, kjer so ji ugotovili verjetni zlom kolčnega sklepa leve noge, 60-letno Marijo Furlan roj. Mecchia iz Ul. Petronio, ki je izjavila, da je 11. t. m. padla v lastnem stanovanju.

GLASBENA MATICA TRST

V ponedeljek 15. t. m. ob 21. uri bo v AVDITORIJU

druga javna produkcija gojencev glasbene šole

Nastopili bodo gojenci oddelka za klavir, violino, klarinet, flavto ter dva šolska orkestralna ansambla.

Sporedi se dobijo pri SHPZ v Ul. Roma 15/II. ter v šoli Glasbene Matice v Ul. R. Manna 29/I.

„O razvoju slovenske glasbe na Primorskem"

bo predaval v sredo 17. t. m. in v četrtek 18. t. m. v Gregorčičevi dvorani SHPZ, Ul. Roma 15/II. prof. VASILIJ MIRK.

Pričetek predavanj točno ob 20.30. Predavanje bo spremljano z reproduciranim glasbo na gramofonskih ploščah.

Vstop prost.

SNG

ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V torek 16. marca 1954 ob 20.30 uri gostovanje v kino dvorani v SKEDNJU

z dramo Gorkega

"Vasa Železnova"

PODPORNO DRUSTVO «DIJAŠKA MATICA» V TRSTU

sklicuje za 28. marca 1954 ob 9. uri dopoldne v Trstu, Ul. Roma 15/II. redni

LETNI OBCNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev.
2. Poročila odbornikov.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Volitev upravnega odbora, nadzornega in razsodišča.
5. Razno.

Vabimo članstvo, da se udeleži občnega zbora.

ODBOR

GLEDALIŠČE VERDI

Danes ob 11. uri dopoldne bo v gledališču I. nedeljski simfonični koncert pod vodstvom dirigenta Luigija Toffola in s sodelovanjem radijskega kvarteta. Spored: Haydn (otroška simfonija), Mortari (koncert za dve violini, violo in čelo s spremljavo godalnega orkestra, dveh rogov harfo in cimbal), Brahms (Druga simfonija op. 73).

KINO

Rossetti. 15.00: «Na vojni stezi», J. Hall, C. Larson.
Excelsior. 14.00: «Mizar», D. Addams, F. Silva.
Fenice. 14.00: «Na krilih sanj», P. Munsel, R. Morley.
Nazionale. 14.30: «Dežela zvončkov», S. Loren, C. Dapporto.
Filodrammatico. 14.30: «Bagdadske koprene», V. Mature, M. Blanchard.
Arcobaleno. 14.00 «Tekmica moje žene», D. Scheridan, K. Kendall.
Auditorium. 14.00: «Mizar», D. Addams, F. Silva.
Astra Rojan. 14.30: «Moulin Rouge», J. Ferrer.
Cristallo. (Trg Perugino): 14.00 «Kri na reki», Rory Calhoun, Corinne Calvet. Za mladoletne do 16. leta prepovedano.
Grattacielo. 14.00: «Nazivajte me madame», E. Merman, D. O'Connor.
Alabarda. 14.30: «Zendin jetnik», S. Granger, D. Kerr.
Ariston. 14.00: «Crna vrtnica», Tyrone Power.
Armonia. 14.30: «Zaseda apašev», J. Ellison.
Aurora. 14.30: «Vihar nad Kongom», Susan Hayward.
Garibaldi. 13.30: «Narednik Bum» B. Lancaster.
Ideale. 14.30: «Železna ljubica», A. Ladd.
Impero. 14.00: «Kruh, ljubezen in fantazija», G. Lollobrigida.
Italia. 14.30: «Takšno je življenje», M. Bru.
Viale. 14.30: «Pajac», R. Shelton.
Kino ob morju. 14.00: «Sinovi mušketirjev», M. O'Hara.
Massimo. 14.30: «Prebujenje dinozaura», P. Christian.
Moderno. 14.00: «Smer Zemlja», Richard Carlson in Barbara Rust. Film 3 D.
Sv. Marko. 14.00: «Trije gusarji».
Savona. 14.00: «Kapitan Fantasma», Frank Latimore in Maxwell Reed.
Secolo. 14.00: «Krila v vetru», E. Williams.
Vittorio Veneto. 13.45: «Luisianski pustolovec», T. Power, P. Laurie.
Azzurro. 14.00: «Druga zastava», Cornel Wilde.
Belvedere. 14.00: «Vesela kmetija», G. Kelly.
Marconi. 14.30: «Junaki iz tisoč legend», P. Henreid.
Novo cine. 14.00: «Sonce v očeh», G. Ferzetti.
Odeon. 14.30: «Svet v mojih rokah», G. Peck.
Radio. 14.00: «Javanski upornik», F. McMurray.
Venezia. 14.00: «Trgovina z belim blagom», E. Rossi Drago. Mladini izpod 16 let prepovedano.

RADIO

NEDELJA, 14. marca 1954

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 8.00, 13.30, 19.00 in 23.30.

8.15 Slovenske narodne; 8.30 D... naše kmetovalce; 9.00 15' narod... ne in zabavne glasbe; 9.15 Mla... dinska oddaja: Brawnov najmlaj... ši; 13.45 Glasba po željah; 15.0... Z mikrofonom po Primorski: To... maj na Krasu; 16.00 Tekmovanje zborov mladinskih in otroških zborov Primorske; 16.30 Nedeljski promenadni koncert skladb Johanna Straussa ob 150-letnici skladateljevega rojstva; 17.00 Narodne pesmi in plesi; 17.30 Glasba po željah v hrvaščini; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Jurina in Franina; 18.30 Spored znanih revijskih in plesnih melodij; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

Tekmovanje mladinskih pevskih zborov Primorske ob 50-obletnici rojstva Srečka Kosovela oddaja Radio jugoslovanske cone Trsta vsak dan ob 14,40, v nedeljo pa ob 16. uri.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

8.30 Vaški kvintet; 8.45 Kmetijska oddaja; 9.15 Slovenski samospevi; 9.45 Britten: Glasbena ma... tineja; 11.39 Priljubljene lahke melodije; 12.00 Operne arije, dueti in zbori; 13.00 Glasba po željah; 14.30 Parada lahkih orkestrov; 16.00 Malo za šalo — malo zares; 16.20 Priljubljene melodije; 17.00 Slovenski zbori; 18.00 Koncert pianistke Damijane Bratuževe; 18.20 Bruch: 2. in 3. stavek iz Koncerta št. 2 za violino in orkester; 19.10 Liszt: Koncert št. 1; 20.00 Sport; 20.05 Iz operetnega sveta; 20.30 Richard Wagner: Lohengrin — 1. in 2. dejanje; 22.50 Chopin: Les Sylphides balet; 23.02 Nokturni.

TRST I.

9.30 V veselem ritmu; 14.30 D... londonskih studiov; 15.30 Operna glasba; 16.00 Repertaža z nogometne tekme; 17.30 Simfonični koncert dirigira Franco Garacciolo; 18.... Sportne vesti; 21.05 Glasbeni va... riete.

Naročnina PRIMORSKEGA DNEVNIKA za Jugoslovansko cono Trsta:

posamezna številka . . . din 10.—
mesečna naročnina . . . » 210.—

Naročila sprejema knjigarna «LI-PA», Koper Tel. 172

Mali oglasi

Tiskan časopisni papir v dobrem stanju prodamo po ugodni ceni. — Naslov na upravi lista.

VALILNA JAJCA čistokrvnih odbranih belih Leghorn (Livornesi) in rjavih Rhode kokoši po razpolag. zmerni ceni vedno na razpolago v Trstu, Ul. dell'Eremo 123, tel. 47-730.

PRODAM dobro ohranjen motor BSA. Oglejte si ga pri vratarju, Ul. Montecchi št. 6.

PRODAM MOTOR znamke Guzzi letto 160 c.c. Ulica Ferrovia ... Opčine.

Izleti

SPD

Slovensko planinsko društvo v Trstu bo priredilo dne 28. t. m. izlet na Snežnik čez Klano. Vpisovanje na sedežu v Ul. Machiavelli 13 do 18. t. m.

4. aprila pa bo priredilo izlet na Platak ob priliki «Jadranskega veleslaloma». Vpisovanje do 24. t. m.

MOTOKLUB «AMATORI»

bo priredil 28. t. m. izlet v Opatijo. Prijave članov vsak dan na sedežu od 17. do 19. ure do ... t. m.

MOTOKLUB SKEDENJ

bo priredil 4. aprila izlet v Tolmin ... pavo, Novo Gorico in ... Vpisovanje do 25. t. m. na sedežu v Skednju, Skedenjska 122, I. vsak dan od 18.30 do 20.30

ADRIA EXPRESS

ADEX IZLETI

27. in 28. marca 1954 dvodnevni izlet v

VIPAVO
AJDOVSCINO
POREC
TAR PRI PORECU

28. marca 1954 enodnevni izlet v

HERPELJE
KOZINO
SKOCIJAN
DIVACO

Vpisovanje do 17. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

POROČILI SO SE: uradnik Sergio Alzetta in uradnica Grazia Gugnaz, prodajalec Koerner Robert Le Roy in gospodinja Ida Rupel, šofer Avgust Kovačič in gospodinja Nada Petrov, upokojenec Ernesto Visintin in gospodinja Cristina Suber.

UMRLI SO: 62-letna Caterina Asplanato vd. Rossiani, 78-letni Martino Ladich, 40-letni Giordano Visintini, 51-letni Agostino Sega, 21-letna Marija Skabar, 78letni Davide Maiola, Fulvia Petronio stara 1 dan.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

PRIHODI: ob 1.30 prazna iz Ravenne ital. ladja «Mauro Sante», ob 7.30 iz Benetk z 209 t raznega blaga ital. ladja «Leme», ob 8. uri iz Benetk z 1 potnikom ital. ladja «Pilarella», ob 9.30 iz Benetk z 2.700 t bencina angl. ladja «British Brummer», ob 13. uri iz Benetk s 133 t tovora grška ladja «Astipalea», ob 12.30 prazna iz Benetk ital. ladja «Nora».

ODHODI: Ob 13. uri proti Malti s 157 glavami živine in 2 potnikoma ital. ladja «Mauro Sante», ob 15. uri proti Reki z 1 t raznega blaga in 2 potnikoma jug. ladja «Užice», ob 20. uri proti Malti s 54 t raznega blaga, 145 glavami živine in 3 potniki ital. ladja «Pilarella» ,ob 24. uri proti Benetkam z 213 t raznega blaga in 14 potniki ital. ladja «Enotria».

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 13,6, najnižja 8,5, ob 17. uri 10,8, zračni tlak 1017,5 stalen, veter 21 km severo-vzhodni, vlaga 76 odst., nebo 9/10 oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 7,1 stopinje.

LOTERIJA

BARI	63	34	77	80	75
CAGLIARI	28	11	26	75	67
FIRENZE	27	41	51	72	33
GENOVA	55	67	66	7	20
MILANO	53	89	83	46	5
NAPOLI	75	19	53	87	7
PALERMO	12	9	16	40	80
ROMA	44	27	7	37	22
TORINO	43	61	8	10	47
VENEZIA	52	13	74	48	37

NOCNA SLUZBA LEKARN:

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; De Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

TELEFONSKE STEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366-60
Gasilci	2-22
Policija	2-23

DEVINSKI:

NA TUJEM

Tuje mesto me obdaja,
tuje zvezde mi blišče,
jezik tuj, nerazumljiv
govorijo mi ljudje.

Še drevesa so mi tuja,
cvet mi slehern je neznan;
kamorkoli se obrnem —
vsak obraz je nepoznan.

Sam, zapuščen v daljnem svetu
gledam v mislih rojstno vas;
živa v meni je nje slika,
živ nje mir in zvonov glas.

Sem zapustil dom preljubi
preveč lahkega srca.
Tu, v tujini sem le skusil,
kako sladàk je kruh doma.

KDO IMA DEJANSKE KORISTI OD «BRATSKE IN NESEBIČNE POMOČI» SZ

KAM GRE POLJSKI PREMOG?

Kmalu po dokončani drugi svetovni vojni je bilo pomanjkanje premoga zelo občuteno ter je postalo resno vprašanje za večino evropskih držav. Vojna je namreč privedla do velikih sprememb glede tega: Evropa, ki je bila do začetka prejšnje svetovne vojne izvoznik velike količine premoga, je občutila pomanjkanje te tako važne surovine in je bila hkrati prisiljena uvažati premog iz ZDA ter drugih gospodarskih področij.

Velika Britanija in Nemčija sta bili največja evropska proizvajalca ter izvoznika premoga, in sta pred vojno krili večino potrošnje v tistih državah, ki niso imele doma dovolj premoga. Po drugi svetovni vojni pa ti dve državi nista imeli dovolj premoga niti za lastne potrebe. Še več, Velika Britanija je morala nekajkrat uvažati premog in to v dokaj velikih količinah iz ZDA in Poljske, Nemčija pa je z izgubo bogatega šlezijskega premogovnega bazena in z izgubo posarskega področja prenehala biti izvoznik premoga na evropskem tržišču.

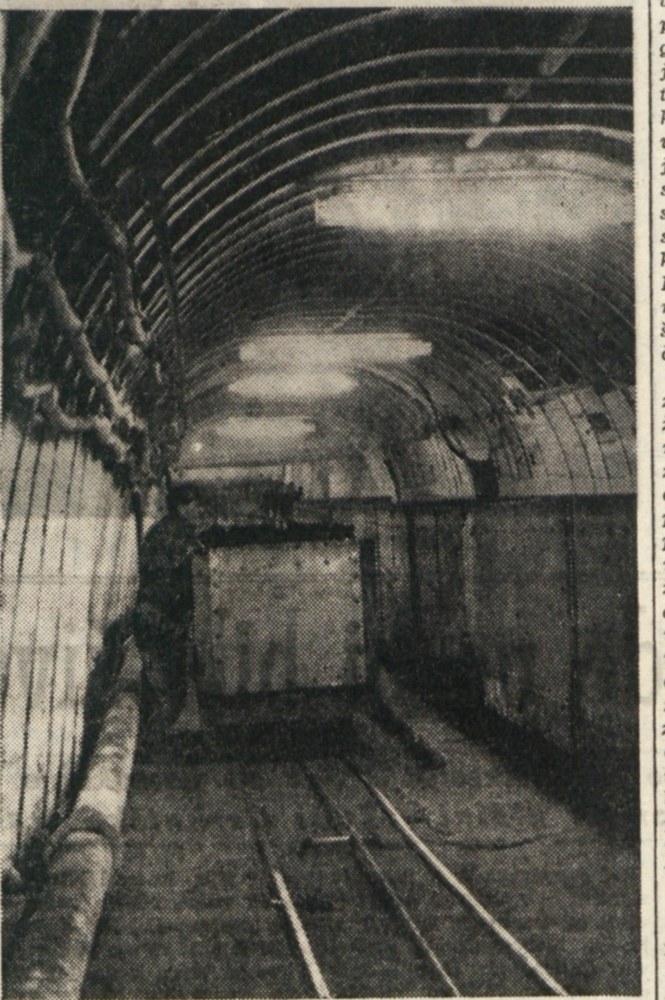
Problem premoga je postal čedalje bolj pereč. Razvoj industrije, in razvoj termičnih elektrarn ter elektrificiranega prometa, zahteva čedalje večje količine premoga. In zato se pomanjkanje premoga čuti posebno v nekaterih zahodnoevropskih državah, ki morajo iz leta v leto uvažati čedalje večje količine premoga, in to po navadi iz najbolj oddaljenih področij. Leta 1950 so zahodne evropske države uvozile nič manj kot 46,1 milijona ton premoga, naslednjega leta, t. j. 1951 so ga iste države uvozile kar 63,7 milijona ton, 1952. leta pa 59 milijonov ton. V lanskem letu se je ta količina sicer nekoliko zmanjšala zaradi povečanja premogovne proizvodnje v Angliji, vendar pa se pomanjkanje premoga še vedno občuti mnogo bolj kot pred vojno.

Pri pomanjkanju te tako važne surovine je bila v Evropi samo ena država, ki bi lahko izkoristila to konjunkturo in se pojavila na evropskem tržišču z velikimi količinami premoga. Bila je to poljska republika, ki je s spremembami meja po drugi svetovni vojni zajela v svojo državo izredno bogate premogovne revirje v Sleziji, ki je po splošni oceni najbogatejši premogovni bazen v Evropi.

V tistem delu Slezije, ki je bil po drugi svetovni vojni priključen poljski republiki, so leta 1938 izkopali okoli 30 milijonov ton premoga in 7 milijonov ton antracita. S priključitvijo tega ozemlja, je Poljska dobila možnost, da v zelo kratkem obdobju podvoji svojo proizvodnjo premoga v primerjavi z njeno predvojno proizvodnjo. Domača potrošnja premoga je rastla mnogo počasneje kakor proizvodnja in zaradi tega zavzema Poljska prvo mesto na evropskem seznamu izvoznikov premoga. In to kljub temu, da je na seznamu proizvajalcev premoga šele na četrtem mestu, in sicer za Sovjetsko zvezo, Veliko Britanijo in Zahodno Nemčijo. Poljska izvaža danes več premoga kot vse ostale evropske države skupaj.

Tako dobre razmere na evropskem premogovnem tržišču so nudile Poljski izredno priložnost, da bi plasirala svoje viške premoga na zahodnoevropskem tržišču in si s tem zagotovila stalen pritok velikih deviznih sredstev. Veliko povpraševanje premoga je namreč privedlo do izredno visokih cen poljskega premoga na zahodnih tržiščih. V prvih povojnih leti je namreč stala ena tona poljskega premoga 12 dolarjev, leta 1951 pa že 24 dolarjev za tono. Nekaj časa je bil poljski premog celo dražji od ameriškega, pa četudi so morali v ceno ameriškega premoga vračunati tudi visoke prevozne stroške. In vendar ni Poljska mogla izkoristiti te izredno dobre priložnosti, kajti od vse te velike količine premoga, ki ga je imela na razpolago za izvoz, je smela izvoziti na Zahod razmeroma majhno količino. Po kratkem obdobju, v katerem je poljski izvoz premoga zabeležil na Zahodu nekako naraščanje, se v zadnjem času čedalje hitreje opaža tendenca k zmanjšanju. Če namreč vzamemo zadnja tri leta, bomo opazili, da je Poljska izvozila na Zahod skoraj 10 milijonov ton premoga, dočim ga je leta 1952 izvozila le 7 milijonov 100 tisoč ton, lansko leto pa komaj dobrih 6 milijonov in pol ton. Zmanjšanje poljskega izvoza premoga na Zahod je nujen rezultat sovjetske politike, ki pod videzom gospodarskega sodelovanja in ustvarjanja neodvisnega in avtarktičnega «socialističnega svetovnega tržišča» podreja interese gospodarstva držav svojega bloka svojim interesom. Važen element v tej politiki je omejevanje trgovine držav sovjetske sfere z ostalimi državami.

Da bi mogli oceniti dejanske možnosti Poljske glede izvoza premoga je potrebno primerjati proizvodnjo z domačo potrošnjo. Leta 1953 je Poljska izkopala 88,6 milijonov ton premoga. V zadnjem času niso objavili podatkov o domači potrošnji in o izvozu, to pa zaradi tega, da bi prikrili pred svojimi državljani vzroke pomanjkanja premoga ter da bi prikrili hkrati količine, ki jih izvažajo v Sovjetsko zvezo. Če pa vzamemo v poštev številke, ki nam kažejo proizvodnjo in izvoz v prejšnjih letih, bomo mogli vsaj približno točno ugotoviti obseg današnje domače potrošnje in s tem tudi količino premoga, ki gredo v tujino. Iz podatkov, ki so bili objavljeni do leta 1949 se vidi, da se je izvoz premoga sukal približno v naslednjih mejah: leta 1938 je Poljska izvozila 11,300.000 ton premoga; nato je prišla vojna z vsemi posledicami in leta 1945 je Poljska izvozila le 5,481.000 ton premoga. Naslednje leto pa ga je izvozila že 13,545.000 ton, leta 1947 17,361.000, 1948 že 24,090.000 in leta 1949 28 milijonov 700.000 ton.

Voziček napolnjen s premogom se pomika po glavnem rovu premogovnika Chislet v Kentu. Premogovnik je razsvetljen s fluorescenčno lučjo. Po 1. januarju 1947 so mnoge britanske premogovnike opremili s fluorescenčnimi žarnicami, ki visijo po dve skupaj neposredno pod oboki rovov in to navadno v razdalji 4 in pol metra.

Poljski gospodarstvenik Barbag piše v svoji knjigi «Gospodarska geografija Poljske», ki je bila objavljena leta 1949, da bo domača potrošnja v teku naslednjih let okoli 30 milijonov ton na leto. V naslednjih letih pa je prišlo na Poljskem do vedno ostrejšega forsiranja težke industrije, in zato bi to številko lahko povečali za deset ali celo dvajset milijonov ton na leto. Ker pa kljub tem računom Poljska ne porabi več kot 50 milijonov ton premoga na leto, smemo trditi, da je 1953 Poljska lahko izvozila okoli 35 milijonov ton premoga. Hkrati je znano, da je Poljska izvozila v Zahodno Nemčijo 6,600.000 ton premoga, v ostale prekomorske države po kvečjemu 3 do 4 milijone ton. Iz vsega tega torej jasno sledi, da gre največji del poljskega premoga v Sovjetsko zvezo.

Sovjetska zveza je posebno zainteresirana na tem, da si zagotovi dovolj velike količine šlezijskega premoga, kajti njena proizvodnja ne zadošča domačim potrebam. Že v prvem povojnem sporazumu, ki je bil sklenjen med Sovjetsko zvezo in Poljsko, se je Poljska obvezala, da bo izvažala svoj višek v Sovjetsko zvezo. Že leta 1945 je Poljska izvozila 5,400.000 ton premoga, od te količine je šlo v Sovjetsko zvezo nič manj kot 5,100.000 ton premoga. Poleg navadnega izvoza obstaja še drug način, s katerim si Sovjetska zveza prisvaja poljski premog. Med Sovjetsko zvezo in Poljsko obstaja namreč odnos, ki je bil sklenjen s tako imenovanim sporazumom o vojni odškodnini ter o novih mejah iz leta 1945. Po tem sporazumu je predvideno, da mora Poljska izvoziti v Sovjetsko zvezo 12 milijonov ton premoga na leto in to po izredno nizkih cenah. To količino so leta 1947 zmanjšali sicer za 50 odst., kljub temu pa izgubi Poljska pri vsaki toni premoga, ki ga proda na temelju tega sporazuma Sovjetski zvezi, 10 dolarjev, kar prav gotovo predstavlja izredno občutljivo škodo za celotno gospodarstvo Poljske, kar je povsem razumljivo, če vzamemo v poštev velikanske količine, ki jih mora Poljska na temelju omenjenega sporazuma dajati Sovjetski zvezi.

Povsem razumijivo, da zavzema premog tudi danes prvo mesto v poljskem izvozu v Sovjetsko zvezo in prav v tem moramo iskati vzrok, zakaj se Poljska ne pojavi na zahodnem tržišču s količinami premoga, ki bi ustrezale državi, ki je hkrati največji izvoznik premoga v Evropi.

Naš tedenski pregled

Skoraj vsaka dežela ima svoje škandale. V Ameriki imajo rogoviležа McCarthyja, v Angliji Christieja in njemu podobne, v Rusiji Berjo, drugod kaj drugega. V Italiji imajo markiza po milosti Umberta II. Uga Montagno, demokristjanske ministre in njihove sinove. Le da imajo italijanski škandali neke svoje posebne značilnosti. V Angliji so takoj po vojni obsodili na smrt sina ministra Ameryja, ker se je vdinjal Hitlerju, v Italiji pa je ministrski sin mnogo lepši poklic, posebno še, če se najde kak milijonček tudi za gospoda očeta.

Vse kaže da smo šele na začetku afere, ki jo je sprožila skrivnostna (?) smrt Vilme Montesi. Toda utegne se zgoditi, da bo pri začetku tudi ostalo, vsaj za javnost in po obsegu posledic. Niti s procesa na rimskem sodišču, na katerem je formalni obtoženec Muto izginil nekam v ozadje, vodijo v bolj ali manj neprodirno temo raznih panog nečednega izživljanja in pridobivanja, k orgijam, trgovini z belim blagom, tihotapstvu z mamili, skrivnostnim smrtim, čudnim kupčijam, pri katerih izgubljajo javne ustanove milijone denarja, k presenetljivi prepletenosti državne in javne uprave s sumljivimi tipi in posli, policije s kriminalom.

To pa je tudi najvažnejši aspekt afere, ki zdaj toliko priteguje pozornost javnega mnenja, da se je vse ostalo, z zaupnico vladi vred, umaknilo daleč v ozadje (in končno ni majhna stvar, da ima Italija spet vlado, pravzaprav prvo vlado po 7. juniju, ki je dobila zaupnico s stalnim, ne začasnim programom). Ko bi šlo samo za smrt ubogega dekleta in za povezanost ministrskega sina z njo, pa bi ta očetov sinček o pravem času dobil, kar mu gre, bi to bil pač škandal, kot jih je na tisoče. Ko bi šlo samo za tihotapstvo z mamili, pa čeprav s sokrivdo policije in drugih javnih organov, pa bi bilo vse do konca razkrito in poravnano pred stolom pravice, bi šlo pač za stvari, ki se dogajajo večkrat in marsikje. In to velja za vse ostale grehe, ki so se, kot zdaj prihaja na dan, v obilici dogajali.

Toda tu gre za več. Skoraj leto dni je poteklo, odkar so našli na plaži Tor Vaianica mrtvo žensko truplo. Sodna preiskova je bila medtem že arhivirana — zdaj pa se pokaže iz uradnih dokumentov, da so imele oblasti čisto določene in dobro utemeljene sume. Pač pa se je začel proces proti novinarju, ki si je upal nekoliko globlje posvetiti v umetno (in uradno) ustvarjeno meglo — a dva glavna osumljenca, Ugo Montagna in Piero Piccioni, se nista doslej pojavila pred sodiščem niti kot priči. Oče pošlje dekle iz Milana v Rim s priporočilnim pismom k ministru in še pobožnemu demokristjanu povrh, v kabinetu tega ministra pa spravijo dekle v roke pustolovcu najhujšega kova in ji ga priporočijo kot najboljšega človeka na tem svetu. Nekdo, ki bi utegnil biti neprijetna priča, roma z vso naglico in s policijskim posredovanjem v norišnico, drugega poskušajo že nekaj ur po tem, ko se prvič kaj sliši o njem, očrniti z vso zgodbo njegovega življenja (glede Montagne pa se obrambi šele po dolgi borbi posreči, da se na sodišču prebere njegov zares poučni življenjepis kriminalca, sleparja, vohúna, zvodnika itd.). Pri eni izmed običajnih racij med rimskimi lahkimi ženskami pobere nravstvena policija kot nalašč prav tiste, ki jim, kot vse kaže, nekatere zanimive podrobnosti niso neznane. Končno na čuden način izgine ena izmed glavnih prič, ki na procesu le stežka prikriva, da mnogo ve, pa se boji kar koli povedati. S posredovanjem dveh demokristjanskih ministrov plača zavod za nezgodno zavarovanje delavcev skoraj dvojno ceno za staro hišo na rimskem Korzu, pri tem pa kane prvemu pet, drugemu šest milijonov v ministrski žep. In tako dalje.

V tem okviru pa je dogodek nad vse simptomatičen za današnjo Italijo in za gnilobo vrhov njene družbe in državnega aparata. Scelba in Saragat zatrjujeta, da je to posledica fašizma. Toda ali ni bil fašizem samo najbolj odkrita oblika tega tipičnega razumevanja mogočnega in opojnega pojma oblast? In potem: kaj se niso ti pojavi bohotno razrasli prav v letih nemotenega demokristjanskega monopola na oblast in kaj niso v sedanji škandal zapleteni prav tisti, ki so to nemoteno oblast uživali? Poleg tega to ni prvi dogodek — le prvi, v katerega je luč posvetila malo globlje pod površino. Skrivnost Giulianovega življenja, smrti bo verjetno ostala do konca nepojasnjena; na procesu v Viterbu pa je Pisciotta obtoževal razne visoke sicilske gospode, med njimi tudi ministra Mattarello tesnih zvez z banditizmom in krivde za pokol v Portella delle Ginestre. Zdaj je tudi Pisciotta mrtev — «angina pectoris» so rekli najprej (med vrsticami: ta bolezen je uradni vzrok večine nenadnih smrti tudi v Rusiji), nato pa so priznali, da gre za zastrupitev. Točno tako je bilo z Ždanovom, le da se je tam s tretjim dejanjem pojavila spet verzija naravne smrti.

Kakšna razlika pa je končno med ministrom, ki vtakne v žep nekaj milijonov delavskega denarja (in je še danes minister) in med južnoitalijanskim škofom, o katerem pripoveduje Salvemini, da si je dal izplačati težke milijone vojne škode (večina pravih oškodovancev pa še danes čaka na denar) in je bila edina «vojna škoda», ki jo je utrpel, da se je nekoč neki ameriški general povabil k njemu na kosilo? Sistem je zelo na široko razpreden, in če Saragat kliče po metli, bo ta metla morala švigati od pete škornja pa do alpskih snežnikov in pomesti dober odstotek — kdo si sploh more predstavljati, kaksen — vsega, kar danes v Italiji predstavlja oblast, in ne le posvetno oblast. Tega pa, bog nam grehe odpusti, zares ne verjamemo. Se čudo božje, če bo šel kak minister.

Vsekakor pa je afera Montesi nenadoma v vsej ostrini postavila vprašanje družbene morale v Italiji, morale države in javne uprave in med ljudstvom še bolj omajala že tako ali tako piclo zaupanje (če ga je še kaj) v državno oblast. Vsekakor bo to hud preskusni kamen za Scelbovo vlado, ki se je pojavil nepričakovano in nenadoma, ki je pa po odmevu v javnem mnenju zasenčil vsa ostala vprašanja. Končno je to tudi v neki meri opravičeno: kako naj rešuje kakršno koli socialno vprašanje državna oblast, ki je v tolikšni meri diskreditirana? Kako naj rešujejo vprašanje brezposelnosti ministri, ki zapravljajo denar delavskega zavarovanja? Kako — pa vprašanj je neskončna vrsta in nanje bo morala odgovoriti Scelbova vlada s socialdemokratskimi ministri vred.

Na videz čudno, toda resnično — značilne podobnosti se kažejo med italijanskim škandalom in med hrupom, ki ga povzroča McCarthy. O zunanji podobnosti je težko govoriti (čeprav tudi v Ameriki vprašanje zvez podzemlja z državno upravo ni novo, a ga vsaj obravnavajo z mnogo več moralnega čuta), pač pa gre za isto bistveno osnovo: zlorabljanje oblasti. In to pod krinko obrambe najvišjih vrednot etike in morale vseh vrst in panog, obrambe nekih v večje udobje gospode ustvarjenih «višjih idealov». Res, McCarthy se je izrodil skoraj v karikaturo, v obsedenca, ki se niti svoje nadute nabuhlosti ne zaveda več, toda naj senator Wisconsina ostane ali pade, makartizem je nekaj zelo realnega in preveč resnega, da bi bil karikatura.

Kot si je Anna Maria Moneta Caglio nakopala kar 23 tožb zaradi klevetanja, ker je bila pred sodiščem preveč odkrita, tako zmerja McCarthy vsakogar, ki si ga upa kritizirati, s «komunistom» ali celo sovjetskim vohunom. Ko mu največje ameriške radijske družbe nočejo dati na razpolago pol ure brezplačne oddaje in ga celo njegova lastna republi-

(Nadaljevanje na 6. strani)

VELIK USPEH BCG

LOUIS M. MILLER: *Po dosedanjih izkušnjah sodeč, se je omejitev jetike končno vendarle posrečila*

Plavolasa medicinska sestra, ki nosi na rokavu svoje sive uniforme uvezen napis «Danska», pravkar cepi kuštravega cigančka z BCG ter pogleduje skozi okno pustega dispenzerja majhne ogrske vasice. Dolga vrsta capljajočih otrok, ki se motajo med odraslimi z dojenčki v naročjih, se gnete pred barako; drug za drugim iztegujejo svoje gole roke preko temnega štirikotnika pulta.

«Ko smo prišli, ni nihče mogel pripraviti teh ljudi, da bi dali cepiti svoje otroke», je rekla. «Mislili so, da smo vohuni kapitalisti, ki jih hočejo cepiti proti komunizmu».

In zdaj? Sestra se je nasmehnila.

«Danes mislijo, da jih to cepivo obvaruje celo pred učinki atomske bombe!»

Kdo pa je take vesti razširjal? Zmignila je z rameni. «To ni važno. Važno je, da smo lahko pričeli z delom».

V poletju leta 1951 so to delo dovršili v desetih evropskih deželah na obeh straneh železne zavese, v Severni Afriki, na srednjem Vzhodu, v Aziji in Latinski Ameriki. Njih naloga je bila preprečiti tuberkulozo tam, kjer je grozila, da se razširi kot po... Imunitetni posredovalec je bil čudoviti s časom preizkušeni Bacillus Calmette-Guérin.

Med 1947. letom ko so Danci pričeli s kampanjo in med letom 1951, ko je UNICEF to fazo zaključil, so cepili ... milijonov otrok in mladostnikov. Razen tega so cepili 30 milijonov Japoncev, najbrž pod pokroviteljstvom ameriške armade.

Vsak od teh milijonov ljudi je živel v okolici, kjer se je bila tuberkuloza zelo razširila. Nekaj kapljic mlečne snovi, ki jo injecirajo v kožo ... izdelki, so dale relativno imuniteto jetike, ki traja od treh do šestih let, pa četudi oseba še dalje živi v okuženi okolici.

Izkazalo se je, da je cepivo zmanjšalo tuberkulozo za več kot 80 odst. Ameriška vojaška uprava je poročala, da se je na Japonskem zmanjšala okuženost za 79 odst., umrljivost za jetiko pa na 88 odst. Smrt med Japonci, ki se niso dali cepiti, pa je ostala pri starem procentu, — ki je največji na svetu.

BCG je čudna in tragična epizoda boja moderne medicine, ki je poskušala s cepivom ukloniti kužnost bolezni. Po celem svetu so bili ljudje, ki so bili okuženi s TBC. Pri nekaterih se je infekcija razvila do polne bolezni. V marsikaterem primeru se je infekcija ustavila in pustila naravno imuniteto. Toda ta imuniteta ni absolutna: podhranjenost, slabi življenjski pogoji in drugi činitelji lahko spet povzročajo infekcijo, ki se nato lahko razvije v aktivno tuberkulozo.

Počenši z Robertom Kochom, nemškim zdravnikom, ki je leta 1882 odkril bacil tuberkuloze, so poizkušali mnogi znanstveniki spremeniti ta organizem v cepivo. Mnogi teh poizkusov pa so samo še komplicirali nezanesljivo metodo imunitete narave same.

Tedaj pa sta dva znanstvenika iz Pasteurjevega zavoda, Albert Calmette in Camille Guérin poizkusila nekaj novega. Šlo je za to, da rešijo francoske krave in pa tiste Francoze, ki so se bili okužili z mlečnimi izdelki njih mleka.

Proučevati sta pričela goveje TB bacile, ki sta jih vzela iz vimen okuženih krav. Njuno delo je spomenik mučne, dolgotrajne potrpežljivosti ustvarjalne znanosti. Prizadevajoč si, da bi oslabila bacile tako, da bi povzročali samo imuniteto ne pa prave bolezni, sta Calmette in Guérin pripravila dieto, ki naj bi devitalizirala bolne kali — kulturo iz krompirja, skuhanega v govejem žolču in glicerinu. To se je vsakih 20 do 25 dni presadilo v poizkusne živali, 13 let. Po 230. presaditvi je naposled Calmette objavil (to je bilo leta 1921), da je našel tisto, kar je iskal.

Ogromne doze cepiva niso povzročile tuberkuloznega procesa v nobenem izmed morskih prašičkov, kuncev, opic, konj ali krav. Kožne probe s tuberkulinom so pokazale, da so postale živali, ki so bile cepljene, močno odporne proti tuberkulozi.

Ali pa je bilo to zdravo in učinkovito tudi pri človeških bitjih? Kmalu zatem, ko sta ta uspeh Calmette in Guérin objavila ju je pozval dr. Weil-Halle, slaven pariški specialist. Med pacienti je imel dojenčka, čigar tuberkulozna mati je umrla na porodu; dete naj bi odslej oskrbovala prav tako jetična babica. «Dojenček je obsojen na smrt», je pisal Weil-Halle, «kaj torej izgubimo, če poizkusimo?»

Dojenčku so kot prvemu človeku dali dozo BCG — nekaj kapljic v kavino žličko mleka. Otrok je ostal zdrav.

V naslednjih desetih letih so cepili 600,000 francoskih dojenčkov in prav toliko po drugod. Calmette je vodil statistiko, ki je pokazala, da je smrt za tuberkulozo petkrat večja med necepljenimi kot med cepljenimi otroki, ki žive sicer v sličnih pogojih.

Tedaj pa je leta 1930 neka la dobro ime BCG. V Lübecku, Nemčija, so cepili 249 otrok do dveh let starosti in med temi jih je v nekaj naslednjih mesecih umrlo 77 za hitro sušico, Preiskava je ugotovila, da so bile v lübeškem laboratoriju, kjer je bilo cepivo pripravljeno, tudi kulture z živimi človeškimi bacili tuberkuloze, ki so jih potrebovali za eksperimentiranje, pa so jih zamešali s cepivom. Dojenčke so cepili s kalmi tuberkuloze, ki ubijejo odraslega človeka!

Med Norvežani je s cepljenjem padla okužitev na 83 odst. umrljivost pa za 86 odst. V Gotenburgu na Švedskem, ki je bila prva občina, kjer so cepili vse dojenčke iz tuberkuloznih družin, so zbili umrljivost za 80 odst. Kopenhagen je po desetih letih cepljenja mogel izjaviti: «Med cepljenimi otroki tuberkuloznih družin niti ene smrti». In za vso Skandinavijo so javili: «Med cepljenimi niti enega primera tuberkuloznega meningitisa (ki je najhujši morilec otrok)».

V Združenih državah sta dr. Aronson in dr. Palmer pod pokroviteljstvom Henry Phippsovega instituta pensilvanske univerze pričela vcepljati BCG ameriškim Indijancem in sta s tem dosegla lepe rezultate.

Cepljenih je bilo 1.551 Indijancev, največ od 4 do 14 let; skupina 1457 Indijancev, ki je živela pod istimi pogoji, ni bila cepljena. 11 let zaporedoma so na Indijancih vsako leto delali probe s tuberkulinom in rentgeniziranjem. Končni račun: 107 tuberkuloznih primerov, 6 B smrti med cepljenimi, 309 primerov bolezni in 53 smrti med kontrolno skupino.

Vse to je počasi razblinilo grozljivi oblak lübeške nesreče. Ocena, ki je bila objavljena v ameriškem žurnalu za javno zdravje l. 1947 pravi: «Na podlagi cepljenja nad 5 milijonov človeških bitij se lahko končnoveljavno trdi, da je to cepivo popolnoma zdravo».

Brez dvoma so Danci tisti, ki nosijo ponosni prapor BCG v svetovni križarski vojni proti tuberkulozi. Ta kampanja je danes razširjena po celem svetu. Svež BCG se zelo hitro pokvari. (Dober je samo 14 dni). Zato je silno težko z njim oskrbovati vse oddaljene in nepriročne kraje. Za to so Danci uporabljali seveda aeroplane, ki so pristali v centralnih bazah, od tod pa so razpečavali cepivo z avtomobilom, na konjih, na kamelah ali na hrbtih volov. «Klinike» so uredili v zbombardiranih zakloniščih, zapuščenih šotorih in iglujih. Na Aljaski so morali cepivo varovati pred mrazom, na ekvatorju pa pred tropsko vročino.

Pred letom dni je skandinavski Rdeči križ končal to kampanjo. Delo bo zdaj nadaljevala Svetovna zdravstvena organizacija in pa lokalne oblasti.

V TORKOVI ŠTEVILKI; ROBERT HLAVATY

„Moja soba v Neaplju“

SLIKAR GROM V GALERIJI ROSSONI

Bogdan Grom: **Beneška ulica** — tehnika batik

KULTURNA KRONIKA IZ JUGOSLAVIJE

SLOVENSKI FILMSKI DELAVCI so imeli v nedeljo svojo letno skupščino. Po poročilih dosedanjega predsednika Ernesta Adamiča, tajnika Mirka Groblerja in blagajnika Metoda Badjure so obravnavali razne probleme, tako predvsem dramaturškega oddelka, vzgoje kadrov, plasiranja filmov v inozemstvu ter avtorskega prava. Obravnavali pa so tudi vprašanje filmske kritike. Za novega predsednika so izvolili Igorja Pretnarja.

* * *

HERODOTOVE «ZGODBE» so izšle v slovenskem prevodu prof. Antona Sovreta pri Državni založbi Slovenije.

* * *

SKLADATELJ PETAR KONJOVIĆ je bil za dolgoletno ustvarjalno delo na glasbenem področju odlikovan z Redom dela I. stopnje.

* * *

MODERNO GALERIJO bodo odprli tudi v Beogradu. Razstavili bodo kakih 400 slik in kipov, ki bodo pomenili prerez skozi moderne struje v sodobni likovni umetnosti, predvsem pa prerez skozi moderno slikarstvo in kiparstvo v Jugoslaviji.

* * *

SOLSKI MUZEJ SLOVENIJE so odprli v Ljubljani. V njem je zbrano gradivo iz zgodovine slovenskega šolstva med katerim je tudi vrsta dokumentov o borbi in preganjanju slovenskega šolstva na Koroškem in v Slovenskem Primorju.

* * *

«SLOVENSKI ALPSKI SVET» so bo imenovala nova knjiga univ. prof. Antona Melika, ki bo izšla pri Slovenski Matici. Knjiga bo obsežna saj bo obsegla 640 strani velikega formata in med tekstom bo 150 slik in zemljevidov. Slovenska Matica razpisuje na to knjigo subskripcijo (subskripcijska cena 880 din, plačljiva tudi v dveh obrokih).

* * *

MLADI HRVATSKI VIOLINIST JOSIP KLIMA iz Zagreba je imel pretekli teden koncert v Parizu v okviru vrste koncertov študentov glasbene akademije, ki so končali študij v šolskem letu 1952-53.

* * *

«USPAVANA LEPOTICA», jugoslovanski kratkometražni film, bo predvajan na sedmem mednarodnem filmskem festivalu v Cannesu (od 25. marca do 9. aprila). Z dolgometražnimi umetniškimi filmi jugoslovanska kinematografija ne bo zastopana na omenjenem festivalu..

* * *

JUGOSLOVANSKIM FRESKAM bo posvečena četrta knjiga iz nove zbirke knjig, ki jih bo izdal UNESCO in ki bodo posvečene pomembnim umetninam preteklosti. Vsako knjigo bodo natisnili v petih jezikih: angleščini, francoščini, nemščini, španščini in ruščini.

* * *

PREVOD «ILIJADE» IN ODISEJE» je izšel pri skopljanski založbi «Kultura» v makedonščini. Homerja je prepesnil profesor skopljanske univerze Mihael Petruševski.

* * *

V. MEDNARODNA FOTOGRAFSKA RAZSTAVA umetniške fotografije bo v Ljubljani od 25. aprila do 23. maja. Doslej so prireditelji prejeli nad 2500 fotografij 535 avtorjev iz 29 držav.

* * *

DIRIGENT MILAN HORVAT iz Zagreba, ki vodi letos orkester irske radijske postaje v Dublinu, je bil povabljen, naj bi dirigiral berlinsko filharmonijo. Po gostovanju v Berlinu se bo Horvat vrnil na Irsko, kjer bo ostal še nekaj mesecev.

* * *

JUGOSLOVANSKI FILMI, ki so bili izdelani v podjetju «Avala film», bodo predvajani v tujih državah. Tako bodo film «Nezvestoba» predvajali v Grčiji, na Norveškem, v Franciji, Argentini in Zahodni Nemčiji. Film «Čudodelni meč» bo odkupilo več dežel Daljnega vzhoda, med njimi tudi Japonska, Ceylon in Pakistan. Francija bo odkupila film «Daleč je sonce». Film «Ciganka» bo odkupila Zahodna Nemčija. Na mednarodnem filmskem festivalu v Rio de Janeiro in Mar del Plati bodo predvajali «Ciganko» in «Nezvestobo». Film «Čudodelni meč» so lani odkupile Turčija, ZDA, Argentina, Izrael, Italija in Etiopija. Filme «Rdeči cvet», «Nezvestoba» in «Sofka» so predvajali v Turčiji, Grčiji in Egiptu.

* * *

SLOVENSKI PISATELJI V NEMSKEM PREVODU. Založba «Eduard Wancura», ki posluje na Dunaju in v Stuttgartu, je osnovala posebno zbirko «Europaeische Dichtung aus dem Suedosten» ki je namenjena predvsem literaturam jugoslovanskih narodov. V prvih štirih knjigah so nemškim bralcem predstavljeni trije slovenski pisatelji: Ivan Tavčar, Ivan Cankar in Miško Kranjec. Od Ivana Tavčarja je urednik zbirke Josef Friederich Perkonig izbral «Cvetje v jeseni» in ga izdal pod naslovom «Herbstbluete». Knjiga Cankarja, ki obsega dve od «Zgodb iz doline Sentflorjanske», Polikarpa» in «Potepuha Petra» ter pet črtic «Iz mojega življenja», nosi naslov «Spuk im Florianital». Izbor iz Miška Kranjca obsega dve knjigi. Naslov prve je «Herr auf einigem Grund» in prinaša novelo z istim naslovom ter novelo «Martin Zalig auf dem Lande», druga pa se imenuje «Sprung in die Welt» in združuje noveli «Lizi moechte ins Leben eintretten» ter «Lizi in der Stadt». Medtem ko je uvode k Tavčarjevi in Cankarjevi knjigi napisal sam Perkonig je za Kranjčevo knjigo napisal kratko spremno študijo dr. Josef Martl. Vse štiri knjige so zelo lepo opremljene in solidno izdane.

* * *

JUGOSLOVANSKI IN AVSTRIJSKI UMETNIKI bodo izmenoma gostovali v obeh državah. Že ta mesec bodo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani priredili teden avstrijske sodobne glasbe, maja pa bodo na Dunaju in drugih avstrijskih mestih jugoslovanski glasbeniki priredili vrsto koncertov v okviru tedna jugoslovanske glasbe.

* * *

PREMALO KINEMATOGRAFOV je v Ljubljani. Zato se v ljubljanskih listih nekateri dopisniki zavzemajo, da bi se zopet odprl kinematograf v dvorani Filharmonije (bivši Kino Matica). Kot je znano, je to dvorano uporabljala Ljudska skupščina LRS, ki pa se je lani vselila v druge prostore.

* * *

SPOMENIK V PIRANU bodo odkrili ob 13. obletnici ljudske vstaje Slovenije, 22. julija letos. Spomenik bo posvečen padlim borcem in ga bo izdelal kipar Oreste Dequal.

Ivo Zorman

Pred večerom

Cas je bil skopo odmerjen. Bilo je gotovo, da se bo treba umakniti, če očku beg uspe. Nemci bi se maščevali nad njimi. — Kako bo to sprejela mamica? je skrbelo Jurčka. Bila je potrta in tako brez volje, da se je bal zanjo. Enkrat samkrat ji je za trenutek zagorelo v očeh, ko sta se s Piko vrnila in je videla, da sta zavoj oddala.

«So vzeli?» je vprašala.

«So», je pritrdil Jurček.

«In sta ga videla?»

«Sva, a samo za trenutek».

Na obraz ji je spet legla trpkost, z očmi pa se je zazrla nekam v prazno. Pripravila je kosilo, a sama ni zajela niti žlice.

«Zakaj ne ješ, mamica?» je prigovarjal Jurček.

«Ne morem».

Takoj ko je pospravila mizo, jo je poklical v sobo; moral ji je povedati. Sledila mu je nekoliko začudena.

«Mislim, da bo očka kmalu zunaj», je začel kar naravnost. «Se nocoj, če bo šlo vse po sreči».

«Ah, Jurček!» je vzkliknila mamica. V njenem glasu sta bila nejevera in pa očitek. — Kaj pripoveduješ neumnosti, s tem me ne boš potolažil, so govorile njene oči.

«Ne misli, da govorim kar tako», je prepričevalno nadaljeval. «Vse je pripravljeno. Mora uspeti!»

«Kaj je pripravljeno?» je vprašala osuplo.

«Za beg».

«Za beg?»

Prijela ga je za roke in ga prestrašno pogledala.

«Menda ga ne bomo pustili, ne da bi mu vsaj poskusili pomagati?» je hitel Jurček, ki se je bal mamičnega oporekanja in njenega dvoma v uspeh. Pričakovaje jo je pogledal, pripravljen z neštetimi ugovori, če bi se čemurkoli uprla. Bil je presenečen, ko je molčala in ga samo gledala, kakor da ne more verjeti lastnim očem.

«Kako si to napravil, Jurček? Kako si pomislil na kaj takega?» je vprašala.

«Sedaj ni časa, da bi ti govoril o tem», se je izvil Jurček. «Treba bo še marsikaj urediti. Saj razumeš, da bomo morali izginiti? Nemci bi se zaradi očkovega bega znesli nad nami. Za naju me ni skrb, Pike pa ne moremo vlačiti s seboj po gozdovih».

«Tudi na to si že mislil?» se je zavzela mamica. «Ti fant ti!» je rekla, ga pogladila po laseh in ga pritisnila nase.

«Kaj če bi jo peljal k teti Mani? Pri njej bo varna».

«Kar napravi, kakor se ti zdi prav!» je privolila mamica. «Jaz ne morem ničesar. Tako ubita sem».

Bilo je prvič v življenju, da je moral prevzeti Jurček nase tolikšno skrb in tako odgovornost. Bil je ponosen, da mu je mamica toliko zaupala, obenem pa se je budil v njem strah, da nalogi ne bo kos. Mamica se je tako oklenila zadnjega upanja, da bi jo razočaranje hudo bolelo.

Do vasi, v kateri je živela teta Mana, se je pot vlekla. Debelo uro sta že hodila po razbeljeni cesti in Pika je bila utrujena. Prve pol ure je veselo čebljala, v vsako stvar se je vtaknila in vse je hotela vedeti. Jurček je imel z lastnimi mislimi dovolj opravka, pa se ji je vendarle uklanjal, jo poslušal in ji odgovarjal.

— Dolgo se ne bova videla, si je mislil in je bil prijazen z njo.

Ko ni mogla več in je pričela zaostajati, jo je posadil na voziček čeprav je težko peljal. Mamica je bila zavila nekaj obleke in perila, da bi ne prišlo vse do zadnjega kosa Nemcem v roke. Če odidejo, jim bodo pobrali, kar bodo našli v stanovanju. Veliko se ni dalo rešiti, ker je bil voziček majhen in Jurček šibak. Naložila sta samo najnujnejše; pa je bilo še preveč. Ko je imel na vozičku še Piko, je moral krepko vleči za ročico.

Mana je bila že v letih. Sama je živela v hišici ki se je skrivala med sadnim drevjem, da jo je bilo s ceste težko opaziti. Vse je bilo majhno: okna, vrtiček na južni strani, kurnik in hlev za edino kravico. Pika je šla rada k teti, mikale so jo kokoši, mačka, ki se je pretegovala na soncu, latvice mleka na polici pod stropom in brezmejna prostost na mehki travi. Jurček ji je slikal te stvari še posebno zapeljivo. Bal se je, da bi ne imel z njo sitnosti, če bi se hotela vrniti.

«Jejhata, Jurček! In ti, Pika, tudi?» ju je pozdravila Mana. Sedela je pred hišo na stolčku in rezala črviva jabolka, da bi jih posušila. Takoj je vstala in se jima prizibala naproti. Vse na njej je bilo dobrodušno starinsko, od lesenih cokel pa do rute, ki jo je zavezovala pod brado.

«Kaj si pa pripeljal?» je brž hotela vedeti.

Jurček ji že od kraja ni mislil vsega povedati. Saj še ni vedel, kako se bo izteklo, preveč bi jo prestrašil in ji zbudil toliko dvomov, da ponoči še zaspati ne bi mogla.

«Piko bi vam radi pustili za nekaj časa, če jo boste hoteli», je rekel.

«I, seveda!» je hitela Mana. «Kaj pa imaš tam na vozičku?»

«Nekaj perila. Bojimo se... veste... Nemci bi nam lahko pobrali... Očka so zaprli davi...»

«Ježeš!» je Mana sklenila roke in prestrašeno pogledala. «Zakaj pa, za božjo voljo?»

Jurček je skomignil z rameni. Kaj naj ji tudi reče tej ženici, ki je vsako reč gledala po svoje?

«Nič ne vemo, kaj bo jutri

(Nadaljevanje na 5. strani)

Kraševka pri kolovratu.

Z drugega občnega zbora filatelističnega kluba L. Košir

Klub ima 58 članov, od katerih je 22 mladincev

Prav je, da poleg ostalih zanimivosti, ki jih prinašamo v tej rubriki redno vsak teden obvestimo bralce tega kotička, o poteku 2. občnega zbora Tržaškega filatelističnega kluba L. Košir v Trstu. Občni zbor je ob navzočnosti 38 članov otvoril predsednik, ki je po prečitanju zapisnika ustanovnega občnega zbora, podal svoje poročilo. Sledila so poročila ostalih odbornikov, katerim so člani posvetili vso pažnjo. Po kratki diskusiji je sledilo poročilo nadzornega odbora, ki je na splošno dobro ocenil delovanje upravnega odbora in opozoril na nekatere nedostatke, na katere naj bo pozoren bodoči upravni odbor. Iz poročil je bilo razvidno, da šteje klub v svojih vrstah 58 članov, od katerih je 22 mladincev. Zelo je članstvo zanimalo poročilo blagajnika in gospodarja, ki sta s svojimi številkami prikazala aktivno stanje tako blagajne kakor tudi arhiva in distribucijskega poslovanja.

Poročilo gospodarja se nam je zdelo pomanjkljivo v toliko, da ni navedel koliko je bilo razdeljenih znamk med članstvo; mislimo pa, da je to število preseglo 5000 znamk in ako ne prištevamo k temu še razne kuverte moramo priznati, da je to število zelo visoko za klub, ki je šele v začetku svojega delovanja. Vsekakor pa je klub pokazal v kratkem času svojega obstoja presenetljivo živahnost in priredil razstavo, ki je marsikaterega poznavalca filatelije presenetila, ker ni najmanj mogel pričakovati tako uspele tehnične izvedbe od članov, ki so bili v tem pravi novinci. Po poročilu nadzornega odbora je volilna komisija izvedla tajne volitve in sporočila naslednji izid: predsednik Srečko Merlak, podpredsednik Ljubo Rojic, tajnik Nada Vilhar, namestnik tajnika Aljoša Curk, blagajnik Ivan Ločnikar, gospodar Vladimir Podbrščck, pomožni distributor Filip Cerkvenik, krožna zamena Stefanija Pisk, knjižničar Armid Zupan, odbornik Pahor Rudolf; v nadzorni odbor, Vladimir Harej, Emilija Perko, Angel Pikič; v razsodišče, Ljubo Cerne, Josip Kolarič, Venceslav Sušmelj. Sprejet je bil sklep, da si mladinci v svoji sredi izberejo svojega zastopnika, ki bo kooptiran v upravni odbor. Iz približnega programa za bodoče leto je razvidno, da bo klub priredil interno mladinsko razstavo, se udeležil s svojim prispevkom na letošnji zvezni razstavi v Ljubljani in drugih raznovrstnih zamisli, med katere spada vsaj en članski izlet. Z utemeljitvijo, da prejme vsak član mesečno revijo Nova filatelija zastonj, je bil soglasno sprejet sklep, da se zviša članarina za 10 lir mesečno. Pičli dve uri so potekli in predsednik je občni zbor zaključil s soglasno željo, da bi na prihodnjem občnem zboru ponovno lahko beležili napredek in uspehe kluba katere jim želimo tudi mi.

—k

Uredništvo in uprava «Primorskega dnevnika» razpisujeta

mladinski literarni natečaj

in vabita tržaške srednješolce, visokošolce in druge mladince, naj se ga udeležijo s krajšimi sestavki v prozi (črtica, kratka novela, potopis in pod.). Na nedeljski mladinski strani «Primorskega dnevnika» bo vsak teden objavljeno po eno poslano delo, ki bo redno honorirano. Vsak mesec pa bo ocenjevalni odbor, ki ga bodo poleg urednika kulturne rubrike našega lista sestavljali predstavniki srednješolcev, profesorjev in književnikov, izbralo najboljše delo, objavljeno v prejšnjem mesecu.

Izbrano delo bo dobilo poleg običajnega honorarja posebno nagrado 2000 lir.

Vabimo vse, ki se želijo natečaja udeležiti, naj čim prej pošljejo svoje prispevke uredništvu «Primorskega dnevnika» z označbo «Literarni natečaj».

Stvari, ki jih vsak ne ve

So stvari, ki jih uporabljamo vsak dan in vsako uro, a le malokdo ve, kako so pravzaprav nastale. D... gim ne vedo izvora n... strokovnjaki.

Kdo ve, n. pr., da ... vilice prva rabila l. 1050 ... ka bizantinska princesa, ... jih prinesla v Benetke? ... kdo ve, da so se ljudje ... go borili zoper to novotarijo, češ da pomeni grd... pomehkuženje? Takšnih p... merov je precej.

Zobotrebec so začeli u... rabljati v 17. stoletju ... takrat je veljalo za n... posebno odličnega, če s... pogosto uporabljali.

Slamnik izvira iz ... letja, rabili so ga ... jim je veljal celo ... menski grb. Pozdrav ... manjem klobuka so ... okrog 1650. leta na ... coskem dvoru.

Ženske hlačke so ... prve v 16. stoletju ... ske kurtizane. Za splošno ... porabo pa ima zasluge ... coski dvor, kakor tudi ... razširjenje žepnega robca ... ga je prva uporabljala ... kraljica Marija Antoaneta.

Zrcala so ljudje upo... ljali v vseh časih, a d... vejšega časa le kovinska. Steklena zrcala so p... mogoča šele ko so ... način vlivanja ste... plošč, ki se je posrečilo ... leta Francozu Louisu ... su de Nehouju. Dotle... steklene plošče vpib... Cinov amalgam, ki ga ... mo za zrcala, pa so p... že prej.

* * *

Daniel Defoe, avtor ... smrtnega «Robinzona» ... vedel prve hranilnice ... rovalnice zoper ogen... točo.

* * *

Benjamin Franklin ... mo eden od izumite... strelovoda (1750), temveč ... di znanega anglosaškega ... reka «Time is money». ... izreke je pač treba ...

* * *

Dvojno knjigovodstvo ... izumil leta 1494 italijanski ... menih Fra Luca Paciolo ... Borgo.

* * *

Galilei, veliki astronom ... leta 1597. izumil prvi ... mer in pol stoletja ... uporabo nihala ko... torja za ure.

Oljnate slike v današnji ... obliki so komaj 500 let ... re. Izumil je ta način ... nja okrog 1400. leta ... ski slikar Jan van Eyck.

ALOJZ HRASOV...

Brez vode ne bi bilo živega bitja

Že stari narodi so vodo ukrotili - Jez za namakanje na reki Nil - Namakanje v Panonski nižini - Tudi Cerkniško jezero bodo izsušili

To bi se čudili zdravniki in sestre, če bi bolnik, ki ima od vročine vsa izsušena usta, vzdihnil: «Žejen sem — vina!»

Gotovo je, da si žejen človek zaželi le osvežujočo tekočino brez okusa, brez katere ne bi bilo nobenega živega bitja na zemlji — vodo.

Že stare in prastare bajke o nastanku sveta pripovedujejo, da je vse, kar živi, nastalo iz vode. Modri stari Grki, ki so vztrajno razmišljali, kako bi odkrili skrivnost o nastanku življenja, so se iznebili tele rečenice:

V začetku je bila voda!

V resnici, voda je tista čudovita sila, ki od pamtiveka oblikuje obličje zemlje in tudi ohranjuje življenje na njej.

Voda razbija in drobi skale, pomaga jih spreminjati v gršč, drobir in pesek. V vodi se sesedajo predrobni delci peska v mivko, ki se počasi, počasi spreminja v nove trde usedline, v novo kamenje. Voda topi kamenje, da raztopljeno postane hrana zelenih rastlin. Voda čisti prst in odnaša proč za življenje živali in rastlin škodljive snovi. Voda raznaša kali in semenje in trdoživе dele živali in rastlin, ki spet poženo za novo življenje sposobna bitja. In končno: Voda uničuje mnoge živalske in rastlinske škodljivce n. pr. ličinke, žuželke, rastlinske uši, miši in še druge.

Že stari narodi so skušali vodo ukleniti

Brez vode ni kmetijstva. To so stari poljedelski in kulturni narodi spoznali že pred mnogimi stoletji. Poljedelstvo starih narodov v Mezopotamiji, Egiptu ali Indiji bi bilo nemogoče, če ne bi namakali polja z mrežo kanalov. Prav zato so bile te dežele za stari vek zakladnice žita. Egipčani so v oazi Fejun zgradili bajeslovno jezero, o katerem pravi grški zgodovinar Herodot: «Če bodo plodno ozemlje pod Memphisom (Memphis je bil eno izmed glavnih mest starega Egipta) tako širili, kakor prejšnje čase, ne bo v Egiptu nikdar več lakote». To največje namakalno področje starega veka je imelo 75 km obsega in je pokrivalo 175 kv. km površine.

Od pamtiveka je gojitev riža v Indiji in v Vzhodni Aziji odvisna od umetnega namakanja. Ko so mohamedanski Arabci v srednjem veku osvojili Španijo — imenovali so jih Mavri —, so jezovi, nasipi in kanali ustvarili v južni Španiji cvetočo poljedelsko pokrajino, ki se je ponekod ohranila do danes. V brezdežnih časih so strogo nadzorovali dodeljevanje vode posameznim posestnikom zemlje.

In kako namakajo dandanes?

Namakanje obdelovalne zemlje na veliko uporabljajo šele od 19. stoletja dalje.

Če je treba namakati večja področja, gradijo po potrebi velike vodne rezervoarje in v njih nabrano vodo dovajajo, posebno pa v suši, z razpredenim omrežjem jarkov ali kanalov zemlji. Zato zaustavljajo reke z mnogo vode in jih zajeze z velikimi vodnimi pregradami. To so napravili v Egiptu na Nilu, Združene države v Kaliforniji in Arizoni, in višje na severu v Kanadi. V velikem obsegu se je okoristila tudi Sovjetska zveza s svojimi veletoki v Evropi in Aziji, na svojih obširnih stepah in pustinjah. V Severni Ameriki so spremenili v rodovitna polja prerije na nekdanjem «divjem zapadu» in na področju Mehiškega zaliva.

Oglejmo si pobliže ogromni jez na Nilu pri Assuanu! Nil izvira v globokem osrčju Afrike. Beli Nil daleč na jugu Afrike, Modri Nil pa v Abesiniji. Na visoko planoto Abesinije prihaja od pamtiveka pomladansko deževje, ki ga prineso široki vetrovi, ko vejejo proti Abesiniji z Indijskega oceana. Rudninske snovi, ki jih deževje spira v narasle potoke in reke, obarvajo Modri Nil. Ko se Modri Nil združi z bratom Belim Nilom, združena brata narasteta in obarvata svoje vodovje rdeče. Šele v prejšnjem stoletju so s pomočjo moderne tehnike uspeli obvarovati Egipt pred muhami nilskih valov, ki so mnogokrat prinesli Egiptu sedem suhih let. Pod egiptovskim podkraljem Mehemedom Alijem so zgradili prve sodobne nasipe za regulacijo Nila. Vsa obširna regulacijska dela vzdolž Nila, ki poslej urejajo tok in višino nilskih voda, so bila končana l. 1880. V zgornjem Egiptu so zgradili regulator, ki zbira vodo pri nizkem vodostaju. Krona vseh del na Nilu pa je visok jez pri Assuanu. Dolg je 1960 m, visok je najprej bil 40 m, širok v podnožju 30 m; pri vrhu se je zožil na 7 m debeline. Assuanski jez ima 180 zapornic za zapiranje in spuščanje vode. Za rečne ladje je zgrajen poseben prehod s štiridelno zapornico. Pozneje so jez zvišali še za 7 m in ga okrepili še za 5 m. Prvotna količina vode za jezom se je dvignila od ene milijarde (milijarda je tisoč milijonov) kubičnih metrov na dve in četrt milijarde kubičnih metrov! Samo tiste dele assuanskih zapornic, ki so pod vodo so gradili tri leta z devet tisoč delavci. Kakor uporen velikan leži dolgi betonski nasip pred razvalinami starodavnega egiptovskega svetišča na otoku Phile, tam, kjer je stari Egipt pobožno molil in častil svoje sončno božanstvo.

Blagodejna voda se izliva na polja

Da vodo zajeze in po kanalih speljejo na polja, to je, kajpak veliko in tako rekoč glavno dejanje namakanja. Toda kako vodo spraviti na njive? Sredstva za to so prav različna, po siromaštvu ali bogastvu lastnikov zemljišč in po stopnji napredka. Marsikdaj ne gre drugače kakor z dvigalnimi ali zajemalnimi napravami. Uporabljajo pogosto vodna kolesa, a tudi različne druge zajemalke ali črpalke.

Ni nam treba hoditi daleč, da spoznamo vodno kolo. Uporabljajo ga v panonski nižini. Vojvodina in Srbija ga imenujeta dolap. Dolap je leseno črpalno kolo, na katerega obodu vise škatlam podobne zajemalke. Urejen je na pogon z vitljem. Z dolapom črpajo ali površinsko ali podtalno vodo iz izkopanega vodnjaka. Voda se iz zajemalke zliva v žleb, iz žleba pa v pretočne plitke jarke med nasadi.

Marsikje po svetu uporabljajo poleg preprostih črpalnih naprav moderne črpalke na strojni pogon. A še dandanes vidite poleg modernih črpalk v Egiptu prastare dvigalne naprave siromašnih felahov (kmetov), ki jih imenujejo katveh. Cela ta naprava je zapletena in po obliki spominja na posodo za kuhanje. Deluje podobno kakor nihalo na uri. Za dviganje talne vode uporabljajo črpalno kolo, ki ga imenujejo sakije: Vedro je privezano na vrv, zobato kolo, ki ga poganjajo na vitelj, pa dviga vedro. Večkrat služi kot gonilna sila tudi mlinsko kolo.

V Vzhodni Aziji in v Indiji uporabljajo za namakanje polj zanimive preproste črpalke, ki stoje na višjih mestih, da iz njih odteka voda na polje. Kitajci se ponekod poslužujejo še 25 m do 30 m visokih koles, ki so razen osi in opornih stebrov vsa zgrajena iz bambusa. Kolo žene voda, na kolesnem obodu pa so pritrjene votle bambusove palice. Te palice se napolnijo z vodo, ko se spodaj potopijo v vodni tok, zajemajo vodo kakor zajemalke. Z vodo napolnjene votle bambusove palice se na obodu kolesa zavrtijo da najvišje točke in se pri vrtenju izpraznijo v žlebove.

Tudi osuševanje močvirij je borba za življenje

Osuševanje služi prav nasprotnemu namenu kakor namakanje: zemlji je treba odtegniti tisto vodo, ki je je preveč. Tako je tudi osuševanje v službi izboljšanja zemljišč za kmetijstvo. Saj ste najbrž že gledali odvajalne jarke na zamočvirjenih zemljiščih. Včasih polože v jarke cevi, ali pa jih napolnijo z dračjem in gruščem in prekrijejo z zemljo.

Vsepovsod na svetu in pri nas osušujejo tudi velika zamočvirjena področja. Med največja osuševalna dela v Jugoslaviji spada osuševanje Skadrskega jezera in Mostarskega blata. In kdo izmed vas ni še čul o načrtih za osuševanje Cerkniškega jezera? Kadar se bo to zgodilo, bo — na žalost — najbrž izginilo to kraško čudo, toda Cerkniška kotlina bo postala rodovitno polje sredi skope kraške Notranjske.

Kako ostaneš svetlolasa

Lepi svetli lasje, ki smo nanje tako ponosne, ali jih pa občudujemo pri znankah, z leti kaj radi potemnijo. Razna umetna sredstva, s katerimi skušamo obdržati njihovo svetlo barvo, so navadno vsa škodljiva, sčasoma je njih posledica lahko zelo huda. Vsa ta sredstva vsebujejo namreč vodikov prekis, ki naredi lase krhke in jim jemlje naravni lesk.

Če bomo svetle lase vselej, ko smo jih umile, splaknile z zavrelico kamiličnega čaja, bodo ohranili naravno barvo. Glavo lahko držimo nekaj minut v tej vodi, nato pa lase sušimo na soncu (poleti seveda). Zelo koristne so pa tudi navadne sončne kopeli. Lase, ne smejo pa biti mastni, zmočimo in jih na soncu sušimo, medtem jih pa večkrat počešemo, da pride sonce do vseh las.

Filatelija v svetu

V JUGOSLAVIJI bo izšla aprila toliko pričakovana serija živalic. Serija bo obsegala deset vrednot, njena nominalna vrednost pa bo nekaj nad 400 dinarjev. Na znamkah bodo naslikane redke živali in živalice, ki še živijo na jugoslovanskem ozemlju. Izdelava bo najboljša, saj je bila le-ta poverjena znani švicarski tvrdki Courvoiser, ki tiska najlepše znamke na svetu. Te znamke bodo v posebnih barvah pretiskane tudi za potrebe cone B Svobodnega tržaškega ozemlja.

* * *

ITALIJANSKA POSTNA UPRAVA je izdala februarja serijo ob 25-letnici konkordata z Vatikanom. Na obeh znamkah je bila naslikana Lateranska palača, kjer je bil konkordat podpisan. Dve znamki sta izšli tudi ob priliki uvedbe televizijskih oddaj v Italiji.

* * *

FRANCIJA JE BILA ZNANA po svojih številnih izdajah, ki so si sledile, rekli bi skoraj vsak dan, kar na tekočem traku. Že v letih pred vojno je poštna uprava izdajala precej znamk, po vojni pa se je število novih znamk občutno zvišalo. Posebno zadnja leta so bila plodna v tem. Francoski filatelisti so večkrat protestirali, vendar pa niso dosegli ničesar. Sedaj pa vodi poštno ministrstvo nov minister in začenja se novo obdobje, katerega so francoski filatelisti z veseljem sprejeli. Za sedaj predvidevajo za tekoče leto samo tri serije: ena za dan znamke 1954 (ena znamka) šest znamk za Rdeči križ in ena znamka za spomin na desetletnico zavezniškega izkrcanja v Normandiji in na Provencalskem. Zadnja znamka bo verjetno izšla 6. junija. Poleg teh priložnostnih znamk, pa bo francoska pošta izdala nekaj dopolnilnih vrednot frankovne serije. Tako bodo športne vrednote navadne frankovne serije zamenjane z znamkami, ki bodo prikazovale nekatere panoge francoske luksuzne industrije, ki je važen faktor v francoskem izvozu. Tudi znamke bodo tako služile trgovski propagandi.

* * *

SPANSKE KOLONIJE izdajo vsako leto serijo znamk ob priliki dneva kolonialne znamke. Spanska Gvineja je izdala tri znamke, ki prikazujejo nekatere žuželke. Ifni in španska Sahara pa vsaka po štiri znamke, kjer so prikazane različne ribe.

* * *

PRETEKLI MESEC smo poročali, da angleške kolonije in dominioni, kjer se bo kraljica Elizabeta II. ustavila na svojem potovanju okoli sveta, mislijo izdati ali so že izdali spominske znamke. Sedaj sta dva dominiona na vrsti. Nova Zelandija je izdala dve znamki ob tej priliki; na prvi je naslikana Elizabeta II., na drugi pa je Elizabeta II. z možem Filipom Edimburškim. Avstralija pa je izdala tri znamke: na prvih dveh sta naslikana soproga, na najvišji vrednoti pa je naslikana kraljica z najvišjimi odlikovanji. Vse te znamke nosijo napis «Royal visit».

* * *

REPUBLIKA HONDURAS je izdala posebno letalsko serijo na čast Organizaciji združenih narodov. Na znamkah so naslikane zastave OZN in Hondurasa (1 centavo), grb OZN (2 cent.), sedež OZN v New Yorku (3 cent.), grb Združenih držav Amerike (5 cent.), portret predsednika države Juana Manuela Galveza (15 cent.), deklica s skodelico — simbol UNICEF (30 cent.), žena z otrokom v naročju — pomoč UNRRE (1 Lempir), grb UNESCO (2 Lempira) in alegorija FAO (5 Lempirov).

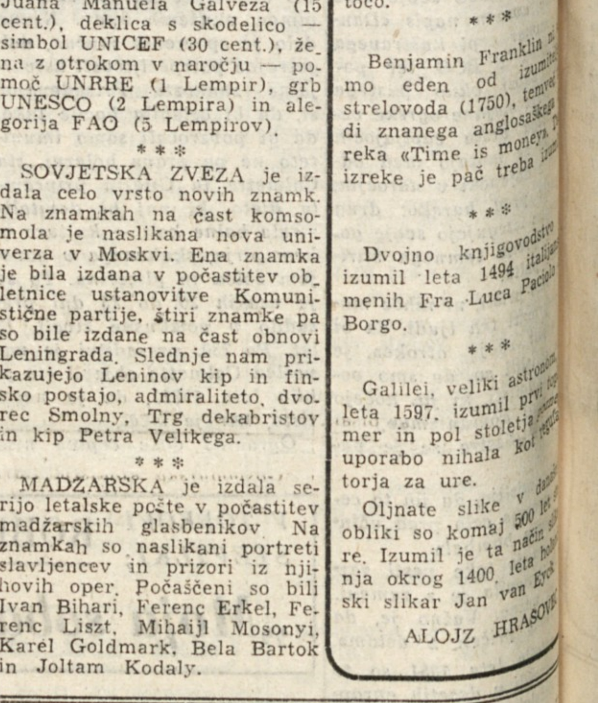
* * *

SOVJETSKA ZVEZA je izdala celo vrsto novih znamk. Na znamkah na čast komsomola je naslikana nova univerza v Moskvi. Ena znamka je bila izdana v počastitev obletnice ustanovitve Komunistične partije, štiri znamke pa so bile izdane na čast obnovi Leningrada. Slednje nam prikazujejo Leninov kip in finsko postajo, admiraliteto, dvorec Smolny, Trg dekabristov in kip Petra Velikega.

* * *

MADŽARSKA je izdala serijo letalske pošte v počastitev madžarskih glasbenikov. Na znamkah so naslikani portreti slavljencev in prizori iz njihovih oper. Počaščeni so bili Ivan Bihari, Ferenc Erkel, Ferenc Liszt, Mihajil Mosonyi, Karel Goldmark, Bela Bartok in Joltam Kodaly.

Najmlajši glasbeniki pri va...

V ponedeljek bodo v Avditoriju nastopili najmlajši g... glasbene šole na javni produkciji.

PRAVLJICE, PESMICE IN UGANKE ZA NAŠE NAJMLAJŠ...

ŠAKAL JE POTEGNIL LEVA

Nekoč je šakal potegnil leva. Ta se je hudo razjezil in si dejal, da se bo maščeval.

Nekega dne je lev presenetil šakala v soteski pod velikansko skalo. Šakal ni imel kam ubežati, pot je bila na vse strani zaprta. Ostalo mu je edino, da počaka, da ga lev raztrga. Toda domislil se ukane. Postavil se je na zadnje noge, s prednjimi pa se je uprl v skalo in naredil obraz, kot da se strašno muči in napenja vse sile. Začel je na ves glas vpiti:

«Lev, hej, lev! Pomagaj vendar! Hitro!»

Lev ga posmehljivo pogleda:

«Kaj pa vpiješ, saj se ne podira gora».

«Saj ravno to je! Gora se podira», je začel šakal prebrisano. «Hitro, sicer bo prepozno!»

Lev se je prestrašil in stopil bliže.

«Tale skala se maje, če pade, se bo vsa gora podrla», je začel razlagati šakal. «Daj, pridrži malo, ti si močnejši, da skočim po kak kol. Podprl jo bom. Toda dobro jo pritisni, da ne pade».

Lev je podstavil svoj mogočni hrbet pod skalo in na vso moč tiščal navzgor. Tako je tiščal, da ga je kar pot oblil. Šakal pa je medtem bil že daleč, vesel, da se je tudi to pot rešil.

Miška brezrepka

Miška brezrepka je govorila skupini mladih, drobnih miši. Te so jo prav napeto poslušale.

«Ko sem bila še tako mlada kot ste ve — je rekla — sem nekega dne ostala sama v luknji. Mamica, prej kot je odšla, mi je trdno zabičala, da ne smem pomoliti niti noska iz luknje vse dotlej, dokler se ne vrne. V hiši je namreč živel lepo rejen maček, ki je tako rad dremal pred luknjami, a ki se je ob najmanjšem šumu takoj predramil. In gorje miški, ki bi mu prišla v kremplje. Presit kot je bil, bi se še dolgo z njo kratkočasil, a konec koncev bi jo zadavil. Prej pa bi jo metal v zrak, ji puščal zbežati, pa jo zopet ujel in sploh bi se z njo prav kruto igral. Vse sem prav zvesto obljubila mamici. Ko pa je ni bilo več v bližini, me je le zamikalo videti kak je pravzaprav ta maček. Nisem še niti prav dobro pomolila noska iz luknje, sem ga že ugledala. Komaj komaj do časa sem se pomaknila malo bolj daleč v luknjo.

Mucku se je zazdelo, da sem se mlada in neizkušena, pa je prav zato dejal:

«O miška, drobna miška, kako si srčkana! Pridi, le pridi, iz luknje, da se malce poigrava. Boš vsaj videla, kako so mehke moje tačice...»

Tako prijazno, zapeljivo je govoril, da me je res že skoraj premotil. Pa se tačko je del prav pred luknjo ter dostavil:

«Vidiš, kako je moja tačica mehka. Sploh nima kremplјev. Miška oj lepa miška, le pridi ven, da te pobožam».

Pa sem mu odgovorila:

«Mamica mi je rekla, da skrivaš kremplje med blazinicami. Pa četudi jih ne bi, ne bi šla k tebi, ker je treba mamico ubogati».

Pa še in še se mi je laskal, nazadnje pa me je le spejal na led. Dejal je:

«Vsaj repek pomoli iz luknjice, da bom videl, kako je srčkan».

Imela sem tako lep, nežen repek. Iz same nečimrnosti sem si mislila, naj si ga le ogleda, naj ga le občuduje, kako je res lep. In pomolila sem repek iz luknjice.

«Res je lep» — je dejal maček z nekam spremenjenim glasom. S taco je pritisnil nanj ter dodal nekam trdo:

«Kjer je repek, boš tudi ti, nečimrna in lahkomiselna miška! Sedaj mi ne utečeš več!»

Tako milo sem zacvilila in poskočila. Nekaj me je zabolelo, a tega tedaj nisem prav nič doumela, ker sem telebnila po luknjici. Ko pa sem prišla malce k sebi, se mi je zazdelo, da z mano nekaj ni v redu. Imela sem občutek, da nimam več repka.

Ko se je mamica vrnila, je bila silno žalostna. Točila je drobne solzice ter vzdihovala:

«Le zakaj, le zakaj, me nisi poslušala, ti nesrečnica! O, o, i, i, postala si miška brezrepka».

Miška brezrepka je potočila nekaj solzic ter dodala:

«Oj, otročiči mali, ne bodite tako neposlušni kot sem bila jaz, da ne postanete tudi vi brezrepci».

Male miške so jo zvesto gledale in si mislile, da je treba mamico prav res ubogati, ker svetuje ona otročičem le dobro.

V. J. K.

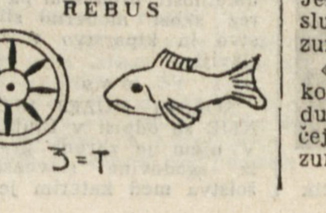
Manica:

UGANKI

Na sredi rumeno oko,
okoli pa belo meso,
očuvano s skorjo trdo.
(Kuhano jajce) [printed upside down]

Kaj pa je to:
belo nebo,
izpod neba
doli binglja
brez kladveca zvonček
in v njem je zlat sonček.
(Sraj in zarnica) [printed upside down]

REBUS

3=T

«Kaj praviš, Čujko?»

Jelena je še čisto majhna deklica. Vendar vedno prosi, da bi ji pripovedovali pripovedke. In ker je čisto majhna, ji mama pripoveduje samo kratke pripovedke. Nese jo k oknu in ji pravi:

«Glej, tu spodaj stanuje Čujko, kuža. In ko gredo tod mimo drugi kužki, jih Čujko zaustavi in se z njimi pogovarja».

In mama nadaljuje pripovedko, kako je Čujko dejal to, kako ono. In tako ji vedno pripoveduje.

Nekega dne gre mama z Jeleno na sprehod.

Naproti jima pride psiček.

«Čujko, Čujko!» ga pokliče Jelena.

«Da to je Čujko», pove mama.

Toda pes prične lajati. Jelena ga posluša in posluša. Toda nič ga ne razume. Nato pa pravi:

«Kaj praviš, Čujko, Čujko? Ponovi! Kaj pripoveduješ?» Prav tako, kot rečejo njej, kadar je ne razumejo.

D. M.

ŠALE ZA MALE

IZPIT

Profesor: «Torej prijatelj Slana, dve vrsti krompirja poznamo. Ali jih znate navesti?»

Učenec: «To je... prva... in druga vrsta!»

REŠITELJ

«Zares je bilo junaško dejanje, da ste s take višine skočili v vodo in rešili potapljajočega se».

«Kaj bi bilo tisto, gospod. Le to bi rad vedel, kdo je bil tisti falot, ki me je sunil v vodo!»

PAZNIK JETNIKU:

«Zakaj ste v zaporu?»

«Ker sem zamudil vlak».

«Da bi vas zaradi tega zaprli?»

«Da, če ga ne bi zamudil, bi odpotoval čez mejo!»

NABIRALEC GOB

«Če že zbirate in prodajate gobe, ali vsaj razločite, ali je med njimi katera strupena?»

«Moj bog, ob tako majhnem zaslužku se človek ne bo ukvarjal se s takimi rečmi».

NAGROBNI NAPIS

V neki francoski v... je na nagrobniku ta... pis:

«Tu počiva več č... naše rodbine. Njih p... ni imenik se bo ... na sodni dan».

GOST NATAKARJU

«Zakaj me pes nepre... no gleda?»

«Nič posebnega, ... krožnik imate».

Je res ali ne...

ODGOVORI

1. Da. 2. Pač 1. 1948 s... trem plavačem posredi... Da. 4. Ne, le ena oseba ... umrje od starosti. 5. Da. ... 7. Ne. Marasino je zadr... ker, ki ga delajo iz črn... šenj. 8. Ne, toda dolgo so ... mislili. 9. Ne. Neron je ... prepovedal gradnjo hiš, ... bile višje od 25 m. 10...

Rešitev rebusa in križ... iz prejšnje številke

2. Rebus: bolnica. 3. ... magični kvadrati: I. poko... opora — korak — arara ... kaj. — II. rakar — Arag... kajak — Agata — rokav...

OD ŠTIVANA DO ŠKOFIJ

S Katinare ne pojde nihče v Avstralijo

Ta teden so nekaj dni imeli razni begunci, ki so se prijavili za emigracijo v Avstralijo, praktične vaje na posestvu tržaškega urarja Bude, ki ima njive in vinograde pod našo vasjo. Pomagali so okopavati vinograde, saditi in obrezovati trte, orati itd. Strokovnjaki so jih zato spraševali o osnovnih pojmih poljedelstva, vinogradništva, živinoreje in sadjarstva. Ne vemo, kaj so se mogli v nekaj dnevih naučiti, če niso prej znali nekaj več. S Katinare se ni prijavil nihče za emigracijo v Avstralijo.

Bazovci ne gredo v Avstralijo

Iz naše vasi so se v začetku prijavile za izselitev v Avstralijo tri družine in dva posamezника. Vsi so si že pripravljali potrebne dokumente, toda člani družine so se premislili in ne pojdejo v tujino. Te dni bosta odšla samo dva delavca iz Bazovice v Avstralijo. Eden je zaposlen pri okupacijskih četah, drugi pa je včasih delal pri Seladu ali pri priložnostnih delih tu pa tam.

Prav je, da družine ostanejo doma, prav bi tudi bilo, da ne bi nihče romal v daljno tujino, ki je vedno tujina, zlasti v sedanjih časih, ko se nikjer ne cedita med in mleko. Minili so časi, ko so nekateri naši izseljenci našli v tujini nekaj sreče in toliko zaslužili, da so rešili svojo domačijo dolgov, ali si uredili v tujih krajih dostojno življenje.

Zdaj so drugi časi, a redki primeri iz preteklosti še vedno zmamijo nekatere, da si zaželijo poiskati srečo daleč od doma. Razlika je tudi v tem, ker naši narodni sovražniki hočejo, da bi naši ljudje zapustili te kraje, kjer bi se potem še bolj naseljevali razni ezuli in italijanski nacionalisti, tako da bi sčasoma postali mi na svoji zemlji tujci.

Padričani so očistili vaški borov gozd

Zdaj se je začelo lepo vreme in vsi imajo polne roke dela, zato najdeš podnevi marsikje zaprta vrata. Čistimo travnike in pašnike in se pripravljamo na oranje. Naša vaška zadruga je že končala s čiščenjem borovega prelca v borovem gozdu, ki je last naše vasi. Borov prelec smo čistili najbolj ob nedeljah. Zdaj čistimo borove nasade, kjer je treba izkopati razno robido, trnje in drugo grmičevje, ki bi zadušilo rast mladih nasadov. Tudi to delo bo v kratkem wokončano.

O cesti na Drašco (Razklani hrib) smo že večkrat pisali. Razširila se je zadnje čase že vest, da popravljajo to cesto delavci Selada, pa ni nič res. Cesta je v takem stanju kot prej in nihče se ne zmeni zanjo, kljub stokratnim prošnjam. Selad popravlja zdaj cesto po vasi in cesti proti Gropadi ter proti Ključu. Potrebno bi bilo, da bi občinska uprava končno vzela v poštev tudi cesto na Drašco, ki jo rabimo vsak dan za nase stike z mestom.

Omenimo naj še, da bo iz naše vasi odpotovala v Avstralijo samo ena družina, ki pa ni od tu doma, ker se je pred nekaj leti sem priselila. Od domačinov ne gre nobeden v Avstralijo!

Pred tradicionalnim praznikom v Ricmanjih

Se nekaj dni, pa bomo praznovali naš vaški tradicionalni praznik, ki privabi vsako leto v našo vas lepo število okoličanov in meščanov. Vaški gostilničarji se že pripravljajo, da bodo postregli gostom in v vas prihajajo že prvi vozovi z napravami za razna igrišča ter vrtljake; tudi kramarji so se že prikazali. V vasi je bolj žalostno, ker so mnogi brez dela, poleg tega pa smo imeli zaradi hude zime več stroškov za kurjavo, obleko in za krmo živine. Zato ne bo verjetno letošnji praznik sv. Jožefa takega veselja kot včasih.

Delo na polju je v polnem teku, ker je vreme bolj ugodno letos pa primanjkuje delavcev za okopavanje vinogradov. Iz naše vasi ne bo šel nobeden v Avstralijo; iz bližnjega Loga pa pravijo, da se bosta se prijavila dva mladeniča, a da sta se premislila, ko sta izvedela, kako se tam godi izseljencem.

Dela za žičnico v Ključku, kjer bodo kopali material in ga odvažali v cementarno v Solkanu, so v glavnem že dokončana. Zdaj preizkušajo naprave. V sredo so začeli voziti prvi vozički, na ni šlo. Kar sredi poti so se ustavljali. Verjetno bodo morali še kaj popraviti. Upajmo, da bo šlo vse v redu in da bodo nezaposleni domačini dobili zaposlitev v cementarni: ali pa pri kopanju materiala. Prav bi bilo, da bi se občinska uprava za to pravočasno zanimala pri podjetju.

Dobri pogoji v Praprotu za pridelovanje zelenjave

Že nekajkrat smo omenili, da je jugozahodna stran naše vasi zelo pripravna za zelenjadarstvo, ker ima ugodno lego, dovolj plodne zemlje in vas. vodovod, ki bi mogel zemljišče preskrbovati z vodo. Res, da nam je ta gospodarska veja precej tuja, a nikoli ne tako, da bi ne mogli izračunati njene prednosti in tja pade kakšna beseda, ki pove, da se o tem že razmišlja. Seveda je vsak začetek neprijeten. Treba bi se bilo lotiti z bolj širokem merilu (nekaj gospodarjev), organizirano, smotrno, se pravi s predhodnim temeljitim in vsestranskim pripravljenim načrtom.

Po vojni razrušeni obnovljeni hiši bosta kmalu dobili streho. Kaj pa s sosednima hišama zlasti s Kocmanovo, di sta bili po zračnem pritisku in kamenju močno poškodovani? Kdaj in kako se bo ta škoda poravnala?

O medvejski občinski poti

Svoječasno smo že poročali, da je naša pot proti Štivanu zaradi strmine izpostavljena škodljivim učinkom vode, a v poletnem času tudi soncu. Zaradi tega bi bilo treba posvečati poti več pozornosti in skrbeti, da se ohrani v dobrem stanju. Izrazili smo željo naj bi se ob poti posadilo primerno drevje, ki se hitro razraste in napravi senco. Tudi smo priporočali nasad orehov vsaj v večji razdalji. Temu bi morala občina posvečati večjo skrb. Citamo, da se je zelo malo naših ljudi odločilo za izselitev v Avstralijo. V naši vasi se za to ni nihče niti zmenil. Naša mladina je preveč navezana na svoj dom in ve, da je ta naš edini iskreni zaščitnik. Zato pravijo, da se ne umaknejo nikamor, pa čeprav bi bilo tukaj še tako težko življenje in bi morali stisniti pas. Lov za srečo v tujini je zelo tvegana igra in so že naši istari očetje dejali, da tujina le enega osreči a tisoče osiromaši.

V Saležu občutijo pomanjkanje vprežne živine

Kaj naj poročam iz naše vasi, ko pa smo se na prisilnem zimskem dopustu in v dolgočasju nekam telesno in duševno polenili. Radi bi se bili lotili poljskih del, a ni šlo. Saj nismo uspeli niti do stelje in smo bili v zadregi za kurivo. Edina dobrota te zimske za naše razmere prestrostre in predolge ostrine, je v tem, da nam je srež zrahljal zemljo in — vsaj tako upamo — ugonobil mrčes, ki nam je zadnja leta povzročal precej preglavic. Sedaj pa nas podlesek, ta prva in zadnja cvetica v letu, opozarja na delo, ki nas preganja od vseh strani. Predvsem se nam nudi z obrezovanjem in količenjem trt, z razvažanjem gnoja in oranjem za krompir. Pravkar zelo občutimo pomanjkanje vprežne živine in si moramo medsebojno pomagati. Če bo marec suh, bo že šlo. Večkrat smo si mislili, kako koristni bi bili v tej zimi večerni kmetijski tečaji. A za nas nima naša državna uprava predavateljev. Če pa bi ji mi rekli, da si želimo predavanja v italijanščini, bi jih imeli takoj med nami. Mi pa hočemo živeti in bomo tudi živeli kot slovenska celota z vsemi socialnimi pravicami. Zato smo se borili, se borimo in se bomo tudi v bodoče borili.

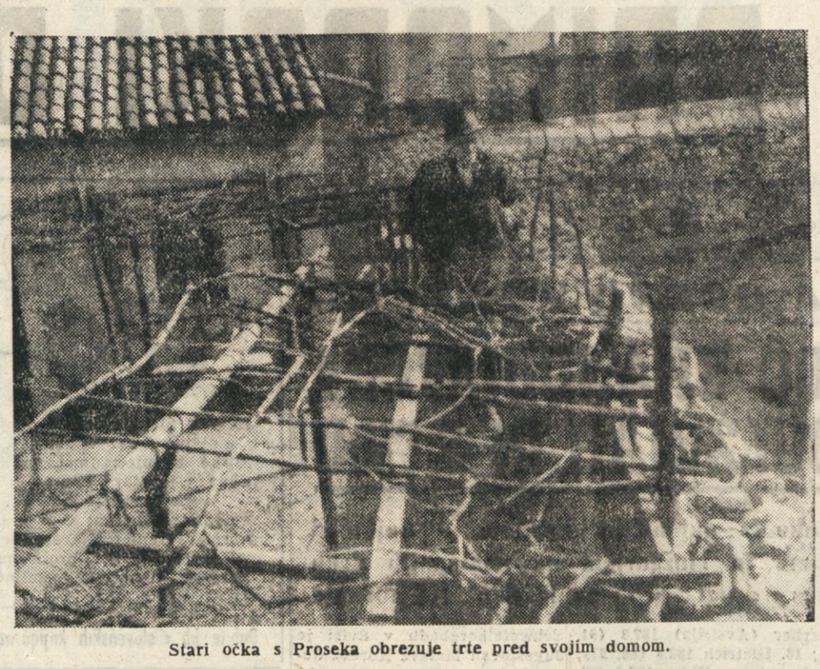
Naše napredne žene so v nedeljo praznovale svoj mednarodni praznik žene in povabile mladino in tudi starejše. Zabavali smo se do pozne ure in bili zelo dobre volje. Pravijo, da nas bodo prihodnje leto presenetile z lepšim, primernim in smiselnim programom in v ta namen vključile žensko mladino. To zamisel pozdravljamo vsi mladi in stari vaščani.

Nekaj samatorskih novic

Pokojni Doljak, stalno bivajoč v Trstu, je dva dni pred svojo nesrečno smrtjo prodal zadnja častitljiva hrastova debla, ki so spominjala na nekdanje naše lesno bogastvo, in ga danes tako pogrešamo kot ga bomo še bolj v bodoče, čeprav se vedno bolj poslužujemo plinskega goriva. Les (drva) znamo ceniti šele, ko ga nimamo. Tako je pri nas in po ostalih kraških vaseh. Saj se dobro zavedamo posledic naših oskubljenih parcel, a kaj se hoče, ko so temu krive hude gospodarske razmere, ki nam jih je naprtila «benedeta» Italija.

Pot, ki vodi z zahodnega dela naše vasi proti Kresiji, nam na ovinku tik pod vasjo širijo, kar je bilo res potrebno in ni pot ustrezala avtobusnemu prometu. Tudi s Trnovico bomo povezani z boljšo potjo, ker popravlja nabrežinska občina stari klanec do naše katastralne občine, od koder že vodi popravljena pot v vas.

Do sedaj ni še pri nas brezposelnih. Tudi v bodoče jih, upamo, ne bo, ker je tudi tod za pridne, umne, pametne in skrbne roke še vedno kos kruha. Malo je plodne zemlje, a je takim rokam hvaležna.

Stari očka s Proseka obrezuje trte pred svojim domom.

POMLADANSKA SETEV se je začela v Jugoslaviji

Po nekaj pravih pomladnih dneh so začeli sremski kmetje sejati oves in ječmen. Včeraj so se začela velika setvena dela v dveh okrajih, v začetku prihodnjega tedna pa bodo začeli sejati na vsem področju Srema.

Vzporedno s setvijo posvečajo kmetje veliko pozornost negovanju ozimne pšenice, ki dobro napreduje. Kmečke delovne in kmetijske zadruge so kupile mnogo umetnega gnojila, ki ga bodo uporabile za povečanje donosa kmetijskih kultur. Kmetijski stroji v kmečkih delovnih in kmetijskih zadrugah so v glavnem popravljeni ali pa jih bodo v kratkem popravili. Računajo, da bo pomladna setev pravočasno končana, ker je na razpolago dovolj kmetijskih strojev in semena.

STARA IN ZNANA TVRDKA

TULIAK RODOLFO

ki se je preselila v

Ul. della Guardia 15

tel. 95089

z zadovoljstvom obvešča svoje odjemalce, da ima na razpolago novo vrsto šivalnih strojev svetovne znamke

SIMCA

s križnim šivom za gumbnice, pritrjevanje gumbov in čipk ter vezenje brez okvira.

25-letno jamstvo. Naprodaj rabljeni pogloblјivi stroji in v omaricah. Vzamemo v račun in dobro plačamo rabljene stroje. Popravila z jamstvom. Obročno odplačevanje po 50 lir dnevno. Brezplačen pouk v vezenju.

Svet OKNO V KMETIJSKIH NOVOSTI

Ameriška živina in perutnina za izboljšanje rase na drugih celinah

Kmetijske družine treh celin bodo v marcu deležne pomoči, ki jo nudi zasebna «Heiferjeva družba» v New Windsorju kmetovalcem v tujih državah za izboljšanje njihove produkcije.

Dne 16. marca zapusti New York čreda plemenske živine, ki je namenjena v Zahodno Nemčijo. Proti koncu marca bodo poslali z letalom tovor čebel, kuncev in koz v Južno Korejo, te dni pa so poslali kot darilo ameriškim kmetovalcem 35.000 mladih piščancev, s čimer naj se izboljša egiptovsko perutninarstvo.

Za april je v načrtu pošiljka plemenske živine in prašičev v Siam, kar naj omogoči ustanovitev nove mesne industrije v tej deželi, nadalje pošiljka piščancev v Turčijo.

Heiferjeva družba posreduje zbiranje prostovoljnih prispevkov raznih zasebnikov in dobrodelnih organizacij, s katerimi dobivajo kmetovalci v raznih tujih deželah brezplačno pomoč v obliki različne živine in perutnine za izboljšanje svojih pasem. Potreba po taki pomoči se je pojavila zlasti po drugi svetovni vojni in so od takrat dalje poslali v razne dežele po tem projektu 6.900 glav goveje živine, 5.500 koz, 800 prašičev, 165.000 piščancev in 216.000 valilnih jajc.

Smolikavost - uničevalka naših breskovih nasadov

Smolikavost nastaja predvsem na drevju, ki raste na neugodnih tleh - Prva stvar je, da uredimo zemljišče, kar dosežemo z oranjem in organskim gnojenjem

Smolikavost (gummosis) je znana bolezen na breskvah. Napada pa tudi druge koščičarje, na primer češnje in marelice. Iz debla in vej se izceja smola, ki lahko drevo uniči. Bolezen se pojavi predvsem na sadnem drevju, ki raste na neugodnih tleh, to je na težki, mrzli in vlažni zemlji. Znano je, da ta bolezen napada breskve, ki jih preobilno gnojimo z dušičnimi gnojili. Pojavi se pa tudi na lahki zemlji, kjer primanjkuje apna, kalija in fosforja. Torej nepravilen odnos med posameznimi hranilnimi snovmi v zemlji je činitelj, ki vpliva na zdravje sadnega drevja.

Iz vsega, kar smo navedli, je jasno, da ne smemo saditi breskve na neugodna tla, preden nismo odstranili škodljivih vplivov. Povsem umljivo je tudi, da ne sadimo breskve v zemljo, ki je zelo bogata na dušiku, a je podnebje neugodno. Poudarjati je treba, da zahteva breskev skrbno negovanje in obdelavo zemljišča.

Smolikavost povzroča tudi nepravilno obrezovanje in če breskev obrezujemo v napravem času, ali če jo poškodujemo pri kopanju, oziroma jo poškoduje toča, živina ali druge nezgode.

Kako zdravimo smolikavost? Da se smolikavost odpravi, je potrebno, da predvsem odstranimo vzroke, ki so povzročili to bolezen. Na vsak način je treba urediti zemljišče, kjer zastaja voda, zemljišče, če je pretežko, ga moramo izboljšati. To dosežemo z oranjem in organskim gnojenjem. Če je vzrok smolikavosti preobilno gnojenje z dušičnimi gnojili, moramo prepričati to nepravilnost in bolj gnojiti z apnom, kalijem in fosfornimi gnojili in šele nato zdraviti rano samo. Večkrat nam smolikavost drevo popolnoma uniči, posebno pri mladih breskvah ni to redek pojav.

Smolikavost ni drugega kot hranilni sok drevesa, spremenjen v gumo. Na ta način nam drevo slabi in posamezni deli drevesa se sušijo. Guma tudi zapre cevne poveske, da hrana ne more krožiti ter na koži zapre luknjice, da ne more koža pravilno delovati. Ako ne odstranimo vzrokov v zemlji, oziroma ne zdravimo rane same, se nam posamezne veje ali tudi cela breskev kmalu posuši.

Zdravljenje smolike, ko smo odstranili vzroke, je kaj enostavna stvar. Predvsem je treba rane izčistiti z mokro krtačo. Vodi moramo dodati nekaj mazavega mila ali močnega špirita. Če smo v tem oziru ukrenili vse potrebno, zdravimo bolno drevo, s tem, da napravimo zareze desno in levo od napadenih mest. Te zareze imajo nalogo pospešiti tvorbo nove skorje, skozi katero se pretaka sok.

Vrtnarsko orodje na britanskem industrijskem velesejmu

Na britanskem industrijskem velesejmu, ki bo od 3. do 14. maja istočasno v Londonu in Birminghamu, bodo v posebnem oddelku razstavljeni stroji za obdelovanje vrtov. Posebno pozornost bodo vzbujali razni kosilni stroji, med katerimi bo kot posebna novost tudi zelo lahek kosilnik za delo na prav majhnih ploskvah, s katerim lahko ravna tudi vsak otrok. Zelo so izboljšali različne ročne razprševal ne in škropilne naprave, s katerimi se lahko razpršujejo gnojila, prav tako pa tudi sredstva za uničevanje mrčesa, plesni in plevela. Razstavljene bodo tudi najrazličnejše vrste motik, lopat, gnojnih vil in ometač, ki so vse prevlečene s posebnim črnim lošcilom proti rji. Videti bodo nadalje posebne vrtne škarje, pri katerih ne pade cvet na zemljo če se odreže steblo. Tovarne bodo razstavile tudi lahke lestve iz aluminija na trinožnem podstavku, tako da jih ni treba nasloniti na kak zid ali drevo.

Razstava jugoslovanskih vin v Splitu

Institut za jadranske kulture bo v sodelovanju s splitsko trgovinsko zbornico organiziral v Splitu od 8. do 24. maja drugo jadransko razstavo vin, na kateri bo razstavljenih kakih 300 vrst z vsega jadranskega področja od Istre do Črnogorskega Primorja. V komercialnem delu razstave bodo razen različnih vrst vina razstavljeni tudi mnogi moderni stroji za obdelovanje vinogradov in stiskanje grozdja domače, francoske, italijanske in domače proizvode, v propagandnem delu pa bo prikazan sodobnejši način proizvodnje vina.

Atomsko obžarevan oves zaščiten pred snetljivostjo

V laboratorijih komisije za atomsko energijo v Brookhavenu so s tem, da so oves v atomskem reaktorju izpostavili obžarevanju, dobili proti snetljivosti popolnoma odporna ovsena zrna. Ta koristen način uporabe atomske energije bo lahko v bodoče prinesel mnogo prihranka kmetovalcem v Združenih državah in drugih deželah. Snetljivost je rastlinska bolezen, ki vsako leto uniči pridelek žitaric v vrednosti mnogo milijonov dolarjev.

Pretiran izvoz umetnih gnojil vzrok slabe letine v Vzhodni Nemčiji

Podtajnik za kmetijstvo v Vzhodni Nemčiji, Hans Reichelt, je predložil svoji vladi obširno poročilo o letošnji slabi poljski letini, v katerem poudarja, da je glavni vzrok slabe letine pomanjkanje umetnih gnojil, do katerega je prišlo zaradi prevelikega izvoza. V letu 1953 je Vzhodna Nemčija morala obvezno izvoziti v druge dežele Vzhodne Evrope 650 tisoč stotov surovin za kemična gnojila, iz katerih bi lahko izdelali dva milijona 600 tisoč stotov gnojil. To dejstvo je dovedlo do naravnost katastrofalnega položaja v kmetijski produkciji Vzhodne Nemčije.

Krojaški salon

M. MOZETIČ

TRG GARIBALDI 11

tel. 90-280

za dame in gospode

Najmodernejša izdelava tajerjev plaščev — velika izbira dobrega in modernega blaga najfinejših tovarn — plačilne olajšave.

Ditta M. SOSIČ-SOSSI

RADIO-ELETTRICITA' E TELEVISIONE

OPČINE-OPICINA P. M. RE 4

Telefon: 21-155 - 21-154 (pri šoli)

Ekskluzivno zastopstvo znamke

„ZOPPAS"

za gornjo okolico vseh vrst kuhalnikov in štedilnikov na plin, tekoči plin, elektriko, les in premog za dom in gostilne.

Izvršuje se popravilo in prodaja vsakovrstnih radijskih aparatov najboljših znamk: TELEFUNKEN, MINERVA, SIEMENS, PHONOLA, MARELLI. UNDA.

Nabavite si ga v Bazovici, Padričah, Trebčah, na Konkonelu in v Velikem Repnu.

Prodaja vsakovrstnega električnega materiala na drobno - na debelo. Sprejemamo naročila za električne inštalacije. Za električne inštalacije na debelo veliki popusti.

LIQUIGAS

CENE UGODNE IN NA OBROKE

KLOROZA TRTE in sadnega drevja

Napadena rastlina se v nekaj letih popolnoma posuši - Glavna značilnost te bolezni je rumenenje, bledica listja, zakrŽljavelost in odpadanje listov

Ta pojav, ki ga večinoma imamo na vinski trti, potem na breskvi in hruški, razvrščamo v bolezenske pojave, ker se napadena rastlina po nekaj letih lahko popolnoma posuši. Glavna značilnost te bolezni je rumenenje in bledica listja, zakrŽljavelost in odpadanje plodov.

Rumenenje listja na vinski trti je v naših krajih precej pogost pojav, vendar ni znan primer, da bi se bolezen pojavila na večjih površinah, temveč se pojavlja samo na posameznih trtah.

Vzrok tej bolezni je lahko prevelika količina apna (Ca) v zemlji, zlasti če po dolgotrajni suši nastopi deževno vreme. Prevelika vlažnost zemlje, pomanjkanje železa (Fe), pomanjkanje kalija (K), pomanjkanje toplote v zraku in zemlji ter presuha tla. Preden pričnemo z zdravljenjem omenjene bolezni trte in sadnih dreves, je predhodno važno izvršiti analizo zemlje, da ugotovimo pravi vzrok.

Pri preveliki količini apna v zemlji je treba izbrati take podlage, ki so odporne za apno (na primer Berlandieri x Riparia 161/49, ki lahko prenese tudi do 80 odst. apna, «Sasla x Berlandieri 41 B» in druge). Za podlago hruškam ne smemo jemati kutine, temveč divjaka. Prav tako priporočajo gnojenje s fiziološko kislimi gnojili, kakor na primer superfosfat, amonsulfat in kalijeva gnojila. Praksa pa je pokazala, da je najboljše zdravilo zelena (železna) galica. Ako imamo opravka z večjim številom po klorozi bolnih trt, je najbolje, zlasti če se te nahajajo v bližini ena druge, da polijemo zemljo z 10 odst. raztopino zelene galice (10 kg na 100 l vode). Priporoča se v zimi vsako posamezno bolno trto ali sadno drevo zaliti s 5 do 10 l raztopine železne galice, kar je odvisno od velikosti trte ali sadnega drevesa. Zato je potrebno dobro označiti vse bolne trte, da bomo pozimi, ko odpade listje, mogli ločiti bolne od zdravih. Lahko škropimo tudi med vegetacijo, vendar takrat uporabljamo le 1 odst. raztopine železne galice. Vse navedeno velja enako za vinsko trto, kakor tudi za hruške in breskve.

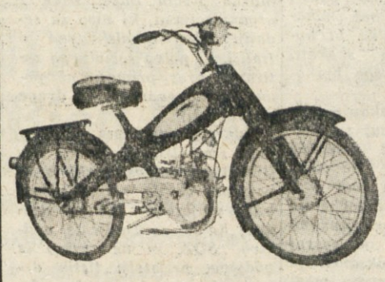
Ako smo ugotovili pomanjkanje železa v zemlji, ki je vzrok bolezni, ravnamo na zgoraj omenjeni način.

Izkušnje so pokazale, da zdravljenje na ta način ne deluje trajno. Bolezen se lahko ponovi, zato je treba menjati podlage ali uporabiti zemljišče za druge kulture.

Če je vzrok temu pojavu velika količina vode v spodnjih slojih, potem je potrebno na takem zemljišču izvesti drenažo, tako da odvodne cevi položimo en in pol metra globoko v zemljo.

Vzrok propadanja vinske trte ali sadnega drevja ni direktno odvisen od kloroze, temveč gniloba in sušenje korenin nastane zaradi napada insektov in glivic, ki napadajo od kloroze oslabljene sadike. Zato priporočajo, da z zdravljenjem začnemo takoj, čim se bolezen pojavi.

MOTOM 48 CCM

Cudoviti motorček, ki vas pelje povsod. Prodaja na obroke do 18 mesecev. Pritikline in nadomestni deli za vse motorje, hitra popravila

Zastopstvo „Gilera"

MOSCHION & FRISORI

TRST, Ul. Valdirivo 36

tel. 23-475

KAROSERIJA

BEMBIČ

izvršuje vsa popravila avtomobilov in predeluje karoserije

Trst, Ul. Cologna 48 - tel. 52-32

KMETJE VRTNARJI

Za vsako vašo potrebo se obrnite na domačo tvrdko

FURLANI EDVARD

TRST, Ul. Milano 18

TELEF. 35-169

katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike, žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti.

POROČILO GOSPODARSKE KOMISIJE ZD

Pereči evropski kmetijski problemi

Poročilo ugotavlja, da je vedno bolj nujno mednarodno sodelovanje na gospodarskem področju

Gospodarska komisija Združenih narodov za Evropo in prehranjevalna ter poljedelska organizacija (FAO) sta izdelali poročilo o glavnih problemih evropskega kmetijstva, ki so ga objavili 11. marca. Poročilo vsebuje obširno razčlenitev poljedelske politike in ... danih evropskih državah ter problemov in sprememb v zadnjih dvanajstih mesecih; poleg tega se ukvarja s težavami, s katerimi se mora boriti poljedelstvo v zahodni Evropi in ki se še posebno zaostrujejo sedaj, ko se pojavlja kriza na tržiščih. Posebna poglavja obravnavajo produktivnost, odnose nad povpraševanjem in produkcijo, kmetijsko politiko v zahodni in vzhodni Evropi in s problemi trgovine ter zaščite poljskih pridelkov.

«V vseh deželah južne in vzhodne Evrope», navaja poročilo, «je zato glavni smoter poljedelske politike odprava vzrokov nizkega pridelka in nizke produktivnosti poljskega dela, da bi se s tem lahko povečalo pridelovanje hrane, dvignilo življenjsko raven kmetijskega prebivalstva in postavilo podlago za nadaljnji industrijski razvoj».

V severozahodni Evropi je pa problem kmetijske politike še bolj zamotan čeprav so sredstva, ki jih lahko uporabijo za dosego postavljenih ciljev, mnogo večja kot v manj razvitih področjih kontinenta.

Industrializirane dežele severozahodne Evrope imajo možnost, ki je skoraj ni v južnih in vzhodnih evropskih predelih, da lahko v precej širokih mejah izbirajo, koliko živil za svojo prehrano bodo pridelale same, koliko pa uvozile v zamenjavo za svoje industrijske pridelke.

Poročilo poudarja, da je potreba povečanja uspešnosti evropskega kmetijstva dosegla višek in predlaga razne ukrepe, ki naj popravijo položaj in sicer med drugim tudi sledeče:

«V severozahodni Evropi, kjer se ukvarjajo z živinorejo v glavnem manjši kmetovalci, je treba povečati delovni uspeh ene osebe v splošnem z zmanjšanjem uporabe delavcev, v primerih pa, v katerih je delovna sila že skrčena na družino kmetovalca samega, s povečanjem velikosti kmetije;

tretjino poljedelske površine Evrope je treba komasirati, če se hočejo doseči koristi modernih obdelovalnih metod;

skoraj povsod je nujno treba izboljšati delo najvažnejšega činitelja v produkciji, kmetovalca samega;

v severozahodni in južni Evropi bi pomenili večji izdatki za tehnično šolanje poljskih delavcev stvarno velike prihranke in dobro gospodarstvo;

nujno je treba poenostaviti sisteme zaščite, da se s tem omogoči v vseh evropskih državah specializiranje posameznih dežel za pridelovanje določenih poljskih pridelkov.

Poročilo zaključuje z ugotovitvijo, da je «vedno bolj nujno mednarodno razpravljanje o sedanjem kmetijskem razvoju in politiki, s čimer bi se lahko ustvarili bolj stabilni pogoji za kmetijsko proizvodnjo in trgovino».

Tudi žene pridno pomagajo pri delu v vinogradih. Na sliki žena s Kontovela, ki nese kolje za vinograd. Kaj za to, če je pot strma glavno da bodo trte obrodile.

(Nadaljevanje s 4. strani)

z nami», je nadaljeval. «Karkoli se zgodi, s Piko bi težko, ker je še majhna. Pri vas bi bila na varnem».

«Gotovo gotovo», je kimala Mana in sklepala roke. «In ti tudi, Jurček».

«Jaz moram domov, mamica je sama», je brž pograbil Jurček, ki se mu je mudilo.

«Jej, jej, jejl» je tarnala Mana in zmajevala z glavo. «Kakšni časi! Pa doma pozdravi», je še naročila. «Za Piko se ni treba bati. Jej, jej, da je moralo tako priti!»

Pika se je vsa zatopila v igro z mačko in je bratov odhod komaj opazila. Jurčku je bilo prav, vsaj ni imel sitnosti. Dan se je že močno nagnil, sonce je bilo nizko nad obzorjem. Moral je hiteti, da je še pred večerom prišel v mesto.

Na trgu je naletel na Fiča.

«Kako?» ga je zaskrbljeno uprašal.

«Vse v redu», je zanosljal Fič, ki je bil ob takih prilikah vedno kratkih besed. Pregledal je že vse ulice tam okrog, pripravil je vrv, določil kostanj v katerem bo sedel Miloš, in obvestil svoje fante.

«Bo šlo?»

«Mora».

Fičev samozavesten nastop in njegova vera v uspeh sta vlila Jurčku novega upanja, povsem mu pa strahu nista pregnala. Dobro je čutil, da je beg tvegana stvar. Kaj vse se lahko primeri, očku tam notri ali pa njim, ki ga bodo čakali zunaj!

«Nate se zanesem, Fič», je rekel in mu je bil silno hvaležen.

Fič je samo pokimal in odšvigal po pločniku, Jurček pa se je molče obrnil proti domu.

Mamico je našel v kuhinji. Sedela je na zaboju, roke so ji prekrižane ležale v naročju, oči pa je imela vse rdeče. Spet je jokala.

«Iti bova morala», je rekel s tresočim glasom. Nemir v njem je rastel z mrakom, ki je legal na mesto.

Molče je prikimala in še enkrat pogledala po kuhinji. Tudi Jurčku je bilo tesno. Vsak kot ga je spominjal nečesa prijetnega. Tu je živel, kar je pomnil, sem se je zatekal, kadar mu je bilo težko. Tu je mamica kuhala, tu so ob večerih pričakovali očka in tu sta se s Piko igrala kadar je bilo v njuni sobi hladno ali če jima je bilo dolgčas. Sedaj odhaja. Če uspe, se dolgo ne bo vrnil; ali pa nikoli več. Če ne uspe — Toda na to ni smel pomisliti, to bi bilo strašno.

«Pojdiva!» ga je mamičin glas zdramil iz spominov.

Vrata sta zaklenila in ključ je mamica spravila v torbico, kakor da gresta k teti Mani ali pa na sprehod in se mislita kmalu vrniti.

Na ulici sta srečala le malo ljudi. Nič se nista ozirala, hitela sta in še v mraku prišla za potokom onstran mesta do gozdička pod nekdanjo Vrabčevo kmetijo.

«Tu naju boš morala počakati», je rekel Jurček. «Saj boš lahko sama tačas?»

«Bom, Jurček», je rekla tiho.

— Sedaj se odloči, je prešinilo Jurčka. Kaj naj reče, če se bo moral vrniti sam, brez očka? Ob tej misli ga je zgrabilo za grlo. Potlačil je jok in urno stopil po stezi.

Ivo Zorman

Pred večerom

TRST, nedelja 14. marca 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo spremenljivo oblačno vreme z manjšimi krajevnimi razjasnitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 13,6 stopinje; najnižja 8.5 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 16.00: Tekmovanje mladinskih in otroških zborov Primorske. **Trst II.:** 18.00: Koncert pianistke Damijane Bratuževe. 20.30: Richard Wagner: Lohengrin, 1. in 2. dejanje. **Trst I.:** 17.30: Simfonični koncert dirigira F. Caracciolo.

ŠPORTNI DNEVNIK

PRVI DAN POLETOV ZA OCENO V PLANICI

PRIČAKOVANA PREMOČ SKANDINAVCEV KI PREDNJAČIJO PO DOLŽINAH IN STILU

Megla in rahlo pršenje sta onemogočila skoke z najdaljšim zaletom - Najboljši Jugoslovan je Zidar na 19. mestu pred Roglejm in Finžgarjem na naslednjih dveh mestih - Zidar skočil 102,5 m. = Danes drugi in glavni dan tekmovanja

(Od našega posebnega dopisnika)

GOZD — MARTULJEK, 13. (Po telefonu) — *Že včeraj si za današnji dan glede vremena nismo obetali nič kaj dobrega, ali tolažili smo se s tem, da se v Planici megle tudi nenadoma raztegnejo in skoz nje prodre sonce. Ko smo se danes dopoldne pripeljali v Planico, je bil sneg precej mehak in bilo je celo nekaj kapelj dežja. Govorilo se je, da bo šele padla odločitev, ali se bo skakalo na 80-metrski ali pa na veliki skakalnici. Vnema, s katero so teptači teptali veliko skakalnico, je bila skoraj dokaz, da bomo le gledali polete na veliki skakalnici. Inž Bloudek je vse nadziral. Ugnetena plast doskočišča je bila do tedaj že povsem obnovljena. Nekoliko zasrenjeni iztek pa je prehodilo v obeh smereh nekaj sto planincev in dijakov, ki so v gosti gruči teptali sneg. Občinstva je bilo danes že mnogo več, morda kakih 10.000.*

Končno se je začela podobna ceremonija kot včeraj: fanfare, nato pa se je osem smučarjev spustilo drug za drugim po doskočišču z zastavami nastopajočih držav (po abecednem redu Avstrija, Finska, Francija, Nemčija, Norveška, Svedska, Svica in Jugoslavija).

Po odigrani himni je bilo objavljeno, da bo eden od treh skokov poskusni, ostala dva pa bosta ocenjena. Poskusni skok je izvedel prvi junak Planice, 43-letni Birger Ruud, ki ni dosegel kake izredne dolžine (88 metrov), toda če bi tekmoval, bi s svojim izdelanim stilom malo koga pustil pred seboj.

Danes je bil po startni lestvici prvi na vrsti Švicar Ray, ki spada v spodnjo kategorijo, takoj za njim pa se je spustil Finec Laaksonen, za katerega se je upravičeno pričakovalo, da bo dosegel večjo dolžino. In res je skočil 92,5 metrov, potem pa je kot šesti Finžgar potegnil na 96 metrov. Prekosil ga je Sved Petersen s 97 metri; kot 12. je prišel na vrsto Norvežan Alfredsen, ki je včeraj dosegel najdaljši skok dneva (109 metrov) in ki je tudi danes prvi šel čez sto metrov. V krasnem stilu, ki ga je postavil odločno na prvo mesto, je lepo izvozil 103 m. Takoj za njim je prišel Bradl s skokom 98 metrov, prvi Jugoslovan s sto metrov pa je bil Zidar s 102,5 metra, ki je že tudi včeraj edini od Jugoslovanov dosegel 100-metrski polet. Sledil mu je Avstrijec Walter Steinegger s 100,5, Finec Pokka je pri 98 m padel, prav tako Avstrijec Koerber pri 96 m. Jugoslovan Gorišek, čigar skoki že včeraj niso bili nič kaj sigurni, je pri poizkusnem skoku tako padel, da potem ni mogel več skakati. Slišali smo pa, da bi hotel jutri ponovno skakati, vendar mu žirija tega bržkone ne bo dopustila.

V drugi seriji skokov — prvi skok v konkurzu, so tekmovalci pomaknili zaletišče za 7 metrov više. Povedati moram namreč, da ima skakalnica štiri začetne točke na zaletišču. Skače se navadno iz prve ali druge od zgoraj navzgor. Finec Laaksonen je takoj dosegel 100 metrov, medtem ko je v tretji seriji celo podaljšal na 106. V tretji seriji je tudi Finžgar dosegel 100,5 m, Alfredsen pa je poletel v tretjem skoku na 103, potem pa je postavil najdaljši skok dneva 110 metrov. Takoj je postal žrtev fotografov in filmskih reporterjev in marsikatera dijakinja mu je ponudila razglednico ali notes, da bi dobila od njega podpis. Bradl je po 98 in 95 tudi dosegel točnih sto metrov. Tudi svetovni prvak v skokih za klasično kombinacijo Slattvik je pri tretjem skoku pristal na 101. Zidar je v konkurzu dosegel »le« 92 in 99 m, Walter Steinegger je v tretjem skoku dosegel 103, Bolkart 101,5, Oestman 101,5, Silvenoinen 101,5. V zadnjem skoku je Sved Holmstroem skočil 101 m, toda pri tem je padel. Zlomile so se mu smučke, vendar se njemu ni ničesar pripetilo. Pri drugem je padel tudi Avstrijec Wieser in so ga odnesli, toda po kosilu smo ga že videli v družbi z Bradlom in Dietrichom, ko je vneto metal «pildke» po mizi. Jugoslovan Rogelj ima še dovolj dober stil, a je bil kratek: 84, 78.

Med prireditvijo se je vreme še kar držalo, čeprav je bil sneg že nekoliko zmehčan, toda med tekmovanjem je tudi pogledalo sonce. Vtis imamo, da bo jutri zopet vreme, kot se za Planico spodobi.

Današnji uradni rezultati so naslednji: 1. Alfredsen (Norveška) 227 točk (103, 110); 2. Laaksonen (Finska) 213,4 (100, 106); 3. Silvenoinen in Peterson 207,5 (94, 101,5, 96, 102,5); 5. Bolkart (Nemčija) 203,7 (93, 101,5); 6. Hivaerinnen (Finska) in Slattvik (Norveška) 203,3 (92, 97; 93, 101); 8. Stalvik (Norveška) 203,1 (90, 100); 9. Oestman (Svedska) 203 (96,5, 101,5); 10. Steinegger Walter (Avstrija) 201,6 (96,5, 103); 11. Bradl (Avstrija) 200,1 (95, 100); 12. Thynes (Norveška) 197,5 (91, 95); 13. Pokka (Finska) 195,2 (99, 98); 14. Daescher (Svica) 195,1 (93, 97); 15. Leodolter (Avstrija) 191,5 (92,5, 98); 16. Erlandson (Svica) 191,1 (92,5, 98); 17. Koerber (Avstrija) 187,8 (91, 93); 18. Dietrich 182,8 (86, 93); 19 Jugoslovan Zidar 182,4 (93, 99); 20. Rogelj 178,9 (84, 87); 21. Finžgar 176 (90, 100,5); 22. Langus 172 (79, 89); nadalje med ostalimi Saksida 167 (84, 89), Monier (prvi Francoz) 165 (79, 86.5), Krznarič 156,8 (76, 85.5) in 30. Adlešič 150,3 (86, 93).

Tem rezultatom se bodo pridružili še jutrišnji, ki bodo dali končno lestvico. Po vsej verjetnosti bo ohranil prvo mesto Alfredsen, pa tudi Finec Laaksonen ima znatno prednost pred naslednjima dvema. Med obema bo jutri gotovo ostra borba.

Rado Rauber

Kordež četrti v teku na 15 km za pokal Kurikkala

SCHWEFELBERGBAD, 13. — V tekmovanju najboljših srednjeevropskih smučarjev na 15 km za pokal Kurikkala v Schwefelbergbadu v Švici je Jugoslovan Matevž Kordež dosegel častno četrto mesto, ki je toliko bolj razveseljivo po slabem startu jugoslovanskih tekačev na svetovnem prvenstvu. Slabo pa so se odrezali Italijani, ki so bili v začetku sezone nesporno najboljši v Srednji Evropi. Baje so se zamazali. Prvi Italijan Deladdio je bil šele peti.

Rezultati: 1. Jean Mermet (Francija) 1 ura 8'2"; 2. Fritz Kocher (Svica) 1 ura 8'39"; 3. Josef Schneeberger (Avstrija) 1 ura 8'46"; 4. Matevž Kordež (Jugoslavija) 1 ura 8'50"; 5. Deladdio (Ital.) 1 ura 9'37".

GARMISCH - PARTENKIRCHEN, 13. — Avstrijski smučarji so danes osvojili prva tri mesta v kandaharskem spustu. Prvi je bil Ernst Oberreigner v času 2:26,7, drugi Molterer 2:27.3, tretji Seiler v času 2:30.5. Sledita z enakim časom 2:31.8 Francoz Bozon in Švicar Forrer. Proga za smuk je bila dolga 3050 km z višinsko razliko 830 m.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Fratelanca pokvarjencev

Zadnja «Demokracija» ne more, verjetno iz same zavisti, ker SDZ spi nesmrtno spanje pravičnega, mimo delovanja Demokratične fronte Slovencev pred njenim drugim kongresom. Najbolj ji gre na živce odločitev naprednih Slovencev, da razvijejo svojo delavnost tudi na socialnem področju ter navežejo stike z vsemi neodvisnimi italijanskimi socialističnimi gibanji, posebno z Zvezo neodvisnih socialistov, ker bo le ob sodelovanju z njimi mogoče spremeniti odnos Rima do Slovencev, zakaj demokristjanska klika, ki je v Italiji na oblasti skoraj vsa povojna leta, nam doslej ni priznala niti ene pravice, ki so zapisane v raznih mednarodnih listinah in v ustavi.

Demokracija gre v svojem sovraštvu do tega velikega koraka Slovencev v Italiji tako daleč, da govoriči o neki «fratelanci», o nekem «prodajanju» slovenskega naroda itd.

Zato vprašamo ljudi okoli SDZ in Demokracije, če je morda zločin izkazovati sotrpinu pod demokristjansko peto svojo pripravljenost, da se mu pomaga, ali pa je morda zločin imeti stike z organizacijami, ki niso za sedanji izkoriščevalski red v Italiji, ki poleg socialnega zatiranja brez primere ne pozna enakopravnosti za druge narodnosti?

Odkrito priznamo, da so naše simpatije na strani italijanskega delavstva, ki misli pošteno, in da nismo nikoli bili prijatelji demokristjanov, kakor so ljudje iz vodstva SDZ, in ne samo iz vodstva, prijatelji tistih demokristjanov, ki imajo take prijatelje, kakor je Ugo Montagna, vohun nacistov in OVRE, črnobarzijanec in kolaboracionist, kriminalec in morda tudi trgovec z živim blagom, špekulant in kdo vedi kaj še.

Vodstvo SDZ je leta 1948 in leta 1953 prisililo svoje ljudi, da so glasovali za demokristjansko stranko, katere njeni najvišji predstavniki na ministrstvih, ki so bili izvoljeni tudi z glasovi nezavednih Slovencev, so se danes razgalili pred italijansko javnostjo, da so prejemali denar za razne usluge, ki so jih storili mnogokrat obsojenemu Ugi Montagni, ki ni popolnoma čist pri smrti Vilme Montesi.

Demokratična fronta Slovencev s svojimi stiki z neodvisnimi italijanskimi socialisti ne bo podpirala izpripjene italijanske buržoazije, s katero druži slovensko izdajalsko kliko «fratelanca na podlagi izkoriščanja bližnjega». Naj povedo pri Demokraciji, kdaj je DFS ali druga organizacija naprednih Slovencev povabila italijanske emisarje v Trstu na skupen «fratelančni ples»?

Kadar neka odločitev DFS zaboli ljudi iz vodstva SDZ, tedaj vedimo, da je ta odločitev dobra in pravilna. Ker razburja tudi italijanske šoviniste, je to najboljše potrdilo, da smo na pravi poti. Zato le pogumno naprej.

Dirigent dr. Danilo Švara o slepem pianistu Devetaku

Če povem, da študirajo slepi pianisti tudi s pomočjo posebnih, za slepe pisanih not, in sicer tako, da pianist z eno roko čita, z drugo pa igra in študira najprej eno, potem drugo roko na pamet, nato pa skupno, si bo lahko vsakdo, posebno pa, če je sam pianist, napravil približno predstavo, kako ogromna je storitev, ki nam jo je pokazal pianist Devetak.

Njegov koncert je bil na tako lepi višini, da ga sploh ni nujno obravnavati kot pianista, pri katerem bi moral kot kritik imeti določene obzire zaradi slepote. Negov Scarlatti je bil tako lepo zaigran, Bachov preludij v tako pianističnem tempu in vzorni dinamiki, fuga tako plastično in tematsko jasno, Beethovnova sonata v vseh stavkih tako dobro muzicirana, da je bil že prvi del programa vsega upoštevanja vredna umetniška storitev. V drugem delu programa je ogrel poslušalce z intimnim podajanjem Chopinovega «Nocturna» in dveh Debussyjev ter postavil krono večeru s krasno zaigrano za vse pianiste težko Cezar-Frackovo skladbo: Preludij, koral in fuga, kjer je pokazal ne samo visoko stopnjo virtuoznosti, ampak tudi globok smisel, polifono jasno in organično gradnjo teh široko razpletenih in tudi za igranje na pamet silno kompliciranih stavkov.

Gabrijel Devetak ni samo med svojimi enako prizadetimi kolegi pianista eden najboljših, ampak se tudi z ostalimi pianisti lahko pomeri kot njim popolnoma enakovreden. Zaveda naj se, da mu ni veljalo navdušeno odobravanje številnih poslušalcev kot znak kake obzirnosti do njegove usode, ampak kot absolutna ocena njegove pianistične umetnosti.

Pregled živine dvolastnikov

Jutri ponedeljek 15. marca in v torek bo pokrajinski živinozdravnik pregledoval po goriških vaseh živino dvolastnikov. V Standrežu bo pregled živine ob 10.30 uri.

Ulica Aquileia enosmerna cesta

Občinska podjetja v Gorici sporočajo, da bodo v ponedeljek 15. t. m. v podvozu v Ul. Aquileia pričeli z deli za napeljavo plinovoda. Dela bodo trajala okrog 10 dni. Zato bo v teh dneh vzpostavljen v Ul. Aquileia enosmerni promet, in sicer za tista vozila, ki bodo šla iz mesta. Vsa druga vozila bodo lahko uporabljala Ul. Ponte IX. avgusta, I. Isonzo in Ul. Leoni.

DEZURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Alesani, Ul. Carducci 12 - tel. 22-68; od 8. do 12. ure pa je dežurna lekarna Pontoni-Bassi, Raštel 27 - tel. 33-49.

KINO

CORSO. 14.30: «Sulica in vrtnica», barvni film, R. Todd in C. Johns.
VERDI. 14.30: «Stalag 17», W. Holden.
CENTRALE. 15: «Mi, ljudožerci», S. Pampanini.
VITTORIA. 14.30: «Ivan, sin belega vraga», N. Gray in P. Campbell.
MODERNO. 15: «Sekvojski zaklad» K. Douglas.

Naš tedenski pregled

(Nadaljevanje s 3. strani)

kanska stranka pusti na cedilu, se «divji senator» zažene in zahteva spremembo zakona, da bo radijske družbe lahko «prisilil», da se uklonijo njegovi volji. In če mu kdo ne ugodi, se sproži kolesje njegove inkvizicijske komisije, kot je pokazal njegov spor z vojsko.

Republikanska stranka se poskuša zdaj nekako otresti aktivista, ki postaja nadležen in nepriljubljen. Toda Bela hiša previdno molči. Državno tajništvo pa najame novih sto «preiskovalcev», ki bodo nadzorovali lojalnost njegovih uslužbencev in funkcionarjev. Makartizem brez McCarthyja. Če bo inkvizitor padel, njegovo seme bo ostalo. To seme pa je kot rak: razrašča se in hromi vsako pametno delavnost na znotraj in na zunaj, ker je posebljena policija socialnega konservativizma.

Tudi v Italiji naj bi bila «demokracija», kot jo predstavljajo današnji družbeni vrhovi, in «krščanstvo», kot ga predstavlja Vatikan, takšna policija. Sinteza je «krščanska demokracija». Koliko je vredna, pa kaže rimski škandal.

r. c.

nove knjige

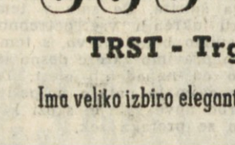
lir

Henryk Sienkiewicz: Z ognjem in mečem, polplatno . . . . . 1600.—
Miško Kranjec: Imel sem jih rad, polplatno 1000.—
Charles in Mary Lamb: Pripovedke iz Shakespeara, polplatno . . . . . 1050.—
Znidaršič Marička: Človek in zemlja, polplatno 380.—
Norman Hunter: Neverjetne prigode profesorja Modrinjaka, broširano . . . . . 240.—
Norman Hunter: Polpetelinček, slikanica, kart. 150.—

Dobite jih v slovenskih knjigarnah v Trstu, Gorici in Sesljanu

PRIZNANA STAVBNO POHIŠTVENA MIZARSKA DELAVNICA
PRAČEK DAVORIN
ŠKEDENJ - ULICA DI SERVOLA 124
Sprejema nova naročila in popravila, nudi plačilne olajšave ter se priporoča

Eno nalivno pero v dar
STARŠI! ŠOLARJI!
Kdor si nabavi vse šolske potrebščine v
PAPIRNICI - TISKARNI
U. BERNARDI - Trst, Ul. Mazzini 44
TEL. 93-667

dobi v dar eno dobro nalivno pero
VSE ZA ŠOLO PO ZMERNIH CENAH
NALIVNO PERO BERNUM JE NAJBOLJŠE OD VSEH DOSEDANJIH SAMO ZA 1.000.- LIR - 1 LETO JAMSTVA

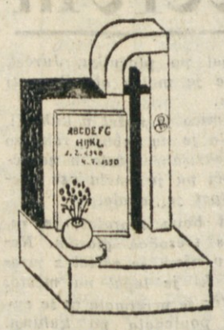
AVTOPODJETJE
STAR

Tovorni prevozi ◆ Tel. št. 5608 ◆ Osebni avtobusni prevozi
AVTOGARAŽA z MEHANČINO DELAVNICO
TRST - Ulica Moreri 7 - ROJAN

Ivan Ribarič
Uvoz — Izvoz
Zaloga oglja, premoga in drv za kurjavo
NA DROBNO — NA DEBELO
Vseh vrst trdega in mehkega rezanega lesa, furnirja, vezanih plošč itd.
Prevzamemo prevoze vsakovrstnega blaga z lastnimi prevoznimi sredstvi
Urad: TRST Ul. Crispi št. 14 — Tel. 93-502
Skladišče: Ul. delle Milizie 19 — Tel. 96-510
Telefonska stev. stanovanja 95-918

Ne bo vam žal, ako si boste nabavili čevlje v trgovini
GEC ALOJZ
TRST - Trg tra i Rivi 2.
Ima veliko izbiro elegantnih moških in ženskih modelov

ČEVLJE dobre in poceni
dobite za velike in male v trgovini
Josip Trevisani
TRST, Ulica Vasari 10 - tel. 69661

AVTORIZIRAN MALI OBRTNIK IZDELUJE NAGROBNE SPOMENIKE IZ NAJBOLJSIH KRAŠKIH IN TUJIH MARMORJEV. SLIKE NA PORCELANU, BRONASTE CRKE IN LUCKE, PRORAČUNE BREZPLAČNO, POSTAVITEV IZVRŠENIH SPOMENIKOV Z GARANCIJO.
Stanko Zidarič
SEMPOLAJ ŠT. 4 (Nabrežina)
CENE ZMERNE
OLAJŠAVE PRI PLAČILU
Po najugodnejših cenah po najmodernejšem stilu . . .

Dr. HLAVATY
zobozdravnik
ORDINIRA
na OPČINAH
Narodna ulica št. 124

IZKUŠENA BABICA
sprejema porodnice na domu
TRST
Ul. Crispi št. 50

«TREPHO»
UL. DELL' EREMO ST. 123
TEL. ST. 47-730

Krojačnica Petelin
NABREŽINA št. 145
izdeluje moške in ženske plašče, obleke, ženske kostime, po najmodernejšem zadnjem kroju.
CENE ZMERNE
Ima na razpolago veliko izbiro vzorcev najboljših tovarn.

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1838 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14
tel. 27512 - 5939.
Prokurator RAVNIK

AUTOMOBILE
ODDAJA V NAJEM
za prevoz potnikov na STO in v inozemstvo
FRANC LIPOVEC
TRST - UL. TIMEUS ŠT. 4
Tel. 90296 - urad
Tel. 33113 - dom
CENE UGODNE

Mizarji podjetniki kmetovalci!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov in trame nudi najugodneje
CALEA
TRST
viale Sonnino 24
Tel. 90441

OGLASI in OGLAŠANJA
«OGLASOV NE PLAČUJE TRGOVEC, KI OGLASE NAROČA IN TUDI NE KUPEC, KI PRI TEM TRGOVCU KUPUJE. V RESNICI PLAČA OGLASE KONKURENT, KI SAM NE OGLAŠA».
(Herbert Casson)

Kino na Opčinah
predvaja DANES z začetkom ob 16. in jutri ob 19. uri film:
Jeff, uporni čejk

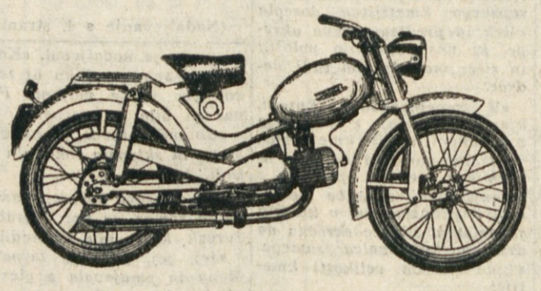
v torek 16. in sredo 17. t. m. bomo predvajali film
«PED ZEMLJE»
v četrtek 18. in petek 19. t. m.
«ŽENSKA ŽELJA»
v soboto 20. t. m. pa zabavni film
«FERNANDEL NA LETEČEM TRAPEZU»

KINO V NABREŽINI
predvaja danes ob 17. in 20. uri barvni film:

prihodnji četrtek ob 20 v petek ob 17. in 20. uri je na programu film:
„Zlobno vabilo"

LJUDSKI MOTOR
ZNANE F. B. M. TVRDKE
MORINI in MINARELLI
BOLOGNA
za vse vrste poti, posebno hribovite, lepo izoblikovan, primeren za vse osebe
Vam jamči lepo in trdno izdelavo iz prvovrstnega materiala

125 cc
cena
L 164.000.-

„GABBIANO" - EDINI ZASTOPNIK ZA GORIŠKO
JOŽEF LUTMAN
pooblaščen tudi za nadomestne dele „MOTOM"
GORICA, UL. MARCONI 9

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - T 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst